KULTÚRNO-SPOLOČENSKÝ ČASOPIS

ŽIVOT

PL ISSN 0514-0188

2011 JÚN / CZERWIEC

Č. 6 (636) Cena 2,50 zł (5% VAT)

KOVOVÉ SNY

V JÚNOVOM ČÍSLE NÁJDETE:

Orava, Orava, čo len s tebou bude? 3-5

Príspevok obsahuje interview s vojtom A. Karlakom o gmine Jablonka a otázke 1. svetového zjazdu Oravcov, ako aj komentár k vzniknutej debate k tomuto plánovanému podujatiu. Je to vecný a nestranný príspevok poukazujúci na existujúce fakty.

Nový veľvyslanec SR v sídle Spolku 6-7

Na prechádzke po Spiši 8-9

Horčičné zrnko 10

Navždy spolu 11

Čriepky z histórie 12-15

Z dejín (hornej) Oravy 12-15

Orava je kraj s bohatou kultúrou i históriou, ktorú po stáročia vytvárali a zveľaďovali jej obyvatelia. Kto boli a ako žili títo ľudia? Ako sa vyvíjali dejiny tohto kraja? Čo všetko ovplyvnilo život na hornej Orave? Odpovede na tieto i mnohé ďalšie otázky Vám prinesieme v najbližšom historickom bloku pod názvom Z dejín (hornej) Oravy, kde postupne budeme prezentovať dejiny Oravy ako takej a postupne taktiež dejiny jednotlivých hornooravských obcí.

Krátko zo Spiša a Oravy 16-18

Nahliadnime do festivalu Sloffest 2011 19

Nadaný hudobník 20

Stretnutie s učiteľmi 21

Kovové sny 22-23

S takýmto názvom prináša Stano Mikovčák svoje diela ako pozdrav slovenského umelca pre krakovských milovníkov umenia. Galériu slovenského umenia SSP v Krakove naplnili priestorové práce so symbolikou tradičnej podkovy ako nositeľky šťastia, anjelov ako strážcov ľudských obydlí a krížom ako symbolom nádeje. Toto všetko v drsnom regióne Kysúc zaručovalo tamojším obyvateľom, že napriek ťažkým podmienkam života, dokážu prežiť. Každý pozorovateľ si vytvára vlastnú interpretáciu zaujímavých spojení materiálov a symbolov.

Základná škola v Harkabúze má nového patróna 24-25

Táto neveľká škola stojaca v centre obce, do ktorej každodenne prichádzajú deti z Harkabúza i neďalekej Bukoviny – Sídliska, sa za posledné roky dočkala viacerých zmien. Po generálnej oprave fasády a strechy získala škola aj svojho patróna, alebo lepšie povedané patrónku Mariu Konopnickú. Pánovi riaditeľovi ďakujeme za pozvanie a čitateľom prinášame reportáž z tejto peknej slávnosti.

Farnosť Nedeca roku 1832 (3) 26-27

Poznaj Slovensko - vlasť svojich predkov 28

Z diania na Slovensku 29-30

Na obálke: Galéria ganku, 2009 - dielo S. Mikovčáka v reprodukcii M. Smondeka.
Grafická úprava: B. Sznajderová

CHCETE OBOHATIŤ A UROBIŤ VÝNIMOČNÝM VÁŠ REGIÓN?

Pokiaľ neboli ešte u Vás sčítací komisári, pri ich návšteve sa hrdo hláste k svojej národnosti – k slovenskej alebo slovenskej i poľskej zároveň. Vďaka Vám sa neveľký kúsok hornej Oravy a severného Spiša bude naďalej krásne vynímať vo veľkom poľskom mori vďaka Vašim slovenským tradíciám a koreňom.

LEN NA TO, PROSÍM, NEZABUDNITE!!!

ORAVA, ORAVA, ČO LEN S TEBOU BUDE?

V poslednom čase sa na stránkach viacerých médií, či už papierových alebo elektronických, objavili viaceré články týkajúce sa I. svetového zjazdu Oravcov, ktorý by mal byť zorganizovaný v Jablonke na budúci rok v júli. Okolo celého podujatia sa rozpútala živá a zároveň ostrá diskusia, ktorá v mnohých prípadoch presiahla medze ohovárania, osočovania a útočenia. Keďže som chcel uviesť vec na pravú mieru, veril som, že sa mi podarí porozprávať sa o gmine Jablonka a o 1. svetovom zjazde Oravcov s jeho hlavným organizátorom – vojtom gminy Jablonka Antoni Karlakom. Nakoniec sa podarilo zrealizovať rozhovor nie osobne, ale elektronickou poštou (interview je vzhľadom na autorizáciu publikované v poľskom jazyku):

Niespełna pół roku temu rozpoczął Pan drugą kadencję na stanowisku wójta Gminy Jabłonka. W związku z tym, jakie plany chciałby Pan zrealizować w tym okresie?

Wieloletni plan w zakresie inwestycji Gminy Jabłonka podjęła Rada Gminy a ja jako Wójt realizuję te zadania. Z ważniejszych planowanych inwestycji wymienić należy: w zakresie infrastruktury środowiskowej będzie prowadzony dalszy etap kanalizacji w Podwilku, Orawce, Chyżnem. W zakresie oświaty mamy w planie rozbudowę szkół w Zubrzycy Dolnej, Lipnicy Małej i Zubrzycy Górnej a także boisk sportowych przy szkołach. W Podwilku powstanie czwarte już boisko typu Orlik 2012. Będzie również prowadzona budowa dróg i mostów oraz chodników dla pieszych. Bardzo ważną inwestycją jest dokończenie budowy zaplecza medycznego dla Gminnej Służby Zdrowia.

W Gminie Jabłonka w ciągu ostatnich lat nastały wyraźne zmiany. Powstał nowy Dom Kultury Górnej Orawy, buduje się nowy ośrodek zdrowia, sieć kanalizacyjną... Jak mieszkańcy gminy reagują na takie zmiany?

Wszystkie inwestycje są uzgadniane ze społecznością lokalną a kiedy uzyskują ich akceptację uchwala je Rada Gminy.

Po wejściu Słowacji i Polski do Unii Europejskiej oraz po objęciu przez Pana stanowiska Wójta Gminy Jabłonka, widocznie rozwinęła się współpraca z Miastem Trstená na Słowacji. Jak Pan ocenia tę współpracę? Na jakich płaszczyznach Gmina Jabłonka i Miasto Trstená współpracują? Co udało się dzięki temu osiągnąć i jakie są plany na przyszłość?

Współpraca partnerska z miastem Trstená trwa od 2006 r. i rozwija się dynamicznie na wielu płaszczyznach , samorządowych, gospodarczych, oświatowych i kultury. Dzięki tej współpracy realizujemy wspólne projekty inwestycyjne w zakresie ochrony środowiska oraz infrastruktury dla kultury (rozbudowa i modernizacja Domu Kultury w Trstenie i budowa Domu Kultury w Jabłonce. Organizujemy wiele wspólnych imprez kulturalnych oraz wiele projektów współpracy pomiędzy szkołami. Nasza współpraca może być wzorem dla wszystkich gmin partnerskich na pograniczu polsko – słowackim.

Na terenie Gminy Jabłonka mieszka również mniejszość słowacka. Jak Pan ocenia współpracę ze społecznością słowacką? Na jakich płaszczyznach oraz przy jakich warunkach powinna rozwijać się współpraca z tą społecznością?

Na naszym terenie nie było i nie ma żadnych przeszkód na płaszczyźnie współpracy z mniejszością narodową. Współdziałamy na niwie samorządności wraz z podległymi jednostkami organizacyjnymi.

W ostatnim okresie rozwinęła się na łamach prasy ostra dyskusja na temat I Światowego Zjazdu Orawian. Osobiście uważam, że ta inicjatywa jest godna podziwu. Jednak chciałbym zapytać, czy jest ona skierowana do wszystkich Orawian, czy tylko do mieszkańców górnej (polskiej) Orawy? Jakie jest Pana zdanie na temat kontrowersji i tworzenia podziałów na Słowaków i Polaków, które powstały? Skąd one się wzięły?

Pierwszy Światowy Zjazd Orawian, dopiero się rodzi i jest otwarty dla wszystkich tak w Polsce jak i za granicą. Tak samo dla Słowaków, Czechów, Niemców, Żydów czy Romów. Dla wszystkich drzwi są otwarte, kto tylko zechce zarejestrować się i przybyć na to spotkanie.

Pod koniec XIX w. i początku XX w. bardzo dużo ludności opuściło tę ziemię do czego zmusiła ich bieda. Wyruszyli w nieznane za chlebem. Wiele rodzin do dziś poszukuje śladów pobytu lub pochówku swoich bliskich. To głównie z tego powodu Komitet Organizacyjny Zjazdu umieścił zaproszenie w kilku językach. Mamy nadzieję, że ludzie rozumni i mądrzy nie będą nam w tym przeszkadzać tylko pomagać. Spotkanie takie ma przynieść wielką radość, miłość i rzekę łez radości że mogą przybyć na tą ziemię do swoich dawnych stron i do swoich bliskich.

Dziękuję za udzielone odpowiedzi.

Prvý svetový zjazd Oravcov som od začiatku považoval za veľmi zaujímavú iniciatívu pána vojta Antoniho Karlaka z Jablonky. Faktom je, že mnoho Oravcov, v tom taktiež časť mojej rodiny, začiatkom 20. storočia vycestovala do Ameriky za prácou. A to nebola jediná vysťahovalecká vlna, ako sa spomína aj v pozvánke na toto podujatie, ktorá je tiež veľmi pekne skoncipovaná:

Orava je neobyčajným krajom, ktorý očarováva svojou krásou. Pre nás, Oravcov, tých, ktorí bývajú pod Babou horou i tých, ktorí bývajú ďaleko od rodnej hrude, je najkrajším miestom na svete.

História Oravy bola v priebehu stáročí ťažká a skomplikovaná. Tento skalnatý, horský kraj vyžadoval od oravských goralov sebazaprenie, vytrvalosť a solidaritu. Život na tomto mieste bol náročný, častý hlad preriedil oravské dediny. Záchranou bola emigrácia za prácou, ktorá sa vo veľkej miere rozvinula po roku 1848.

Avšak už v rokoch 1716-1717 odišlo mnoho Oravcov na Dolnú zem. Najväčšia emigračná vlna do Spojených štátov amerických nadišla začiatkom 20. storočia. Vtedy za veľkú mláku odišlo viac ako 17% Oravcov. Neskoršia emigračná vlna nadišla v 70-tych a 80-tych rokoch 20. storočia. Dnes stretneme Oravcov všade, na každom kontinente, v každom kúte sveta.

1. svetový zjazd Oravcov je stretnutím ľudí, ktorí cítia spojitosť s Oravou, identifikujú sa s týmto regiónom, tu hľadajú svoje korene. Je to stretnutie Oravcov, ktorí žijú v celom Poľsku i na celom svete. Ideou svetového zjazdu je mnohogeneračné stretnutie starších i mladých Oravcov, žijúcich v Poľsku i v emigrácii.

Srdečne teda pozývame do Jablonky všetkých Oravcov, tých, ktorí bývajú na poľskej Orave, ale predovšetkým tých, ktorí v minulosti z rôznych príčin museli opustiť svoju rodnú hrudu, pozývame ich rodiny, blízkych, ich potomkov. Pozývame všetkých, ktorým je Orava srdcu blízka.

Krátko, pekne, až ťahá za srdce tých, ktorí tento kraj milujú. Veľkou škodou je, že takéto veľkolepé podujatie neorganizujú Oravci – Slováci zo slovenskej časti Oravy. Prečo? Nuž prvou a základnou vecou je fakt, že Orava je jedným z rýdzo najslovenskejších regiónov Slovenska. V istom zmysle Oravec je synonymom Slováka. Ak niekto na Slovensku povie, že je z Oravy, tak je nad slnko jasné, že je Slovákom. Také je všeobecné ponímanie tohto regiónu na Slovensku. Vzhľadom na to veta - 1. svetový zjazd Oravcov je stretnutím ľudí, ktorí cítia spojitosť s Oravou, identifikujú sa s týmto regiónom, tu hľadajú svoje korene. Je to stretnutie Oravcov, ktorí žijú v celom Poľsku i na celom svete. Ideou svetového zjazdu je mnohogeneračné stretnutie starších i mladých Oravcov, žijúcich v Poľsku i v emigrácii. – Slovákom až škrípe v ušiach. Veď drvivá väčšina Oravcov žije na Slovensku, v slovenskej časti Oravy, ktorá má slovenský pôvod, ku ktorému sa už v období habsburskej monarchie hrdo hlásila. Tento fakt potvrdzuje viacero skutočností, o.i. to, že práve z Oravy pochádza hádam najväčší počet národne uvedomelých spisovateľov, básnikov, umelcov, ktorí sa snažili prebudiť národný cit medzi Slovákmi. A gmina Jablonka organizuje stretnutie starších i mladých Oravcov, žijúcich v Poľsku i v emigrácii na celom svete. Ale veď slovenskí Oravci nie sú ani emigrantmi z Poľska a v Poľsku ani nežijú. V takom prípade ich nikto na zjazd ani nepozýva. Lenže vtedy toto podujatie nemožno už nazvať 1. svetovým zjazdom Oravcov, ale 1. svetový zjazd Oravcov z Poľska. Pokiaľ by sa toto podujatie nazývalo takto, pozvanými by sa mohli cítiť aspoň tí všetci Slováci - Oravci, ktorí z tohto územia odišli kvôli prenasledovaniu a útlaku z poľskej strany po druhej svetovej vojne. Ale v aktuálnej situácii vlastne ani nevedno, kto je na ten zjazd pozvaný...

Ešte raz chcem zopakovať, že idea takéhoto stretnutia je pekná, ale už sám jej názov budí toľko kontroverzií, že od začiatku tvorí základný problém nedorozumení. Nechápem preto, prečo slovenská strana vôbec nereaguje na vzniknutú situáciu, ktorú by sa v krajnom prípade dalo chápať tak, že poľská strana považuje všetkých slovenských Oravcov za emigrantov z Poľska a teda za neuvedomelých Poliakov. Veď také snahy neboli ani v nedávnej minulosti vôbec výnimočné, čo potvrdzuje aj fakt, že len pred nedávnom, 5. decembra 2004, bola v Novom Targu podpísaná dohoda medzi združeniami „Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Nowym Targu", „Towarzystwo Przyjaciół Orawy" (teda jeden z organizátorov 1. svetového zjazdu Oravcov), „Związek Podhalan", a „Związek Polskiego Spisza", v ktorom sa píše: *Spisz, Orawa i Czadeckie to ziemie naszego dziedzictwa. Celem szczególnym jest poznanie, ochrona i rozwój tożsamości narodowej tychże grup Górali Polskich, które w niewielkiej części znalazły się w granicach Państwa Polskiego, a w większej są od niego oderwane. Ten cel (...) realizowany jest w szczególności przez Związek Polskiego Spisza (ZPS), Towarzystwo Przyjaciół Orawy (TPO) (...). Obszarem współdziałania jest całe terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a o ile jest to wskazane dla właściwej realizacji celów, także obszary poza granicami RP.* Ale to by bola už asi poriadne prehnaná interpretácia vzniknutej situácie. Teda aspoň dúfam...

Ďalším problémom je sporný fakt, či Oravský obvod Spolku Slovákov v Poľsku je spoluorganizátorom tohto podujatia, či nie je. Totižto dodnes neprišiel žiaden list v tejto veci na Ústredný výbor Spolku do Krakova, a takýto list nedostal ani podpredseda Spolku na Orave František Harkabuz, ani predsedníčka Obvodného výboru SSP na Orave Genovéva Prilinská a ani predseda Miestnej skupinu SSP v Jablonke Ján Bašisty. Pri nejakej príležitosti sa vojt len nezáväzne opýtal predsedníčky OV SSP G. Prilinskej na takúto spoluprácu, pričom dostal súhlas, ale zároveň zostal poinformovaný, že v tejto veci sa musí najprv kontaktovať s Ústredným výborom. Nikto sa však z Úradu gminy s Ústredným výborom Spolku nekontaktoval a pritom Obvodný výbor Spolku Slovákov v Poľsku na Orave je naďalej uvedený ako spoluorganizátor podujatia. Keby sa všetko dialo normálne a nie „poza búčky", tak by takýto doslova primitívny problém nemusel vôbec vzniknúť. Stačilo zavolať „do Krakova" a dohodnúť sa, veď nájsť číslo do Spolku Slovákov v Poľsku v dnešnej dobe nie je veľký problém.

Na záver, reagujúc na slová p. Piłata a jeho článok v Gazete Wyborczej v Krakovskej prílohe z dňa 13. mája 2011 (s. 10) nebudem, v súlade s jeho prianím, rozoberať dávnu históriu. Ale veď načo? Nemôžem však súhlasiť s viacerými jeho výpoveďami.

Totiž Oravský výbor nie je samostatnou svojprávnou jednotkou Spolku Slovákov v Poľsku, ale len jeho časťou a všetky činnosti, ktoré vykonáva, robí na základe dohody s Ústredným výborom Spolku alebo na základe jeho rozhodnutia. Myslím si, že taktiež postoj pána F. Harkabuza a J. Bašistyho nie je len ich osobným názorom, ale skôr prezentáciou postoja oravských krajanov, ktorí títo krajania nahlas vyjadrili. Či krajania nemajú právo vyjadriť svoj názor na veci, ktoré v niektorých prípadoch narúšajú ústavné právo menšín? Majú, ale hneď ako to urobia, sú okamžite kritizovaní niektorými zástupcami poľskej väčšiny, ktorí ani len nemajú najmenšiu snahu pochopiť námietky menšiny, ale odrazu útočia. A prečo sa k tomuto problému nevyjadrili aj ďalší krajania? Obávam sa, že príčinou nie je skutočnosť, že iní krajania s ich výpoveďou nesúhlasia, ale skôr fakt, ospravedlňujem sa za použité slová, že po toľkých rokoch utláčania, ponižovania, polonizovania „držia hubu a krok" a vďaka tomu sa zbavili mnohých problémov spojených čo i len s malým vychýlením sa z radu všeobecne uznávaných názorov. Stačí však, že sa ktorýsi z pobúrených krajanov ozve a okamžite sa nájde niekto, kto ich zmieša s blatom, obviní celý Spolok Slovákov v Poľsku o vytváranie všeho druhu konfliktov a pod., poukáže na fakty, ktoré dostatočne neoverí a zároveň prekrúti vo svoj prospech a pod. Jednoducho štandardná situácia.

Tým viac zaskakujú stanovené ciele 1. svetového zjazdu Oravcov, ktoré si organizátori určili. Znejú tak isto nádherne, ako aj pozvánka:

1. *Integrácia Oravcov, ktorí žijú v Poľsku i v zahraničí.*
2. *Upevnenie oravskej identity, založenej na hlbokej katolíckej viere, tradíciách spojených s oravskými zvykmi.*
3. *Propagácia Oravy ako kraja s bohatou tradíciou, kultúrou a históriou.*
4. *Presvedčenie, že Orava môže spájať a nedeliť.*
5. *Vytváranie obrazu o Orave ako o zaujímavom, peknom a turisticky atraktívnom mieste.*
6. *Pritiahnutie na Oravu emigrantov.*
7. *Prezentovanie Oravy ako kraja pohraničia, v ktorom sa stretávalo niekoľko etnicky rôznorodých kultúr, tolerantného kraja otvoreného na iných v rámci idei Európskej únie „Jednoty v rozdielnosti".*

Ako sa hovorí na Slovensku, papier veľa znesie a mám dojem, že rôzne internetové portály ešte viac. Veď samé ciele sú pri podrobnejšom rozbore zavádzajúce. Ako sa v danej situácii môže hovoriť o integrácií s Oravcami v zahraničí, keď podľa slov vojta v „Gazete Wyborczej" (zo dňa 9. mája 2011, príloha Krakov, s. 3) je organizovaný len zjazd poľských Oravcov, ktorí bývajú v Poľsku a na emigrácii. Potom je tento bod je úplne v rozpore so 7. bodom, v ktorom sa hovorí o ideách Európskej únie a o jednote v rozdielnosti. Aj druhý bod je rozporuplný, pretože Orava nie je čisto katolícka, a aj keď protireformácia tu dosiahla svoje a na Orave žije väčšina katolíkov, v mnohých obciach sú taktiež evanjelické komunity. Takže namiesto katolíckej viery by bolo namieste písať o kresťanstve, ktoré by bolo naplnením ekumenizmu a tým pádom aj jednoty v rozdielnosti. S tým sa však spája aj štvrtý bod, ktorý je zatiaľ úplne neaktuálny, pretože organizované podujatie vyvolalo na Orave doteraz viaceré spory.

Verím však, že 1. svetový zjazd Oravcov bude napokon podujatím, ktoré bude spájať a nie deliť, ako doposiaľ. Pozitívnym náznakom toho sú aj slová pána A. Karlaka z publikovaného rozhovoru. Keďže zjazd by sa mal uskutočniť v prvej polovici prázdnin na budúci rok, zostalo ešte dosť času na to, aby sa všetky neporozumenia vyriešili. Totiž riešením nie je vpísanie niekoho medzi spoluorganizátorov len tak, po prehodení niekoľkých slov, a následné nerešpektovanie dokonca aj tých niekoľkých slov. Takto spolupráca vyzerať nemôže. V takom prípade by bolo lepšie, aby sa Spolok Slovákov v Poľsku – Oravský výbor nenachádzal medzi spoluorganizátormi, pretože to v takých podmienkach tvorí omnoho viac sporov ako úžitku.

Marián Smondek

Čo je vlastne Orava, ktorá časť? Tá, ktorá sa nachádza v Poľsku, alebo tá na Slovensku? A možno obidve spolu?

NOVÝ VEĽVYSLANEC SR V SÍDLE SPOLKU

Delegáti v Galérii slovenského umenia

Dňa 31. mája t.r. navštívila sídlo Spolku Slovákov v Poľsku delegácia slovenských zastupiteľských orgánov na území Poľskej republiky v zložení: veľvyslanec SR v Poľsku Vasil Grivna, pracovník veľvyslanectva SR vo Varšave Matúš Bušovský a generálny konzul SR v Krakove Marek Lisánsky. Delegáciu privítal generálny tajomník Spolku Ľudomír Molitoris. Najskôr im ukázal priestory spolkovej Galérie slovenského umenia a následne ich pozval na spoločnú debatu do priestorov redakcie časopisu Život. Počas nej sa delegáti živo zaujímali o krajanské dianie na teréne Spiša a Oravy, aktivity a každodenné, ale aj dlhodobé problémy i úspechy Spolku Slovákov v Poľsku.

Keďže veľvyslanec SR v Poľsku V. Grivna navštívil centrálu Spolku po prvýkrát, najskôr ho zaujímala história a pôsobnosť Spolku Slovákov v Poľsku ako takého. Ľ. Molitoris stručne prerozprával niekoľko faktov z histórie vzniku tejto krajanskej ustanovizne: - *Sme spolok s bohatou históriou, po vojne vznikli prvé organizácie, ktoré sa v roku 1957 zlúčili. Dnešná organizácia vznikla roku 1961 a postupne prechádzala rôznymi zmenami, čo sa týka názvu. Najskôr to bola Československá kultúrna spoločnosť, neskôr Kultúrna Spoločnosť, Kultúrna spoločnosť Čechov a Slovákov a napokon od roku 1996 sme prijali názov Spolok Slovákov v Poľsku*, - vysvetlil.

Veľvyslanca zaujímalo, či sú medzi členmi Spolku aj občania českej národnosti. Dozvedel sa, že v minulosti to tak bolo, no postupne sa Česi zo Spolku vytratili. Ľ. Molitoris Spolku sa v tejto súvislosti dotkol aj problému s budovou v Husinci na Dolnom Sliezsku, o ktorej na stránkach časopisu Život bolo už neraz písané.

Ďalšou témou, ktorú nastolil veľvyslanec SR v Poľsku V. Grivna, bolo aktuálne sčítanie ľudu, ktoré prebieha tak v Poľsku, ako aj na Slovensku. Na otázku, koľko ľudí sa v Poľsku bude hlásiť k slovenskej národnostnej menšine, nedostal jednoznačnú odpoveď, pretože kompletné výsledky budú zrejmé až v roku 2014. Neukrýval však svoje prekvapenie nad skutočnosťou, o ktorej ho informoval Ľ. Molitoris, a síce, že v minulosti sa vyskytli prípady, kedy boli výsledky sčítania ľudu na južnom Poľsku falšované: - *V roku 2002 sme zaevidovali 13 prípadov falšovania údajov týkajúcich sa národnosti. Vtedy sme mali okolo 2 000 ľudí, ktorí sa prihlásili k slovenskej národnosti, nerátajúc tých spomínaných 13. Týmto faktom som zhrozený*, - dodal.

K aktuálnemu sčítaniu ľudu sa vyjadril aj tajomník redakcie Marián Smondek: - *Nedávno som navštívil Jablonku na Orave, kde som sa od krajanov dozvedel, že zatiaľ u nikoho sčítací komisár nebol*, - poznamenal a dodal, že žiadneho Slováka za sčítacieho komisára nevybrali a môže sa stať, že na tomto území preto nenájdu jediného Slováka.

Ďalej bola položená otázka týkajúca sa pomerne horúcej témy - budovania kultúrneho domu v Jablonke. V tejto súvislosti sa Ľ. Molitoris vyjadril nasledovne: - *V roku 2007 som sa obrátil na primátora Trstenej, aby podporil myšlienku vybudovania poľsko-slovenského kultúrneho domu v neďalekej Jablonke. Zároveň som žiadal, aby podporili všetky veľké, infraštrukturálne projekty v Jablonke a spolu s nami vybudovali kultúrny dom, všetko, lebo s obcou Trstená sme vždy spolupracovali, a to aj v období keď sa cez hranice nedalo tak jednoducho prejsť*, - priblížil iniciatívu Spolku Slovákov v Poľsku. Informoval delegátov o tom, že projekt napokon uskutočnila obec Trstená s gminou Jablonka bez účasti Spolku a preto sa Spolok rozhodol uskutočniť svoj projekt samostatne. Podotkol pritom, že po všetkých peripetiách sa napokon podarilo kúpiť pozemok pod kultúrny dom, no opäť sa objavili ďalšie problémy: - *Hoci sa nám s podporou zo slovenskej strany podarilo pozemok napokon kúpiť a máme pripravené všetky plány, územné konanie bolo pozasta-*

Pozornosť bola venovaná viacerým „horúcim" témam

Prehliadka priestorov tlačiarne

vené, - a pokračoval: - *Stretávame sa s prekážkami zo strany gminy. Povolila totiž len výstavbu 10-metrovej výšky budovy a neskôr 12-metrovej. Náš plán ráta so 14-metrovou výškou budovy. Dva chýbajúce metre robia pomerne veľký problém, pretože predražujú celkovú výšku nákladov na výstavbu. Pritom treba poznamenať, že všetky budovy okolo majú po 15 metrov výšky nad zemou. Plánujeme vybudovať poschodie i podstrešie, ak by sme sa držali požiadavky zo strany gminy, budovu musíme v podstate zakopať. To je však nemožné, pretože ide o terén, kde sú časté záplavy. Ak by sme sa ich požiadavky držali, len by sme tým sťažili situáciu v obci a prinieslo by to mnoho problémov. Písal som predstavenstvu gminy, najskôr som dostal odpoveď, že v tejto veci nebudú konať a neskôr, že sa to bude riešiť. Treba však pamätať, že nie je zákonom stanovené, dokedy sa celá záležitosť musí vyriešiť. Riešenie problému je preto jednoducho pozastavené.*

Následne gen. tajomník obom delegátom sprístupnil dokumentáciou SSP s poľskou prezidentskou kanceláriou týkajúcu sa finančných prostriedkov na podporu kultúrneho domu v Jablonke a ako uviedol, tie mal Spolok prisľúbené na stretnutí slovenského i poľského prezidenta, ktoré sa uskutočnilo 22. februára 2009 v Jablonke. Skonštatoval, že slovenská strana tieto prostriedky už poskytla, a poľská zatiaľ nie.

Veľvyslanec SR v Poľsku sa zaujímal aj o otázku slovenských svätých omší v krajanskom prostredí a bol poinformovaný aj o nedávnom rozruchu v médiách na margo svetového zjazdu Oravcov, ktorý sa bude konať na budúci rok a napokon poslednou témou, ku ktorej vyjadril gen. tajomník Spolku Ľ. Molitoris svoj jednoznačne kritický postoj, bola knižná publikácia M. Vašáryovej - *Polnočný sused*, publikovaná v roku 2008 v slovenskom jazyku, nedávno vydaná aj v poľštine.

Potom sa delegáti premiestnili do priestorov tlačiarne, kde sa veľvyslanec SR v Poľsku V. Grivna dozvedel niečo viac o vydavateľskej činnosti Spolok Slovákov v Poľsku a na ukážku generálny tajomník Spolku Ľ. Molitoris obdaroval členov delegácie niekoľkými knižnými výtlačkami z dielne spolkovej tlačiarne. Na rozlúčku vyslovil, že pevne verí, že návšteva bude vstupnou bránou do rozvíjajúcej sa vzájomnej podpory a spolupráce v budúcnosti.

Lýdia Ostrowska

Šťastným Novomanželom

Život človeka prechádza mnohými etapami a jedným z najkrajších období je čas, kedy stretávame človeka, s ktorým je nám spolu dobre. Priateľstvo a vzájomné porozumenie prerastá postupne v niečo oveľa magickejšie. Je to niečo, bez čoho človek nemôže byť šťastný, bez čoho jednoducho nemôžeme žiť. Je to láska.

No keďže najkrajšie na láske je, že sa s ňou môžme, ale hlavne chceme deliť s tým druhým, ľudia oddávna spájajú svoje osudy dovedna. Vedia, že milovať neznamená len zaľúbene hľadieť jeden na druhého, ale hľadieť spolu jedným smerom.

Pre spojenie dvoch ciest do jednej a pre spoločný život, hľadiac jedným smerom, sa rozhodli generálny tajomník SSP Ľudomír Molitoris a naša kolegyňa, redaktorka a historička Milica Majeriková. Svoje áno vyslovili v kostole Všetkých Svätých v Kacvíne dňa 21. mája t.r.

Bol to v tomto kostole prvý slovenský sobáš po roku 1945.

Čo iné im možno priať, ak nie veľa lásky, vzájomnej tolerancie, spokojnosti a pohody v manželskom živote.

Milí novomanželia, vedzte, že mnoho zmôže sila duše, mnoho viera, mnoho nádej, ale všetko zmôže láska. Nech je Vaše manželstvo pokojným prístavom splnených túžob a nádejí. Aby ten májový deň, keď ste sa rozhodli spolu vykročiť do života, navždy zostal vo vašej pamäti, ako jeden z najkrajších dní Vašej spoločnej lásky.

Kolektív redakcie Život a pracovníci ÚV SSP

kajot

NA PRECHÁDZKE PO SPIŠI

Spiš je peknou krajinou, ktorá ponúka výborné podmienky na rekreáciu pre turistov a tým prácu pre tamojších obyvateľov. Pomaličky každá obec mení svoj ráz, aby bola pre návštevníka čo najprijateľnejšia. Tentoraz sme zašli do turistického centra Spiša – Nedece-Zámku a neskôr do Novej Belej, kde sme sa porozprávali s našimi krajanmi.

V Nedeci-Zámku

Prechádzajúc sa v pekný slnečný deň cez obec Nedeca-Zámok, príroda nedovolí len rýchlo prejsť cez obec, ale núti sa zastaviť aspoň na chvíľu a pozrieť si čaro tejto spišskej obce. Už z parkoviska sa naskytuje pekný výhľad na jazero a zámok. Táto malá dedinka sa neuveriteľne zmenila za posledných pár rokov. Zlepšila sa infraštruktúra, obyvatelia sa viac starajú o úpravu svojich rodinných domov a záhradiek pred nimi. Vzniklo niekoľko penziónov a hotelov, no napriek tomu tu vládne ticho. Človek si môže naozaj vydýchnuť a načerpať energiu do ďalšej činnosti. Príroda, od ktorej človek nedokáže odtrhnúť oči, sa k nemu ticho prihovára. Starobylosť sa tu spája s modernými výdobytkami doby.

Starostom tejto obce je pán Jozef Jezierczak. Dozvedela som sa od neho, že tento rok pokračujú záverečné práce pri stavbe obecného vodovodu. Naďalej sa pracuje pri výstavbe chodníka pozdĺž hlavnej cesty, ktorý bude spájať Nedecu-Zámok s Nedecou a v rámci neho je vydelený aj pás pre cyklistov. Prispeje to evidentne k zlepšeniu bezpečnosti chodcov a cyklistov. Montuje sa tiež osvetlenie tohto chodníka. Ako každý richtár, aj pán Jezierczak by chcel urobiť čo najviac investícií, ale všetko závisí od finančných možností. Preto treba ísť dopredu malými krokmi, len aby sa každý rok podarilo urobiť niečo nové. Podľa slov manželky richtára obce, tento rok si akosi menej turistov hľadá ubytovanie. Ako povedala, je to asi výsledok krízy, ktorá práve teraz dolieha na turizmus aj u nich v obci.

Na prechádzke po Nedeci-Zámku nesmieme obísť nášho krajana Augustína Finduru, ktorý je zároveň predsedom MS SSP v tejto obci. Zastihli sme ho pritom, ako strúhal pekné cifrované hrable, samozrejme s úsmevom na tvári. Teraz je práve sezóna na takýto tovar. Síce dnes hrable ustupujú mechanickým roľníckym strojom, ale ešte vždy sa lepšie suší seno, ako hovoria starší ľudia, keď ho obraciame ručne než mechanicky. A podľa krajana Finduru, gazda bez hrablí nie je gazda. Takéto

Plávba po nedeckom jazere

Majster A. Findura so svojím výrobkom

pekné cifrované a dokonca aj maľované hrable si kúpia nielen gazdovia, ale aj turisti. Je to fakt, pekný ručný výrobok a práve preto som si ich objednala aj ja. Okrem hrablí vyrezáva tiež rúčky na sekery, motyky, keď má niekto záujem, urobí preňho aj šindle. Ako povedal, takáto robota ho baví. Vďaka tomu čas na dôchodku trávi aktívne. Veľmi dobre sa cíti, keď pracuje. Podľa neho, Nedeca-Zámok je dnes turistickým centrom, ktoré vie ponúknuť návštevníkovi dobre zorganizovanú dovolenku s rôznymi športovými, turistickými a spoločenskými aktivitami. Je tu priestor na rekreáciu, plavbu, športové hry, túry, prehliadky historických priestorov a blízkosť Slovenska s jeho krásami.

V Novej Belej

Iný ráz má ďalšia spišská obec Nová Belá, ktorá ma síce čo ponúknuť návštevníkom, ale obyvatelia to zatiaľ veľmi nevyužívajú, keďže sa ešte v plnej miere venujú gazdovaniu.

Porozprávali sme sa s richtárom obce Jozefom Majerčákom, ktorý bol vo februári tohto roku zvolený už na tretie volebné obdobie. Ako povedal, roboty v obci je dosť a veľa závisí od ochoty a prístupných prostriedkov. Po poslednej povodni v roku 2008, ktorá zničila most na rieke Bialke, by obyvateľov Novej Belej a Krempách zaujímalo či sa podnikli nejaké kroky vo veci protipovodňového zabezpečenia na tejto rieke? V tejto veci, ako podotkol J. Maječák, je zatiaľ spracovaná koncepcia protipovodňového zabezpečenia na rieke Bialke od jej prameňa až po ústie vo Fridmane. V rámci toho návrhu by napríklad protipovodňovým zabezpečením za obcou smerom k Tribšu mala byť cesta, ktorú sa plánuje zodvihnúť o 1,5 metra. Zatiaľ je to vo fáze verejného pripomienkovania. Ako budú pokračovať práce v tejto veci, to vo veľkej miere závisí od obyvateľov, lebo vstupne načrtnutý plán ukazuje, že protipovodňová hrádza by mala prebiehať cez súkromné pozemky. Realizácia výstavby protipovodňového zabezpečenia je problémovou, ale i dôležitou otázkou. Tento rok budú pokračovať práce pri spevňovaní poľných ciest. Finančných prostriedkov už neostalo veľa, ale dá sa ešte vylepšiť niekoľko stoviek metrov ciest. Richtár ráta s dobrovoľníkmi, tak ako to fungovalo v predchádzajúcich rokoch. Sumu dvadsať tisíc zlotých z obecného rozpočtu určili na nákup nového požiarneho automobilu. Z obecného rozpočtu sa financuje aj futbalové družstvo „Łegi". V rámci plánovanej činnosti boli pripravené projekty: o. i. na výstavbu chodníkov, oplotenia dookola kostolíka sv. Márie Magdalény, ktoré boli predložené v rámci programu LEADER. Ďalšími vypracovanými projektmi sú: výstavba amfiteátru, ihriska pre deti, ušitia krojov, nákupu hudobných nástrojov pre ľudovú kapelu a výučbu hry. Realizácia týchto projektov závisí od toho, či na ne budú pridelené finančné prostriedky.

Inou veľmi naliehavou záležitosťou, o ktorú sa veľmi zaujímajú obyvatelia Novej Belej, je termín začatia výstavby kanalizácie v obci. Podľa slov richtára, tento rok sa ešte len začali práce pri projektovaní tejto investície. V súčasnosti sa čaká na stavebné povolenie. K realizácii je ešte ďaleká cesta, pretože sú tu potrebné veľké finančne zdroje a tie, žiaľ, zatiaľ gmina Nowy Targ nemá. V súčasnosti sa chystá výkup pozemkov od krempašského urbáru, kde by mala vzniknúť v budúcnosti čistička odpadových vôd. V obci vzniká aj Centrum slovenskej kultúry, ktoré bude možno otvorené už do konca tohto roku. Ako vidieť, v obci sa hodne deje a aj plány do budúcnosti sú veľké.

Nová Belá sa môže už v súčasnosti pochváliť vynikajúcimi cyklistickými chodníkmi, ktoré sú veľmi dobré označené. Vďaka tomu sa možno aj tu začne rozvíjať turizmus. Vhodné prírodné podmienky sú na túry, kúpanie cez leto a dokonca i možnosť učenia sa horolezectva. Okrem prírodných podmienok jednou zo zaujímavostí pre návštevníka je aj to, že tu žije slovenská národnostná menšina a rómske etnikum. Živé slovenské slovo si môže návštevník vypočuť v miestnom kostole, na podujatiach v podaní folklórneho súboru *Spiš*, a pri pekných dychových melódiách vypočuť slovenské ľudové piesne. Táto tradícia je jedným z dôležitých prvkov, ktoré určite pritiahnu pozornosť rozhľadeného návštevníka. Pozývame Vás do Novej Belej!

Dorota Mošová

Nebezpečný tok rieky Bialky

12. 6. 2011

Zoslanie Ducha Svätého – Turíce

(Jn 20, 19 – 23)

„Keď to povedal, dýchol na nich a hovoril im: „Prijmite Ducha Svätého. Komu odpustíte hriechy, budú mu odpustené, komu ich zadržíte, budú zadržané.“ (Jn 20, 22 – 23) Evanjelista Ján použil pri Ježišovom dýchnutí na apoštolov grécke slovo emphysao. Ono sa nachádza i na začiatku Biblie pri Božom akte stvorenia a oživenia človeka. Tvorivým aktom je tak aj Ježišov dych. Ježiš v nás svojím dychom tvorí novú skutočnosť. Tvorí lásku, ktorá nás preniká. Vyjadrením lásky je predovšetkým odpustenie hriechov. Nejde o odpustenie medzi Bohom a ľuďmi. Ide o odpustenie medzi blížnymi. A. Grün pripomína Jánovo chápanie odpustenia ako prejav Ducha Svätého, ktorého nám svojím vdýchnutím daroval vzkriesený Pán. Ak nedokážem odpustiť druhému, moje vnútro je naplnené hnevom a smútkom. Niekto iný určuje moju náladu. Ak môj dych preniká Kristova láska, vtedy som schopný odpustiť druhému. Nemá už nado mnou moc. Hriech ľudí oddeľuje, vylučuje zo spoločenstva a vytvára bariéru v samom človeku. Odpúšťajúca láska zjednocuje vnútorne rozdeleného človeka a znova ho prijíma do spoločenstva.

19. 6. 2011

Slávnosť Najsvätejšej Trojice

(Jn 3, 6 – 18)

Benedikt XVI. má vo svojom erbe znak mušle. Vyjadril tým náklonnosť k sv. Augustínovi. Sv. Augustín sa často zamýšľal nad témou Najsvätejšej Trojice a z jeho úsilia sa vyvinula legenda. Podľa nej Augustín na brehu mora stretol chlapca, ktorý robil jamku v piesku a chcel do nej mušľou preliať oceán. Keď to svätec z Hippo zbadal, uvedomil si, že ako sa more nedá prečerpať do chlapcovej jamky v piesku, ani do mozgu človeka sa nedá preliať tajomstvo Boha. Aj pre tých najmúdrejších pravda, že Boh je jeden a predsa existuje v troch osobách, v trojitom vzťahu lásky, je ťažko pochopiteľná. Svätý Otec Benedikt XVI. zdôrazňuje, že učenie o Trojici nie je vymyslené, ale je výsledkom skúsenosti. Pochádza z poznania toho, čo Kristus povedal a čo robil a čo sa dalo vo veriacom, rozmýšľajúcom prostredí na základe jeho slov a činov potom postupne formulovať. Pritom nesmieme prehliadnuť, že už celkom na začiatku vznikla krstná formula: *„Ja ťa krstím v mene Otca i Syna i Ducha Svätého“*. Táto formula siaha až k povereniu, ktoré dostali učeníci od samého Zmŕtvychvstalého. Aj keď sa celá hĺbka jeho obsahu ešte neuvedomovala, predsa už od začiatku vtláča pečať štruktúre kresťanskej modlitby a kresťanskej viery.

26. 6. 2011

13. nedeľa v Cezročnom období

(Mt 10, 37 – 42)

„*Ježiš povedal svojim apoštolom: „Kto miluje otca alebo matku viac ako mňa, nie je ma hoden. A kto miluje syna alebo dcéru viac ako mňa, nie je ma hoden.“* Rodinné vzťahy majú rozhodujúci vplyv na život každého človeka. V časoch Pána Ježiša bol na rodinné vzťahy kladený ešte väčší dôraz ako dnes. Ak je to tak, môžeme chápať Ježišove slová doslovne? Nie úplne. Pán nežiadal prestať milovať svojich najbližších, ale upozornil, že žiadny vzťah nesmie zatieniť vzťah s ním. Ježišovými učeníkmi nie sú tí, ktorí pozerajú iba na seba. Jeho učeníkmi sú tí, ktorí ho milujú nadovšetko a dokážu kvôli tomu riskovať vzťahy s tými najbližšími. Hoci sú to pre nás zarážajúce slová, predsa je v nich ukrytá veľká múdrosť. Veď keď sa lepšie prizrieme konfliktným situáciám v rodine, iba malé percento z nich je zapríčinené úprimným prežívaním viery a priľnutím k Pánovi. Prevažná väčšina z nich vzniká kvôli zlým záujmom a zlým úmyslom. Skôr sa stáva, že kvôli rodinným vzťahom, kvôli obavám, čo si o nás pomyslia najbližší, dokážeme obetovať to najdôležitejšie: vzťah s Ježišom. Skúsenosť učí, že iba ten, kto miluje Boha viac ako svojho otca a matku, ba viac ako seba samého, je schopný úprimne milovať svojich najbližších.

3. 7. 2011

14. nedeľa v Cezročnom období

(Mt 11, 25 – 30)

Ak chceme lepšie porozumieť textu tejto nedele, treba sa vrátiť k dňom a udalostiam, ktoré predchádzali slovám zachytené svätopiscom v evanjeliu. Táto časť by mohla niesť názov Pokoj po búrke. V Ježišovom srdci zavládol pokoj napriek pastoračnému nezdaru v priebehu minulých dní. Ježišov pokoj stál v opozícii voči pravdepodobným a neodbytným otázkam apoštolov: „Prečo sa to stalo? V čom sme spravili chybu?“ Mestá Korozain, Betsaida a Kafarnaum boli mestami, ktoré napriek Ježišovej prítomnosti a jeho slovu či zázrakom nereagovali pozitívne, nedali sa na cestu pokánia. Ježiš nachádza i tak pohodu ducha a získava ju, ako zvyčajne, vďaka modlitbe. Zároveň sa snaží pripraviť apoštolov na situácie takéhoto druhu. Vedie ich myseľ k tomu, že Boh môže dopustiť i také situácie. Pastoračné neúspechy môžu mať najrôznejšie dôvody, ale veriaci je povinný vždy ich smerovať na Boha - tak úspechy ako aj porážky. Úspechy, aby sa nimi človek neopájal a porážky, aby ho nevydesili a nezlomili. Bl. Ján XXIII. mal vo svojom erbe heslo Oboedientia et pax - Poslušnosť a pokoj. Svätci sa usilovali ukotviť všetky svoje životné situácie v Bohu. Pretože ako sa hovorí v dialógu jednej divadelnej hry: „V jeho vôli je náš pokoj.“

Spracoval: vdp. Viktor Pardeľ

NAVŽDY SPOLU

Manželstvo je spečatením vzťahu muža a ženy, ktorí chcú byť spolu dokonca svojich dní. Vstupom do manželstva sa náš život obohatí o druhú osobu. Neexistuje recept na úspech v manželstve, každý pár si ho tvorí sám. Podľa toho, aké prísady namieša, taká je výsledná zmes. Naši zlatí jubilanti Katarína a Jozef Majerčákovci z Novej Belej si to vedeli dobre namixovať, a preto nijaká prekážka ich nevedela odradiť od seba. Svoje áno si povedali 21. apríla 1961. Zopakovali ho, po polstoročí spoločného života obklopení rodinou a farníkmi v kostole sv. Kataríny Alexandrijskej v Novej Belej, počas ďakovnej sv. omše. Neskôr prijímali gratulácie v zbrojnici, kde aj pohostili svojich svadobčanov. V rozhovore s nami si s ochotou zaspomínali na uplynulé roky a obohatení doterajšími skúsenosťami zo spoločného chodníčka jednoznačne potvrdili svoj dobrý vkus pri voľbe partnera.

Katarína, rod. Kurnatová, sa narodila 14. apríla 1940. Má dve sestry Máriu a Helenu a troch bratov Andreja, Šimona a Jozefa. Všetci sa roztrúsili po svete a každý z nich si založil rodinu. Mária býva v Kamieniu, Helena v Novom Targu. Andrejovi sa podarilo vycestovať do Ameriky a Jozef je v Koszalinie. Šimon ostal v rodnej obci na rodičovskom gazdovstve. Základnú slovenskú školu Katarína navštevovala v Novej Belej, kde ju učili učitelia aj zo Slovenska. Po vojne nastala bieda a ťažké časy. Deti po základnej škole väčšinou ostávali doma pri rodičoch na gazdovstve. Taký osud stretol aj Katarínu, ktorá po absolvovaní základnej školy pomáhala svojim rodičom. Neskôr pracovala v obuvníckom závode v Novom Targu a po večeroch sa schádzala s kamarátkami, aby si poklebetili a pritom priadli ľan, vlnu, alebo vyšívali. Vtedy si človek musel vlastnoručne vyrobiť plátno, súkno, z toho sa neskôr šilo vrecia, robili sa pokrovce. Dnes, keď sa o tom rozpráva deťom, znie to pre nich skôr ako rozprávka než skutočnosť, keďže sa všetko dá kúpiť v obchodoch. Podľa spomienok staršej generácie vidíme, že museli oveľa ťažšie pracovať. Schádzanie sa po večeroch mali radi aj chlapci, lebo si mohli s dievčatami požartovať a pospievať si. V nedeľu často organizovali tanečné zábavy a Katarína veľmi rada tancovala a spievala. Svojho budúceho manžela spoznala na jednej z takýchto zábav.

Jubilanti v deň 50. výročia sobáša

Jozef sa narodil 27. februára 1938 v slovenskej roľníckej rodine Jána a Márie Majerčákovcov. Mal viacerých súrodencov. Najstaršie boli dvojčatá Mária a Helena, potom brat Jozef, Šimon, Ján a najmladšia zasa sestra Katarína. Mária a Ján študovali na Slovensku, kde si založili rodiny a ostali tam aj bývať. Brat Šimon tiež neskôr vycestoval na Slovensko za prácou, oženil sa tam a usadil. Žiaľ, sestra Mária a brat Šimon už zomreli v roku 2009. Sestry Helena a Katarína bývajú v rodnej obci. Jozef navštevoval základnú školu so slovenským vyučovacím jazykom a milo si spomína na slovenských učiteľov: manželov Sobkovcov a Eliáša Kováča. Manželia Sobkovci nacvičovali s deťmi divadlo. Jozefovi rodičia mali dosť veľké gazdovstvo a keď jeho otec začal chorľavieť, Jozef musel od najmladších rokov pomáhať. Jozef si pamätá aj koniec vojny, najmä to, ako sa každý obával o svoj život. Ruské vojská brali gazdom kone, ale ľudia nezažili toľko tragédií počas vojny, ako po nej. Najťažšie chvíle pre Slovákov prišli, keď Spiš a Oravu pripojili k Poľsku. Začalo sa prenasledovanie za slovenské povedomie. Práve najviac zla si ľudia užili od známej bandy „Ognia“. Okrádali ľudí, trýznili ich, dokonca zo Spiša a Oravy muselo zutekať okolo 6000 osôb slovenskej národnosti, aby si zachránilo život. V Novej Belej banda zavraždila štyroch chlapov. Menšinová otázka nebola riešená poľskou štátnou mocou. Bola snaha zlikvidovať slovenské školstvo. Slovenských učiteľov vysídlili do ČSR a na ich miesto prichádzali poľskí učitelia, čo u miestnych obyvateľov vyvolávalo nepokoj a pobúrenie. Rodičia odmietali dávať deti do poľskej školy. - *Rodičia to chápali ako násilné popoľšťovanie,* - hovorí Jozef - *a nikto nechcel prijať na vedomie, že sme menšina a že je prirodzené, že chceme tradovať svoj jazyk a vychovávať v ňom svoje deti.* Jozef si spomína, že z Novej Belej boli len štyria žiaci, ktorí navštevovali poľskú školu. Tá bola len jedna a nachádzala sa v Nižných Lapšoch. - *Potom ďalším krokom z poľskej strany bol odsun slovenských kňazov. Zdalo sa nám, že práve cirkev, podľa svojho učenia je tou ustanovizňou, ktorá by mala nás podporiť, ale ani tu sme nenašli pochopenie.* Napriek neprajným podmienkam veľká časť obyvateľstva dokázala uchovať svoje slovenské národné povedomie. Zmena nastala neskoršie po podpísaní kultúrnej zmluvy a isté veci sa urovnali, ale problémové otázky naďalej pretrvávali.

Jubilanti vychovali v slovenskom duchu štyroch synov: Františka, Jozefa, Milana a Jána. Spoločne postavili dom, gazdovali a zveľaďovali svoj majetok. Kým sa Katarína venovala rodine a domácnosti, Jozef pracoval niekoľko rokov ako strážca v mliekarni v Novom Targu. Najstarší syn býva s rodinou v Obidovej, Jozef študoval na Slovensku tam spoznal svoju lásku a aj tam ostal bývať. Milan a Ján ostali v rodnej obci. Manželia sa snažili, aby sa ich deťom žilo ľahšie, ale aby pritom nezabúdali na svoje korene a rodisko. Dnes sú na zaslúženom dôchodku a tešia sa vnukom a vnučkám, ktorí ich často navštevujú.

Jubilantov môžeme vždy stretnúť na krajanských podujatiach, ktorých sa s radosťou zúčastňujú. Pravidelne čítajú krajanský časopis Život, na ktorý sú hrdí. Tešia sa na Centrum slovenskej kultúry, ktoré dúfajú bude už čoskoro sprístupnené obyvateľom obce, aby sa tam mohli konať podujatia. Ako povedali jubilanti, za túto snahu patrí veľká a úprimná vďaka ÚV SSP.

Do ďalších spoločných a veselých dní prajeme krajanom Kataríne a Jozefovi len úsmev na tvári a radosť ich neopúšťala. Ich veselá povaha nech im vydrží na spoločnej ceste životom ešte dlho.

Dorota Mošová

Národ, ktorý nepozná svoju minulosť, nemá budúcnosť.

PhDr. Milica Majeriková-Molitoris

Z DEJÍN (HORNEJ) ORAVY I.

Drsný avšak krásny kút zeme v područí Babej hory, ktorý dokáže ohúriť nebývalou krásou, ale zároveň potrápiť svojich obyvateľov ťažkými životnými podmienkami – to je horná Orava. Najstaršie stopy osídlenia Oravy siahajú až do doby kamennej – nálezy z oblasti brehov Čiernej Oravy sú dôkazom prítomnosti paleolitického človeka. Ďalšie archeologické náleziská z doby bronzovej i železnej svedčia o nepretržitom osídlení tohto územia až do príchodu Slovanov, ktorí sa tu usadili v 8. až 9. storočí. Ešte pred Slovanmi, počas tzv. veľkého sťahovania národov, zanechali svoje stopy na území Oravy aj keltské kmene Kotínov, ktoré pravdepodobne dali tomuto územiu aj názov. Starokeltské slovo arvos, arva znamená bystrý tok, bystrú vodu. Niektorí autori zas odvodzujú názov Oravy od germánskeho slova Arve, Arva, čo je pomenovanie limby, ktorá tu v tom čase mohla rásť v hojnom počte. Keďže z tohto obdobia nemáme písomné pramene, môžeme sa oprieť najmä o archeologické a jazykové doklady, ktoré poukazujú na to, že časť Oravy v 9. storočí patrila k Nitrianskemu kniežactvu a následne bola včlenená do Veľkej Moravy, kde za vlády Svätopluka patrilo nielen celé územie Oravy, ale aj susedné Vislansko. Po rozpade Veľkej Moravy sa jej západná časť postupne začleňovala do vznikajúceho Českého štátu a východná časť do formujúceho sa Uhorska. Na prelome prvého a druhého tisícročia využil rozbroje v Uhorsku syn českej princeznej Dúbravky a poľského panovníka Meška I. Boleslav Chrabrý, ktorý vpadol na územia bývalej východnej časti Veľkej Moravy. Po dohode s uhorským kráľom Štefanom sa však nakoniec stiahol na sever. Kde presne viedla hranica Uhorska a Poľska nevieme, pretože písomné pramene zachycujúce túto udalosť spadajú až do 13. storočia, teda 200 rokov po jej uskutočnení, a ich interpretácie sa líšia vzhľadom na provenienciu prameňa. Prirodzene v tom čase pojem hranice nemal dnešný význam, ale išlo skôr o pohraničné územie a presná hranica sa kreovala až následne prostredníctvom kolonizácie týchto území.

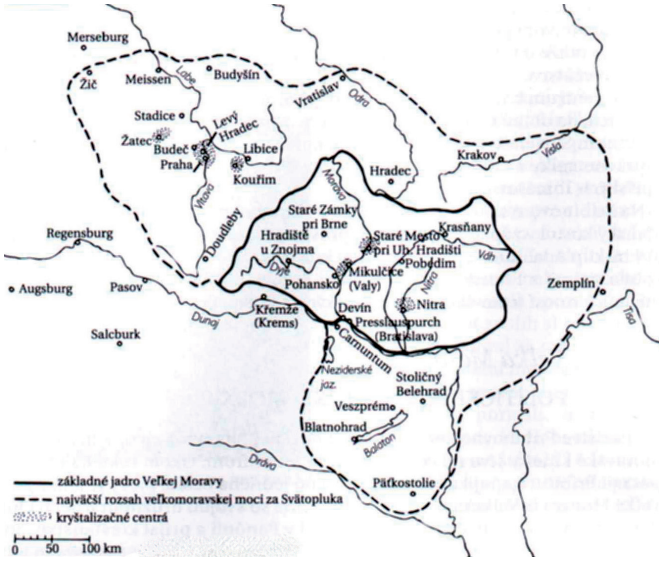

V 9. storočí bola Orava súčasťou Nitrianskeho a Veľkomoravského kniežactva

Prvá písomná zmienka týkajúca sa územia Oravy pochádza z roku 1265 a jedná sa o listinu, ktorou uhorský kráľ Belo IV. upravoval povinnosti poddaných Liptova. V nej sa spomína už existujúca colná tridsiatková stanica v Tvrdošíne (Tordousina), ktorá sa nachádzala na starej obchodnej ceste z nitrianskej oblasti údolím Oravy k Baltu. To, že tu existoval zabehnutý kráľovský tridsiatok, cez ktorý sa do Uhorska dovážalo i vyvážalo množstvo tovaru, svedčí o jeho staršej existencii. Na jeho obsluhu a zabezpečovanie bol potrebný určitý počet úradníkov a taktiež vojenská posádka, čo poukazuje na existenciu Oravského hradu i pravdepodobnú existenciu okolitých menších dedín, ktorých obyvatelia museli hrad vystavať a zároveň zabezpečovali pre uhorskú štátnu správu obživu. Samotný názov Oravy (possessio Arva) sa vyskytuje v listine z roku 1267, podľa ktorej vnuci zvolenského župana Detrika dostali kráľovské panstvo Varín, Žilinu a Tepličku za Oravu s hradom a ďalšie dediny v Turci a Liptove, čo opäť dosvedčuje, že Oravský hrad už bol hradným panstvom, ktoré sa svojou hodnotou mohlo rovnať Varínskemu panstvu. Práve páni Oravského hradu tak regulovali ďalšiu kolonizáciu Oravy, vrátane území hornej Oravy.

Napriek tomu sa v poľskej literatúre stretávame s tvrdením, že v polovici 14. storočia existovala v Jablonke poľská colná sta-

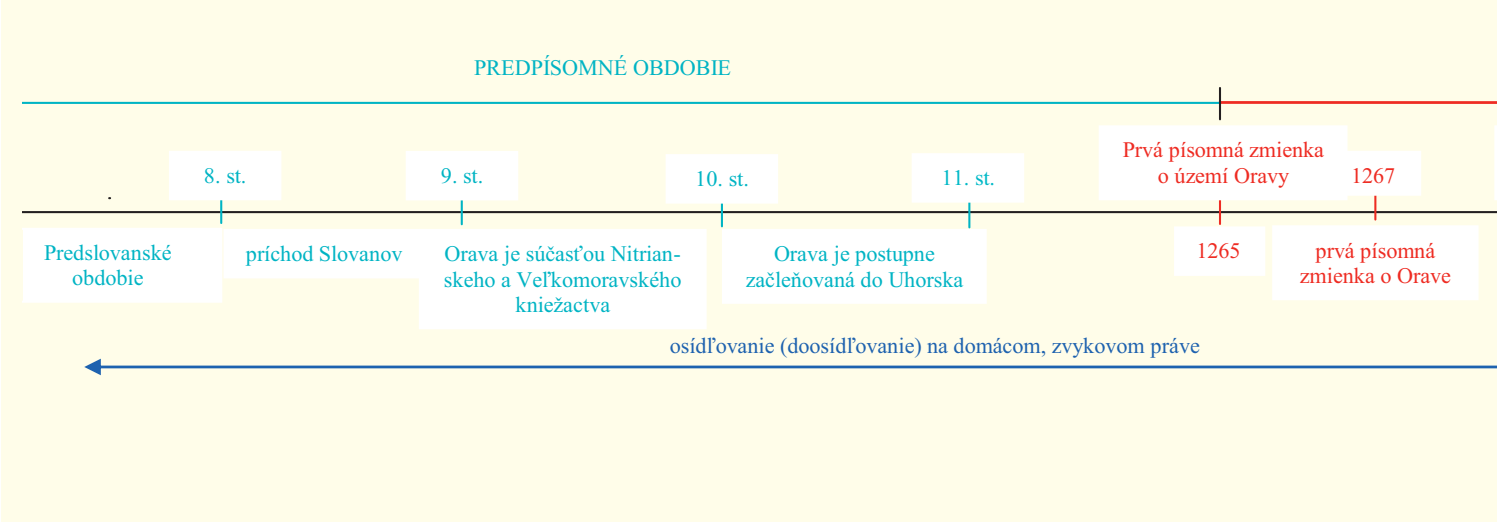

Oravský hrad bol centrom kolonizácie Oravy

nica. Ak vezmeme do úvahy vyššie uvedené skutočnosti, že chod colnej stanice na tak významnej ceste by si vyžadoval minimálne niekoľkých poľských úradníkov s vojenskou posádkou a tiež určité obyvateľstvo, je vzhľadom na to, že kolonizácia prebiehala na tomto území až v 16. storočí, predstava colnej stanice vo vyľudnenej oblasti dosť nereálna. Preto sa domnievame, a to aj z dôvodu, že spomínaný dokument o colnej stanici v Jablonke pochádza z lwowského archívu, že ide o niektorú z ďalších deviatich Jabloniek nachádzajúcich sa na území Poľska, pravdepodobne o Jabłonku v terajšom podkarpatskom vojvodstve, bzozowskom okrese, gmine Dydnia, prípadne o Jabłonki v terajšom podkarpatskom vojvodstve, leskom okrese, gmine Baligród.

V 13. storočí bola Orava kráľovským majetkom a spolu s Turcom a Liptovom tvorila súčasť Zvolenského komitátu. V roku 1331 bola oddelená od Zvolenského panstva a začala byť spravovaná osobitne komorskými grófmi z Kremnice a Banskej Štiavnice. V polovici 14. storočia sa objavuje zmienka o Orave ako o stolici, no tá sa definitívne utvorila až roku 1370. V tom čase prebiehala na Orave okrem kolonizácie na domácom zvykovom práve, kde osadníci pochádzali najmä zo starších okolitých oravských dedín, Liptova, Turca a Spiša, už aj kolonizačná činnosť na nemeckom práve, na ktorom vznikli respektíve ho prebrali napríklad oravské obce Žaškov, Párnica či Trstená. Do začiatku 15. storočia bola najsevernejšie položenou osadou na Orave obec Čimhová.

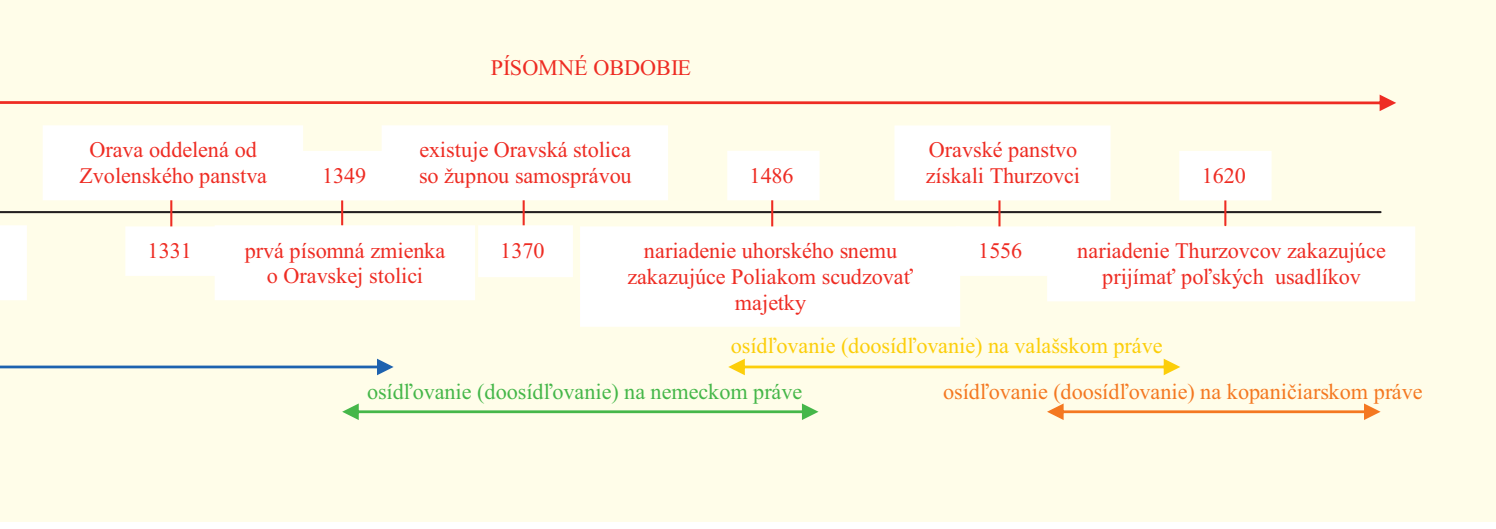

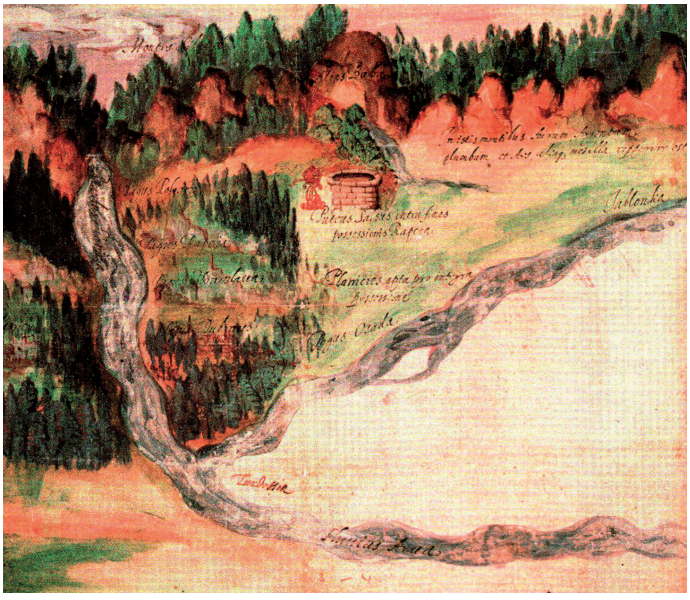

Najstaršie zobrazenie hornej Oravy z roku 1550

V 15. storočí došlo k viacerým zmenám držby Oravského hradu. V roku 1418 ho dostal do držby šľachtic poľského pôvodu Stibor zo Stiboríc[1], ktorého syn ho zálohoval županovi Turca Mikulášovi Balickému, na čo ho následne v roku 1451 zálohoval za pomoc proti husitom Ján Huňady poľskému šľachticovi Piotrovi Komorowskému, ktorý bol známy aj ako „lúpežný rytier“, pretože zo svojich majetkov drancoval okolitý ľud. Počas obdobia, kedy mali v držbe Oravský hrad šľachtici poľského pôvodu, nebola na Orave založená ani jediná osada. Naopak, keď sa v roku 1471 usilovalo poľské knieža Kazimír Jagelovský s pomocou časti uhorskej šľachty získať ozbrojenou mocou uhorský trón, bolo viacero oravských osád spustošených. Na stranu poľského kniežaťa proti Matejovi Korvínovi sa pridal aj Piotr Komorowský, ktorý tak nakoniec do roku 1474 prišiel o všetky svoje majetky v Uhorsku. Po týchto zlých skúsenostiach uhorský snem dokonca v roku 1486 pod trestom zakázal predávať Poliakom akékoľvek majetky v Uhorsku. Proti poľskej rozpínavosti sa Matej Korvín rozhodol na severnej hranici usadiť obyvateľstvo žijúce pastierskym spôsobom života, ktoré bolo síce oslobodené od daní a robôt, ale za to bolo povinné vlastniť zbraň a strážiť cesty proti zlodejom, lúpežníkom a iným zločincom. Tak sa kolonizácia severnej časti Oravy začala uskutočňovať na tzv. valašskom práve. Valašské obyvateľstvo pritom tvorilo etnicky nesúrodý živel. Dostalo sa na územie Slovenska z valašsko-rumunských oblastí cez územie dnešnej Ukrajiny, kde sa značne premiešalo s rusínskym a na Slovensku aj s domácim slovenským obyvateľstvom.

Súvislejšie osídľovanie severnej časti Oravy sa však začalo až v polovici 16. storočia, keď nastala zmena vo vlastnícko-právnych pomeroch tohto regiónu a v roku 1556 prevzal panstvo Oravského hradu od panovníka správca kráľovskej komory a bývalý nitriansky biskup František Thurzo. Práve Thurzovci začali pomerne husto kolonizovať aj hornú Oravu. Táto kolonizácia sa uskutočňovala dvoma smermi. Jeden kolonizačný prúd šiel cez Oravskú Maguru do údolia potoka Hruštínka, kde v druhej polovici 16. storočia vznikla dedina Lokca, ktorá sa stala východiskom pre zaľudnenie v dolinách Oravice a jej prítokov. Druhý smer zaľudňovania hornej Oravy šiel smerom od miesta, kde sa Oravica spája s Orávkou, kde boli na základe valašského práva osadené viaceré dediny vrátane Námestova a odkiaľ pokračovala kolonizácia ďalej na sever.

V súpise z roku 1566 sa už spomínajú osady Suchá Hora, Bukovina či Jablonka. V šesťdesiatych rokoch boli položené aj základy Posrnia (Srnia) a v sedemdesiatych rokoch sa objavujú osady Polhora, Podsklie, Orávka, Pekelník i Veľké Ondrejovské (Podvlk). Do začiatku deväťdesiatych rokov boli položené základy Horného Ondrejovského (Harkabúzu) i Zubrice a do konca 16. storočia aj Jelešnej (Hladovky). Väčšinu hornooravských osád Thurzovci postavili na majetku Čimhová, ktorej zemania viackrát márne protestovali proti zabratiu ich majetku. Od štyridsiatych rokov až do konca 16. storočia sa vyvinulo 46 nových osád, čím bolo doosídlené takmer celé územie hornej Oravy. Založením vyššie spomínaných osád na prítokoch Čiernej Oravy sa v podstate vykreovali uhorsko-poľské hranice, ktoré sa ešte spresňovali koncom 16. a začiatkom 17. storočia, keď boli určené chotárne body týchto dedín. Tým na seba narazila uhorská a poľská kolonizačná činnosť, čo viedlo k počiatkom chotárno-hraničných sporov, ktoré v oblasti hornej Oravy s rôznou intenzitou trvali až do polovice 19. storočia.

„Oravskí Valasi“, ktorí dostali na založenie týchto osád 12, 16 i 20-ročnú lehotu, mali prísť z rôznych častí Uhorska i Poľska. Avšak vzhľadom na vyššie spomínané uznesenie uhorského snemu z roku 1486, ktoré ešte aj v roku 1576 spomína Maximilián

V časoch Thurzovcov sa začala aktívna kolonizácia hornej Oravy

1 Stibora zo Stiboríc pozval do Uhorska Ľudovít I. Veľký, ktorý bol uhorským i poľským kráľom. Po smrti Ľudovíta sa postavil v boji o trón na stranu Žigmunda Luxemburského, za čo bol odmenený županskou hodnosťou a rozsiahlymi majetkami na strednom i západnom Slovensku – sám sa nazýval „*pánom celého Považia*“. Po jeho smrti prevzal majetky jeho syn, ktorý zomrel bez mužského potomstva a lénne majetky sa vrátili kráľovi.

ČO HOVORIA DOKUMENTY ?

Pretože sa Poliaci všetkými spôsobmi pokúšali a vždy sa ešte pokúšajú dostať sa na územia a panstvá patriace svätej korune a zabrať ich – niektoré územia už aj uchvátili – nariaďuje sa pod trestom, a znamenalo by to večnú neveru, aby sa nijaký obyvateľ kráľovstva neodvážil ani im ani hocikomu z nich predávať, pripisovať, zastaviť, poručiť, darovať alebo iným spôsobom odovzdať či zapísať hrady, pevnosti, obce, mestá, majetky, pozemkové alebo iné nehnuteľnosti.
Nariadenie Uhorského snemu z roku 1486

Vo vlastnom záujme a aj podľa svojich starých privilégií sú povinní byť pripravený vždy na stráži so zbraňami vždy dobre vystrojenými, kedykoľvek by to bolo potrebné, a to na stráži nielen hradu, ale aj pohraničia oproti Poľsku, aby susední Poliaci na pohraničí nemohli z týchto oblastí nič tajne a skryte odcudziť.
Správa panej Oravského hradu Kataríny Zrínskej podaná cisárovi Maximiliánovi II. z roku 1576

Ak niekto z našich poddaných má do činenia so sedliakom, ktorý sa chce usadiť, nech mu pridelí nejakú opustenú pôdu, lebo veď aj v starších dedinách sú takéto opustené zeme. Okrem toho Poliakov vo všeobecnosti nech nabudúce neprijíma na naše panstvo, predovšetkým poddaných Mikuláša Komorovského; ak sa dozvieme, že boli prijatí takíto usadlíci, bude richtár obce, do ktorej sa taký usadlík poľského pôvodu dostal a bol ním prijatý, potrestaný 12 florénmi (zlatými), provízor päťdesiatimi.
Nariadenie Thurzovcov z roku 1620.

II. a ktoré Poliakom zakazovalo na území Uhorska scudzovať majetky, čím zabraňovalo nielen ich držbe, ale aj usadzovaniu obyvateľstva, je pravdepodobné, že poľských osadníkov nebolo také množstvo aké uvádzajú poľskí autori a mohlo ísť najmä o zbehov z panstva Komorowských. Príkaz neprijímať Poliakov na oravské panstvo znovu zdôrazňovalo aj nariadenie Thurzovcov z roku 1620. Taktiež by bolo z logického hľadiska dosť paradoxné usadzovať Poliakov na ochranu hranice proti Poľsku. Prevažnú časť tohto obyvateľstva tvorilo najmä staršie obyvateľstvo dolného oravského vidieka či iných uhorských stolíc, na čo poukazuje aj skutočnosť, že z mien rodín, ktoré sa tu usadili v rokoch 1558 až 1624 má 77,1% slovenský, 11,3% valašský prípadne rusínsky, 7,5% poľský prípadne sliezsky, 3,7% nemecký a 0,4% český pôvod.

Začiatkom 17. storočia, kedy bol v Jablonke zriadený osobitný zámocký španát a v Podvlku postavený evanjelický kostol, nadobúdajú osady hornej Oravy pevnú hospodársku i cirkevnú organizáciu. Pôda v týchto obciach sa postupne začala používať aj na pestovanie menej náročných poľnohospodárskych plodín ako kapusta, bôb, pohánka, ľan a neskôr tiež ovos, jačmeň a oziminy. Nedostatok pasienkov nakoniec viedol k tomu, že pôvodné valašské obce nadobudli prevažne roľnícky charakter a zmenili sa na osady fungujúce na kopaničiarskom práve, v rámci ktorého boli jednotlivým osadníkom vydelené v jednom kuse po celej šírke chotára tzv. rale a z nich odvodené naturálne dávky. V roku 1613 stanovil Juraj Thurzo počet ralí i naturálne dávky Jablonke, Podvlku, Srniu, Orávke, Harkabúzu, Bukovinke, Podskliu i Pekelníku a v roku 1616 Orávke. V tomto období sa už ako čisto kopaničiarska osada vyvinula Lipnica, ktorá sa pred rokom 1615 rozdelila na Dolnú (Nižnú) a Hornú (Vyšnú) Lipnicu. Podobne sa pred rokom 1614 z Dolnej Zubrice vyvinula Horná Zubrica. V prvom desaťročí 17. storočia vznikla v blízkosti Suchej Hory osada Chyžné a zanikla osada Studienky, ktorá splynula s Orávkou a Bukovinkou. Doosídľovaním na kopaničiarskom práve sa začiatkom 17. storočia pôdny fond hornej Oravy v podstate vyčerpal a v nasledujúcom období bolo založených už len sedem osád. Stáročný proces sídliskového vývoja Oravy sa ukončil v polovici osemnásteho storočia založením Erdútky a Beňadova.

POUŽITÁ LITERATÚRA:

BEŇKO, J.: *Osídlenie severného Slovenska*. Košice: Východoslovenské vydavateľstvo, 1985.

KAVULIAK, A.: *Historický miestopis Oravy*. Bratislava: SAV, 1955.

KLEŇ, M.: *Súbežnice života oravského človeka*. I. diel. Vrútky: Nadas-AFGH, 1993.

KLIMKO, J.: *Vývoj územia Slovenska a utváranie jeho hraníc*. Bratislava: Obzor, 1980.

LANGER, J. a kol.: *Cesty po minulosti Oravy*. Dolný Kubín: Peter Huba, 1993.

SEMKOWICZ, W.: *Polacy i Słowacy w dziejowym stosunku*. Kraków: Towarzystwo Słowiańskie, 1938.

TRAJDOS, M. T.: *Dzieje i kultura Orawy*. Kraków: „Secesja“, 1993.

WZIĄTEK, K.: Historia Orawy – przeszłość i teraźniejszość. In *Orawa,* roč. 16-17, 2005, č. 42-43.

Prvé sv. prijímanie

22. mája t.r sa v Krempachoch uskutočnilo prvé sv. prijímanie, ktoré prijalo sedem dievčat a desať chlapcov z druhého ročníka základnej školy. Prvoprijímajúce dietky pripravoval na túto sviatosť miestny dp. farár Jan Wróbel. Na príprave tohto dôležitého dňa sa podieľali aj rodičia a triedna učiteľka a súčasne riaditeľka ZŠ L. Kamoňová. Po slávnostnom prijatí sv. prijímania, deti ďakovali svojim rodičom za výchovu, dp. farárovi za prípravu na tento deň a triednej učiteľke za prípravu básní, modlitieb, ako aj hudobníkovi, učiteľovi v dôchodku J. Pierzgovi za hudobné ozvláštnenie sv. omše prítomnosťou zboru pod jeho vedením. **(fp)**

V športovom duchu

V druhej polovici mája mládežnícka skupina futbalistov hrala zápas s družstvom zo Skawy, ktoré ich porazilo. Družstvo dorastu zasa vyhralo s výsledkom 1:0.

Predposledný májový víkend zápasili volejbalisti z družstva Spiš s družstvom zo Zakopaného, ktoré ich zdolalo. Týmto sa ukončila jarná sezóna vo volejbale a družstvo z Krempách celkovo na 12 družstiev sa umiestnilo na 5. mieste. **(fp)**

Ku dňu matiek a otcov

Základná škola v Krempachoch zorganizovala slávnostnú akadémiu pri príležitosti Dňa matiek a neskôr slávneho Dňa otca. Podujatie sa uskutočnilo v Kultúrnom dome, kde boli pozvaní rodičia a deti uviedli pre nich svoj umelecký program a odovzdali svojim rodičom vlastnoručne pripravené pozdravy a darčeky. Súčasťou akadémie bol aj program v slovenčine. Bolo to pre rodičov popoludnie strávené s deťmi, plné radosti, oddychu. **(fp)**

Divadelné predstavenie Utrpenie Krista

Už päť rokov majú krajania príležitosť pozrieť si v jurgovskej zbrojnici DPZ predstavenie Utrpenie Krista. (pl. Misterium Męki Pańskiej) v podaní tamojšej Divadelnej skupiny. Utrpenie nie je len predstavením. Je tiež formou aktívnej účasti na tom, čo sa stalo a malo svoje opodstatnenie pred mnohými storočiami na Golgote - hore Kalvárie. A hoci sa ľudské pokolenie mení, charakter a hĺbka podujatia vždy nasmerujú našu myseľ v tamtú stranu - v stranu Kristovho kríža.

V tomto roku Divadelná skupina prekvapila divákov niečím výnimočným. Totiž, predstavenie trvajúce okolo 70 minút bolo nemé. Nerátajúc niekoľko komentárov, počas predstavenia herci nepovedali jediné slovo. Existovalo riziko, že podujatie pripravované viac ako tri mesiace, sa nepodarí. No práve naopak. Nápad s pantomímou obohatený vynikajúco vybranou hudbou a osvetlením, sa ukázal ako úspešný. „Diváci v hľadisku mali možnosť sami sebe a v duchu si odpovedať na biblické otázky“ - potvrdil farár dp. Stanisław Malarz.

Do úlohy Ježiša sa vžil tak, ako inokedy režisér predstavenia Lesław Chowaniec, postavu Márie si zahrala Anna Plučinská. Ostatní herci sa tiež vynikajúco zhostili svojich úloh. Oplatí sa tiež pripomenúť, že deti z druhej, či tretej triedy mali tiež svoj podiel na úspechu predstavenia.

Jediným mínusom bola nízka účasť. Ľuďom sa zdá, že minulý rok, či ešte skôr už videli toto predstavenie. No jednak, oplatí sa zamyslieť sa nad významom Veľkého pôstu a práve toto predstavenie je tým, čo umožní nanovo prežívať Kristovo trápenie. **(lch)**

Konferencia „Oravská cesta“

Dňa 4. mája sa z iniciatívy vicemaršala vojvodstva Marka Ciepielu a vojta gminy Jablonka Antoniho Karlaka uskutočnila druhá pracovná konferencia týkajúca sa projektu „Oravskej cesty“ spájajúcej Jablonku so Zubrohlavou. Projekt sa týka modernizácie tejto cesty, ktorá je aktuálne v katastrofálnom stave. V rámci modernizácie je plánovaná rekonštrukcia mostov, náprava asfaltového povrchu na celom úseku a prestavba cesty na hraničnom prechode. Projekt sa začal realizovať v januári t.r. a jeho ukončenie sa predpokladá na začiatok roku 2013. Celkové náklady dosiahnu hodnotu cca 5 mil. €. **(Zdroj: jablonka.pl)**

Možnosti využitia ihriska „Orlik 2012“ v Jablonke

Počas školského roka od septembra do júna v týždni do 16.00 hod budú ihrisko využívať žiaci škôl pod dozorom svojich učiteľov. Pre verejnosť bude štadión k dispozícii v týždni od 16.00 hod. do 21.00, v sobotu od 12.00 hod. do 20.00 hod. a v nedeľu od 14.00 hod do 20.00 hod. Cez prázdniny bude ihrisko k dispozícii od pondelka do soboty od 10.00 hod. do 21.00 hod. (od 14.00 hod. do 15.00 hod. bude technická prestávka) a v nedeľu od 14.00 hod. do 21.00 hod. V týchto hodinách budú športové aktivity prebiehať pod dohľadom športových inštruktorov. Vzhľadom na veľký záujem je potrebné ihrisko vopred rezervovať na tel. čísle 795 522 002. Bližšie informácie nájdete na stránke gminy Jablonka. **(Zdroj: jablonka.pl)**

Zlatí jubilanti v Jablonke

Dňa 7. mája sa uskutočnila slávnosť odovzdávania medailí za dlhoročné manželské spolužitie, ktoré sa zúčastnilo 37 párov z gminy Jablonka, ktoré sa sobášili v rokoch 1959 a 1960. Slávnosť sa začala sv. omšou v kostole Premenenia Pána v Jablonke, ktorú celebroval oravský dekan Stanisław Krupa spolu s vdp. Kazimierzom Czepielom z Jablonky, vdp. Adamom Laśniakom z Malej Lipnice a pátrom Zbigniewom Kutkom z Chyžného. Slávnosť pokračovala v Svadobnom dome, kde si jubilanti prevzali medaily za dlhoročné manželské spolužitie, ktoré udeľuje prezident Poľska a blahoprajný list od vojta gminy Jablonka. Slávnosť spríjemnila oravská kapela. **(Zdroj: jablonka.pl)**

XXII. prehliadka dychových orchestrov na Orave

Dňa 15. mája t.r. sa v Jablonke uskutočnil ďalší ročník prehliadky dychových orchestrov. Prehliadku spoločne otvorili vojt gminy Jablonka Antoni Karlak a primátor Trstenej Jozef Ďubjak. Na scéne sa počas prehliadky prezentovaly dychovky z Malej Lipnice a Jablonky, dychovka z Podvlka spolu mažoretkami „Magnes“ a „Magnesik“, ktoré pôsobia pri Spolku Slovákov v Poľsku v Podvlku, dychový orchester Wieniawa z Raciborowic a taktiež slovenské dychové hudby z Trstenej, Tvrdošína a Žiliny. V rámci prehliadky bola zároveň vyhodnotená súťaž o najkrajší oravský máj. **(Zdroj: jablonka.pl)**

Dotácia pre detskú kapelu heligonkárov z Harkabuza.

Heligónka patrí medzi tradičné regionálne hudobné nástroje a na Orave je veľmi dobre známa. A krajanom predovšetkým vďaka vynikajúcej hre Františka Harkabuza, ktorou doteraz obohatil mnohé krajanské posedenia a kultúrne podujatia. Aby sa táto tradícia uchovala aj pre ďalšie pokolenia, Spolok Slovákov v Poľsku podal žiadosť o dotáciu do gminy Raba Wyżna na realizáciu náuky hry na heligónke v Harkabuze. Túto dotáciu Spolok získal a tak pevne veríme, že sa mohutné tóny heligónky budú odteraz ozývať z nejednej harkabúzkej chalúpky, v ktorej mladí muzikanti budú cvičiť nové pesničky. Projekt by mal byť realizovaný od mája do novembra a deti, ktoré sa zažnú učiť hrať na heligónke, by sa mali prezentovať na krajanských i miestnych podujatiach. **(ms)**

Kraslice a korbáče

V kvetnú nedeľu bolo v Dome slovenskej kultúry v Kacvíne zorganizované *Stretnutie s veľkonočnou tematikou.* Iniciátorkou stretnutia bola predsedníčka MS SSP v Kacvíne Daniela Radecká. Pripravila pre deti pomôcky, aby si mohli vyskúšať niekoľko techník zdobenia kraslíc a materiál na výrobu korbáčov. Daniela porozprávala početne zhromaždeným deťom o slovenskej veľkonočnej tradícii. Vysvetlila im symbole spojené s Veľkou nocou a ľudovým zvykom šibačky. **(dm)**

Koncert Oravcov v Sneme PR

Regionálna ľudová kapela Roberta Kowalczyka „Orawiacy“ vystúpila dňa 11. mája 2011 v rámci programu „Malá vlasť kňaza Tischnera“ v Sneme Poľskej republiky. Koncert pripravilo združenie „Cestami Tischnera“ a v rámci programu sa okrem Oravcov prezentovala kapela „Regle” z Poronina a „Jurgowianie” z Jurgova. **(Zdroj: lipnicawielka.pl)**

Opravy ukončené

V kaplnke sv. Antona na cintoríne vo Vyšných Lapšoch boli ukončené práce spojené s renováciou oltára a obrazu sv. Antona, ako aj nalíčením stien interiéru kaplnky. **(dm)**

Birmovka v Jurgove a Nedeci

21. mája t.r. v Jurgove mládež prijala sviatosť birmovania z rúk biskupa J. Škodoňa. Modlili sa spolu s veriacimi na sv. omšiach a navštívil aj miestny cintorín, kde sa modlili za zosnulých.

25. mája t.r. v Nedeci 36 birmovancov prijalo sviatosť birmovania, na ktorú sa pripravovali dlhšie obdobie. Sviatosť prijali z rúk kardinála Stanisława Dziwisza a pri tejto príležitosti posvätil aj novovybudovanú pohrebnú kaplnku. **(dm)**

Kacvínska obecná veselica

22. mája t.r. sa konala Kacvínska obecná veselica, ktorej organizátormi boli: krúžok vidieckych gazdiniek, kacvínske futbalové družstvo „Blesk“ a požiarnici. Organizátori podujatia pripravili pre svojich obyvateľov bohatý kultúrny program a množstvo súťaží. **(dm)**

Nový asfalt

V priebehu mesiaca máj bolo z Novej Belej smerom do Łopusznej položené 1700 m nového cestného bituminu, čím sa podstatne zlepšila úroveň prechodu touto cestou. **(dm)**

Nová zbrojnica

V Čiernej Hore od Jurgova prebiehajú práce pri výstavbe požiarnej zbrojnice. Doteraz požiarnici nemali vhodné priestory na uskladnenie náradia a nemali sa kde stretávať. **(dm)**

25. výročie kňazstva

22. mája t.r. počas sv. omši oslavoval novobeliansky farár dp. Tadeusz Korczak 25. výročie kňazstva, ku ktorému mu blahoželali zástupcovia farníkov z radov dospelých, mládeže a deti. Dp. farárovi prajeme veľa božích milostí, opatery Panny Márie a pevné zdravie. **(dm)**

Pomenovanie základnej školy

7. júna t.r. sa vo Vyšných Lapšoch konala slávnosť pomenovania základnej školy menom blahoslavený Ján Pavol II. Slávnostnú sv. omšu celebroval kardinál Stanisław Dziwisz. Viac informácii o tejto udalosti prinesieme v budúcom čísle Života. **(dm)**

Deň matiek

25. mája t.r. v klubovni vo Vyšných Lapšoch bolo zorganizované stretnutie pre mamičky pri príležitosti Dňa matiek. Deti vopred namaľovali portréty svojich mamičiek, ktoré potom hľadali svoju podobizeň na uvedených obrázkoch. Bolo veľa radosti a veselosti a pritom všetkom aj pekné strávené popoludnie.

Pri príležitosti Dňa matiek pekný kultúrny program pripravili aj škôlkari z Durštína, ktorí svojim mamám predniesli krátku rozprávku a venovali veľký bozk. **(dm)**

Deň detí

1. júna t.r. žiaci zo Základnej školy v Novej Belej boli milo prekvapení humorným kultúrnym programom „Popoluška“, ktorý pripravili učitelia. Po kultúrnom programe žiaci mali pripravené občerstvenie a sladkosti. Podujatie uzavrela diskotéka. **(dm)**

NAHLIADNIME
DO FESTIVALU SLOFFEST 2011

V priebehu 7. - 21. mája t.r. sa v krakovskom klube *Lokator* uskutočnil v poradí už štvrtý ročník festivalu nezávislej slovenskej kultúry – Sloffest 2011. Každoročne sa teší záujmu, ba aj zvedavosti zo strany publika, ktoré tvorí nielen okruh študentov slovakistiky, ale jednoducho všetkých milovníkov krajiny pod Tatrami - Slovenska. Pre mnohých mladých ľudí sa tento festival stáva neodmysliteľnou súčasťou zaujímavých podujatí organizovaných v Krakove.

Pri zrode tohto podujatia stál mladý Krakovčan Piotr Kaliński, známy pod prezývkou PIO. Ako absolvent Akadémie výtvarného umenia v Krakove (poľ. Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie) mal k umeleckému svetu susedov vždy blízko. Zvlášť ho však zaujímalo nezávislé umelecké prostredie slovenských výtvarníkov, fotografov, hudobníkov, či filmových tvorcov, ktorých tvorbu sa snaží priblížiť Krakovčanom a všetkým, ktorí majú o to záujem. S touto nosnou myšlienkou sa mu darí realizovať každý ďalší ročník Sloffest-u. Ako nám uviedol konzul SR v Krakove Marián Baláž, Generálny konzulát SR v Krakove podporuje spomínaný festival od jeho vzniku. Spestrením festivalu je účasť viacerých zaujímavých partnerov zo Slovenska, za všetkých spomeňme aspoň tradičnú *Kofolu* a vydavateľstvo *Slnko Records*.

Pokiaľ ide o program štvrtého ročníka festivalu, začal sa 7. mája t.r. vernisážou ilustrácií slovenských umelcov z Asociácie ilustrátorov v Bratislave – ASIL. V tento večer nechýbal ani koncert bratislavskej skupiny *Korbe Dallas.*

V utorok 10. mája boli prezentované filmy z dielne niekoľkých slovenských tvorcov a účastníkov Medzinárodného festivalu animovaných filmov *Fest Anča.*

Ďalším bodom programu bolo stretnutie s poetom, prekladateľom a literárnym kritikom Jánom Gavurom, na ktorom si prišli na svoje najmä priaznivci písaného slova.

Slovenská skupina Longital

Vyvrcholením Sloffest-u bol koncert slovenskej skupiny *Longital,* ktorej členovia sa podľa vlastných slov cítia v *Lokatore* už skoro ako doma. Uskutočnil sa v sobotňajší večer 21. mája, kedy bolo v krakovskom klube naozaj ťažko nájsť si voľné miesto. Ako vidieť, slovenská hudba tu má množstvo fanúšikov.

Koncert dal bodku Sloffestu, ale bol tiež slávnostným a výročným podujatím, keďže *Lokator* páve v týchto dňoch oslavoval desiate výročie od svojho vzniku. Zaujímavosťou je, že nielen *Lokator*, ale aj skupina *Longital* si v tento večer pripomenula desiate výročie od jej vzniku. Hoci sme o tejto skupine na stránkach Života už čo-to písali, pripomeňme si, že na začiatku niesla názov *Dlhé diely* a tvorilo ju niekoľko členov. Ich počet sa napokon zredukoval na dvoch, presnejšie troch – v súčasnosti totiž skupinu tvorí Shina Lo (spev, basgitara, klávesy) a Daniel Salontay (gitara, basgitara, klávesy, spev) a takzvaný mechanický člen skupiny v podobe laptopa (perkusie, zvuky a rytmus).

Vystúpenie sympatickej dvojice sa prelínalo so scénkami, vďaka čomu sa diváci v publiku mohli cítiť nielen ako na koncerte, ale tak trochu ako v divadle. Duo dokázalo publikum naozaj pobaviť a zaujať vtipnými komentármi a tanečnými scénkami ako doprovod k svojim piesňam.

Texty slovenských piesní vznikajú spontánne, vo dvojici, niektoré z nich sú preložené aj do angličtiny. Koncert bol vynikajúcou príležitosťou oboznámiť divákov s celkom novým albumom TERAZ, ktorý uzrel svetlo sveta minulý rok. Jednoduché a pritom veľmi poetické texty nebolo poľskému publiku potrebné nijako špeciálne prekladať. Niektoré refrény si diváci pospevovali spolu so Shinou. Vypočuli sme si piesne ako napríklad: Len letia okolo, Na horu a dolu, Bránou, Bodka, A to je všetko? a Von, von.

Po odohraní pripravenej série piesní si všetci v klube hlasným potleskom vyžiadali ešte niekoľko skladieb navyše. Po koncerte si mohli diváci kúpiť najnovšie CD s autogramom oboch hudobníkov a ako darček mohli svojim blízkym priniesť pekné tričko s veselým obrázkom postavičiek Shiny Lo a Daniela Solontaya.

Lýdia Ostrowska

Nadaný hudobník

Na území Spiša nájdeme viacerých talentovaných a zaujímavých mladých ľudí, ktorí sa vo vlastnom záujme snažia o svoj odborný rast. Najčastejšie je to však tak, že v obciach rastú ako samoukovia. Takýmto deťom je ťažšie rozvíjať svoje nadanie kvôli väčšej vzdialenosti od veľkomesta. V tomto príspevku predstavujeme chlapca z Kacvína, ktorý svoje hudobné nadanie prezentoval, napr. na Fašiangoch či účinkujúc v dychovke.

Michal Król sa narodil 16. septembra 1995. Pochádza zo slovenskej rodiny. Rodičia a starí rodičia ho od najmladších rokov vychovávali v slovenskom duchu. Aj sám sa veľmi zaujíma o rodinnú tradíciu a jej históriu. Základnú školu absolvoval v Kacvíne. Keď bol žiakom štvrtej triedy na základnej škole, začal cvičiť hru na krídlovke. Základy hry získal od hudobníka Stanisława Wojtaszeka, ktorý je inštruktorom a kapelníkom mládežníckej dychovky v Kacvíne. S každým dňom ho hra na hudobný nástroj zaujímala viac a viac. Človek musí skúsiť rôzne veci, ktoré ho zaujímajú a po určitom čase príde na to, čo ho naozaj baví. Michalov prípad je podobný. Na začiatku sa dal na to, preto lebo, ako nám sám povedal, jeho kamarát chcel sa učiť hrať na dychovom nástroji a patriť do mládežníckej dychovky, ktorá sa v tom čase začala organizovať. Pomyslel si, že nič nestratí, ak aj on to skúsi a tak to začalo. Teraz aj Michal je členom tejto dychovky. Dvakrát v týždni sa stretávajú a nacvičujú hru. Doma tiež má s kým nacvičovať, lebo aj jeho sestra Karolína je členkou dychovky. V poslednej triede základnej školy začal sa zaujímať aj o hru na harmonike. Je pozorným žiakom kacvínskeho kantora krajana Andreja Soju. Pre Michala každá rada a pripomienka od pána Andreja je vzácna. Snaží sa, aby získal čo najviac informácií od skúseného hudobníka, len aby zdokonalil svoju hru. Po absolvovaní základnej školy pokračoval vo výučbe na gymnáziu v Nižných Lapšoch. Má za sebou záverečné skúšky, na ktoré sa usilovne pripravoval, aby dosiahol čo najvyšší počet bodov. Chce pokračovať v štúdiu na strednej škole, preto s netrpezlivosťou čaká na študijné výsledky. Podľa toho, koľko získa bodov, bude sa môcť rozhodnúť, na ktorej strednej škole bude študovať. Michal je miništrantom a zároveň číta lekcie na slovenskej sv. omši. Jeho záľubou okrem hry na hudobných nástrojoch je zbieranie húb, ale ich konzumácia už k tomu nepatrí. Voľne chvíle trávi na motorke alebo na bicykli. Ešte jeden šport, ktorý zbožňuje, je lyžovanie. Cez zimné prázdniny a voľné dni, cez víkend v zime ho nájdeme na lyžiarskom svahu. Jeho snom je hra na organe. Chcel by ešte absolvovať nejaký kurz hry na harmonike a organe.

Ako povedal, nemá rád netoleranciu, s ktorou sa stretáva aj v škole. Práve škola by mala, podľa neho, dávať dobrý príklad v tomto smere. Slovo tolerancia sa často vyslovuje, ale zriedka kedy používa v praxi. Kacvín a Spiš sú obývané od stáročí ľuďmi so slovenskou i poľskou národnosťou a nedá sa to poprieť, akoby to niektorí chceli.

Michalovi prajeme, aby sa dostal na vysnívanú školu a nech sa mu splnia všetky sny spojené s hudbou. Možno v budúcnosti sa mu podarí byť aj kantorom.

Dorota Mošová

Kultúrny dom v Jablonke otvorený

Dňa 31. mája t.r. bol v Jablonke slávnostne otvorený nový Kultúrny dom, ktorý bol postavený vďaka cezhraničnej spolupráci gminy Jablonka a mesta Trstená z prostriedkov Európskej únie.

Prichádzajúcich na slávnosť hostí vítala podvlčianská dychovka spolu s mažoretkami „Magnes“ a „Magnesik“. Nechýbali významné osobnosti pochádzajúce z Oravy, predstavitelia partnerských miest, vojvoda Malopoľského vojvodstva Stanisław Kracik, zástupcovia mnohých organizácii a pod. Pred slávnostným otvorením boli v neďalekom miniparku zasadené duby jednoty. Po prestrihnutí pásky a posvätení stavby boli hostia pozvaní na slávnostný program do auly kultúrneho domu, kde ich vítal Big Bend Štátnej hudobnej školy v Novom Targu a následne veľká hornooravská kapela zložená z oravských ľudových hudieb a súborov.

Po krásnych oravských melódiách sa hosťom prihovoril vojt gminy Jablonka a následne odovzdal zaslúžilým pamätné medaily. Záver patril vystúpeniu súboru Śląsk.

(Zdroj: jablonka.pl)

STRETNUTIE S UČITEĽMI

20. mája t.r. sa v priestoroch Múzea v Červenom Kláštore uskutočnilo stretnutie predsedu Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí Milana Vetráka s učiteľmi vyučujúcimi slovenský jazyk na základných školách a gymnáziách v Poľsku. Úvodom všetkých prítomných privítal riaditeľ múzeá M. Gacík a v krátkosti ich oboznámil s históriou tohto objektu a zámerom, aby si v rámci jeho expozícii našla miesto aj prezentácia venovaná Slovákom žijúcim v zahraničí a zvlášť v Poľsku, ako aj podujatie, ktoré by bolo s ňou spojené, realizované v letných mesiacoch. Vďaka tomu by sa každý návštevník múzea dozvedel o osudoch Slovákov žijúcich v zahraničí.

Neskôr nasledovalo pracovné stretnutie učiteľov s predsedom Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Na stretnutí boli učitelia: Domink Surma, Žofia Braviaková, Beáta Florczyková, Monika Pacigová, Alžbeta Górová, Mária Kačmarčíková a Anna Krištofeková. Úrad prejavil záujem o oboznámenie sa s problémovými otázkami slovenského vyučovania v Poľsku. Podpredseda Spolku Slovákov v Poľsku a učiteľ Dominik Surma pripravil na výzvu úradu ucelený referát o slovenskom školstve na Spiši a Orave, v ktorom naznačil tri základné okruhy problémov: klesajúci počet žiakov na vyučovaní slovenského jazyka, problémy s učebnicami a nezakotvené v rámci bilaterálnych slovensko-poľských školských zmlúv otázky tykajúce sa účasti učiteľov slovenského jazyka na školeniach na Slovensku, pobytov v škole v prírode, letných jazykových táboroch a s nimi spojené organizačné záležitosti. Práve týmto otázkam sa venoval priestor počas stretnutia. Ako povedal predseda úradu M. Vetrák: - Som tu, preto, aby sme sa porozprávali o tom, v akom stave je vzdelávanie od materskej školy po vysokú školu, aké sú možnosti vzdelávania v slovenčine v Poľsku. Nejaké informácie som dostal od Ministerstva školstva SR a nejaké od pána Dominika Surmu. Chcem, aby sme sa v rámci diskusie sústredili na problémy týkajúce sa školstva, dohodli sa na nejakých riešeniach. Za seba chcem povedať, že nie všetky problémy sme schopní riešiť, keďže nepatria do kompetencie úradu, preto niektoré otázky môžeme len predniesť zodpovedným úradom. Úlohy úradu sú sústredené najmä do štyroch oblastí: kultúra, vzdelávanie a školstvo, veda a výskum, informačná a mediálna oblasť. V budúcnosti sa chceme sústrediť najmä na dve veci: oblasť vzdelávania a školstva i informačnú a mediálnu oblasť. Keďže je taká doba, aká je, chceme sa sústrediť na informačnú a mediálnu oblasť a v rámci nej chceme oboznámiť širokú slovenskú verejnosť s problematikou Slovákov žijúcich v zahraničí, čiže o vás a vašich problémoch, aby sa o tom vedelo aj na Slovensku. Práve do spomínaných dvoch oblastí chceme dať najviac financií z rozpočtu úradu. Teraz by som prosil o prezentáciu každého z vás, aby ste povedali v krátkosti, kto ste, kde učíte a aké máte problémy.

Každý učiteľ vo svojom príhovore porozprával o situácií vyučovania slovenského jazyka na jednotlivých školách a problémových otázkach, s ktorými sa borí. Ako konštatovali učitelia, s otázkou podpory v oblasti didaktických a multimediálnych pomôcok a učebníc sa obracali už veľakrát aj prostredníctvom Spolku Slovákov v Poľsku na rôzne ustanovizne na Slovensku i zástupcov slovenských inštitúcií v Poľsku, ale k dnešnému dňu to nebolo vyriešené. Dúfajú, že v tomto prípade to neostane len v rovine sľubov. Podľa informácie, ktorá odznela na stretnutí, Ministerstvo školstva Slovenskej republiky sa 12. mája 2011 obrátilo na Ministerstvo zahraničných vecí SR na pána I. Otčenáša, aby sa vo forme nóty doplnil program spolupráce, ktorý je medzi ministerstvom školstva SR a PR v spomínaných oblastiach. V podstatnej časti je to návrh gen. tajomníka ÚV SPP Ľudomíra Molitorisa. Je to síce len návrh a nevedno, aký postoj bude k tomu vyjadrený, ale dúfajme, že sa konečne začne problém riešiť.

Stručnú informáciu o časopise Život a jeho spolupráci v školskej oblasti s učiteľmi slovenčiny uviedla šéfredaktorka Agáta Jendžejčíková. Stretnutia sa zúčastnil aj vedúci súboru Spiš Jozef Majerčák, ktorý sa zaujímal aj o postup prác pri hodnotení tohtoročných žiadostí spojených s podporou krajanských organizácií zo strany úradu. Avšak na konkrétne rozhodnutia ako bolo povedané musí počkať, lebo práce ešte prebiehajú.

Okrem spomenutého sa hovorilo aj o vysokoškolskom štúdiu na Slovensku a hlavne probléme nesúladu školských systémov, ktorý znemožňuje podať v tom istom roku žiadosť na vysokú školu krajanským študentom z Poľska. Je to zložitý problém a jediné východisko je uchádzať sa o štúdium na ďalší akademický rok, čo podstatne odradzuje nádejných záujemcov.

Dúfame, že nový predseda ÚSŽZ, tak ako naznačil, bude úspešne spolupracovať so slovenskou národnostnou menšinou v Poľsku pri riešení jej problémových otázok a to nielen v oblasti školstva.

Agáta Jendžejčíková

Posedenie pred pracovným stretnutím

KOVOVÉ SNY

Podľa názvu výstavy vieme, že sa jedná o pevný materiál, ktorého spracovanie si vyžaduje trpezlivosť a odhodlanie. Kovové diela sú trvácne a podobne je to aj so symbolikou diel prezentovaných na výstave. Symbol podkovy, kríža a anjela má za účel zaistiť šťastie, požehnanie a opateru v ľudských obydliach, čo ľudia žijúci v drsnom regióne Kysúc odjakživa potrebovali. Tobôž museli byť veľmi odhodlaní, aby z tohto kamenistého a drsného kraja dokázali vyžiť. Istým spôsobom symbolika tohto kraja sa odráža aj vo výtvarných prácach umelca Stana Mikovčáka, ktorého diela sú prezentované v Galérii slovenského umenia SSP v Krakove.

Jedná sa o tvorbu, ktorá je postavená na univerzálnosti tematiky. Má v sebe dlhoročnú životnú skúsenosť. Univerzálnosť sa nevnucuje, ale prirodzene zostupuje z kysuckých vrchov do ľudských duší a v spojitosti s iným materiálom nám prináša kompozičné a vizuálne prepojenia, ktoré sa navzájom dopĺňajú a prelínajú a chovajú sa tak, akoby to spojenie bolo odjakživa. V sprievodnom katalógu výstavy nachádzame aj mentálny a výtvarný vývin autora. Duša výtvarníka prechádza kysuckým prostredím, avšak na chvíľu sa zastavila v Bratislave a to v čase štúdia, no potom sa opäť vrátila na Kysuce a tu tvorí, tu je Stano Mikovčák doma, tu žije so svojou rodinou. Pre svoju tvorivú

Zľava: I. Otčenáš, M. Baláž, H. Jacošová v spoločnosti autora diel Stanislava Mikovčáka a kurátora výstavy M. Mazúra

Vernisáž zahájil gen. tajomník ÚV SSP Ľ. Molitoris

Ako povedal, počas vernisáže 5. mája t.r., generálny tajomník ÚV SSP Ľudomír Molitoris, - *je to iný druh výstavy v porovnaní s doteraz prezentovaným umením v týchto priestoroch. Bolo to predovšetkým maliarstvo a teraz je to priestorové umenie. Časť výstavy ste už mohli vzhliadnúť a dúfame, že sa vám bude páčiť. Dovoľte mi privítať medzi nami autora výstavy Stanislava Mikovčáka z Čadce, riaditeľa Sekcie globálnych výziev, ľudských práv, OSN, MO a kultúry Odboru kultúrnej diplomacie Ministerstva zahraničných vecí SR Igora Otčenáša, konzula SR v Krakove Mariána Baláža, riaditeľku Slovenského inštitútu (SI) vo Varšave Helenu Jacošovú, kurátora výstavy a súčasne riaditeľa Galérie v Žiline Milana Mazúra, sochára Gustáva Švábika, ako aj všetkých zhromaždených milovníkov slovenského umenia.*

Vystavované práce ponúkajú krakovskému publiku prierez tvorbou Stana Mikovčáka a bližšie nás s jeho tvorbou oboznámil kurátor výstavy Milan Mazúr. Povedal: - *Chcem predstaviť tvorbu Stana Mikovčáka, ktorá je prezentovaná v zahraničí po prvýkrát. Sme blízko, sme susedia, sme Slovania. Máme podobné umelecké a výtvarne skúsenosti a možno aj práve preto tvorba Stanislava Mikovčáka putovala na sever od jeho pôsobiska a ponúkla poľskému publiku výber z jeho výtvarnej tvorby. Stavebný inžinier sa narodil 1964 v Turzovke tvorí v čadčianskom ateliéri spolu so sochárom Gustávom Švábikom, ktorého diela boli prezentované v Slovenskom inštitúte vo Varšave v roku 2009. Bol to zároveň jeden z kľúčových momentov rozhodnutia sa pripraviť výtvarnú výstavu tohto charakteru.*

prácu Mikovčák používa veci nájdené, staré reťaze, kľučky, staré kovania, pánty, podkovy. Práve podkova je akýmsi leitmotívom dnešnej výstavy. S týmto motívom autor sústavne a cieľavedome pracuje, komponuje, vymýšľa nové kombinácie a oblúkovitý obrys dopĺňa inými materiálmi, o. i. drevom, kameňom, skamenelinami, krištáľom. Symbol podkovy ako strážkyne ľudského šťastia strieda motív kríža v kompozícii s drevom a kameňom a neskôr ho dopĺňa motív anjelov ako strážcov ľudských obydlí

Milovníci umenia

a rozhraní na kysuckých Javorníkoch. Mikovčák má rád kontinuitu a rád nadväzuje na dosiahnuté. A o tom bola výstava, v rámci ktorej je usporiadanosť, nadväznosť a logika. Prelína sa symbolika s abstraktnou expresívnosťou vnútorného prežívania autora a odráža sa v prezentovaných dielach.

Vážení milovníci umenia, chcem poďakovať všetkým, ktorí nám pomohli pri realizácii tejto výstavy. Najmä autorovi za zostavenie diel, riaditeľke SI vo Varšave H. Jacošovej, konzulovi SR v Krakove M. Balážovi a MZ SR v zastúpení I. Otčenáša, ako aj generálnemu tajomníkovi ÚV SSP Ľ. Molitorisovi, ktorý nám umožnil túto prezentáciu v priestoroch Galérie slovenského umenia SSP v Krakove. Tento príhovor kurátora výstavy predkladal pre krakovských milovníkov umenia do poľštiny Ľ. Molitoris.

Po úvodných príhovoroch sa zhromaždeným prihovorili diela a pôsobili na ich umelecké cítenie. Popritom mnohí využili možnosť porozprávať sa s autorom výstavy, hosťami a ponúknuť sa občerstvením.

Pri pohárik slovenského vína

Poďakovanie pre J. M. Božyka

Pri príležitosti vernisáže bol odovzdaný pamätný diplom čestnému predsedovi MS SSP v Krakove a jej dlhoročnému predsedovi J. M. Božykovi, ako poďakovanie za jeho doterajšiu nezištnú prácu a činnosť v prospech Spolku Slovákov v Poľsku a najmä krakovskej skupiny. Gratulácie a diplom odovzdal J. M. Božykovi generálny tajomník Spolku Ľ. Molitoris, predseda MS SSP v Krakove M. Smondek a tajomníčka MS SSP v Krakove J. Dziedzicová.

Agáta Jendžejčíková

Slovo dostal čestný predseda MS SSP v Krakove J.M. Božyk

Rozhovory o umení

Ing. Stanislav Mikovčák

Narodil sa 11.9.1964 v Turzovke. Po štúdiách na gymnáziu v Čadci absolvoval Stavebnú fakultu STU v Bratislave v roku 1988, kde po štúdiách pôsobil ako odborný asistent. Neskôr pracoval ako projektant a venoval sa tvorbe komorných objektov z kovu a iných materiálov. Významne sa pričinil o rozvoj exteriérovej sochárskej expozície na Javorníkoch a rozvoj architektúry a výstavbu tamojších rozhľadní. Ako výtvarník výrazne ovplyvnil zachovanie drobnej architektúry na Kysuciach. Založil ateliér Archekta. Žije a tvorí v Čadci.

Srdce spadnutého domu, 2009

S koňom do humna, 2009

Cifrovanie koníka, 2009

ZÁKLADNÁ ŠKOLA V HARKABÚZE MÁ NOVÉHO PATRÓNA

Dňa 23. mája t.r. mali harkabúzski školáci veľkú slávnosť. Totiž ich škola získala nového patróna. Síce nebol to nikto z Harkabúza, či Oravy, avšak príkladný život nového patróna môže byť príkladom pre ďalší život harkabúzskych školákov. A kto sa vlastne stal novým patrónom tejto školy? Nuž teda známa poľská spisovateľka Maria Konopnicka.

Slávnosť sa začala sv. omšou v kostole Panny Márie Ustavičnej pomoci v Harkabúze, ktorú slúžil vdp. Leszek Uroda z farnosti Podsrnie – Harkabúz spolu s vdp. Markom Kasperkiewiczom z farnosti Podsklie - Bukovina. V kázni vdp. M. Kasperkiewicz vyzdvihol úlohu lásky, ktorá je odovzdaním sa do služby, rezignáciou z vlastných plánov a dovolením, aby nás viedol Pán. A aj v škole sa učíme, čo to je láska. Nielen žiaci, ktorí sa tu prišli učiť, ale hlavne učitelia a vychovávatelia a spolu s nimi aj rodičia. Učíme sa, ako môžeme byť z dňa na deň múdrejší a lepší. Po kázni vdp. L. Uroda posvätil štandardu a následne ju zástupcovia rodičov odovzdali vojtovi A. Dziwiszowi, ten ju odovzdal riaditeľovi školy Grzegorzovi Bisagovi a následne riaditeľ školy ju po žiackej prísahe odovzdal zástupcom žiakov.

Po sv. omši prešli žiaci v slávnostnom sprievode od kostola ku základnej škole. Harkabúzania pripravili svojej novej patrónke peknú pamätnú nástenku pri vchode do školy, ktorú kňazi požehnali. Po ňom boli všetci hostia pozvaní do telocvične, kde si žiaci pripravili pekný program. Program sa niesol v znamení veľmi peknej myšlienky tejto poľskej spisovateľky – *Ľudia sú anjelmi s jedným krídlom, preto, aby mohli lietať, musia sa držať spolu.*

Pred programom však, keď sa už všetci usadili, privítal oficiálne zhromaždených riaditeľ školy Grzegorz Bisaga a prihovoril sa im slovami Marie Konopnickej dodávajúc, že *byť s niekým spolu znamená vedieť, kým sme, odkiaľ pochádzame, aké hodnoty nás spájajú, aké dedičstvo sme zdedili, kam smeruje a aký cieľ máme pred sebou.* Po príhovore riaditeľa predseda gminnej rady Raba Wyżna Krzysztof Stachura prečítal akt pomenovania školy v Harkabúze. Následne sa slova ujali hostia, o.i. poslanci snemu PR Edward Siarka a Tadeusz Patalita, poslankyňa vojvodskej rady Malopoľska Barbara Dziwiszová, prednosta nowotargského okresu Krzysztof Faber, vedúca novotargského vysleného pracoviska Kuratória osvety v Novom Targu Bozena Brylová, vojt gminy Raba Wyżna Andrzej Dziwisz spolu so svojim zástupcom Rafałom Grygorowiczom, vojt gminy Podegrodzie Małgorzata Gromala, zástupcovia Spolku Slovákov v Poľsku, richtári Harkabúza a Podsrnia, riaditelia škôl a ďalší, ktorí nešetrili pochvalami a viacerí z nich odovzdali riaditeľovi mnohé dary a pamiatky, ktoré budú žiakom i učiteľom pripomínať tento slávnostný deň.

Síce nová patrónka školy asi Harkabúz nikdy nenavštívila, môžeme povedať, že jej výber je zaujímavý. Nepochybne všetkých hostí o tom presvedčil predstavený kultúrny program nazvaný „Maria Konopnicka – spisovateľka detskej radosti“, kto-

rý pri tejto príležitosti pripravili harkabúzski žiaci pod vedením Bogusławy Warciakovej. Žiaci, približujúc život tejto významnej poľskej spisovateľky, putovali postupne po miestach, v ktorých ona prebývala.

Celá história jej života sa začala dňa 23. mája 1842 v Suwałkach, odkiaľ sa však rodina Wasilewských onedlho presťahovala do Kalisza. Tu Maria osirela, pretože jej umrela matka. Neskôr ju otec poslal za vzdelaním do Varšavy, avšak rýchlo sa odtiaľ vrátila, pretože rodina nemala finančné prostriedky na jej udržanie. Ako dvadsaťročná sa dňa 10. septembra 1862 vydáva za zemana z Bronowa – Konopnického. Onedlho však museli kvôli zhoršujúcej sa situácii emigrovať do Drážďan. Vrátila sa späť o dva roky. V roku 1872 sa museli presťahovať do Gusina kvôli finančným problémom. Prvou publikovaniu básňou Konopnickej bol *Zimowy poranek* v roku 1875. Boli to začiatky, ale aj nádej. S deťmi sa presťahovala do Varšavy, kde je prisľúbil pomoc jej otec. Avšak onedlho zomrel a tak sa musela životom prebíjať sama. Jej básne sa stali čoraz známejšie vďaka viacerým novinám, ktoré ich publikovali. Opisovala v nich ťažkú situáciu dedinského ľudu umárajúceho sa dennou drinou na poli alebo hľadaním práce po mestách. Mnohé chvíle svojho života venovala výchove mládeže. Napokon, na sklonku života sa usadila v Žarnowci pri Krosne v dome, ktorý jej venoval národ, kde strávila posledné roky svojho života. Zomrela 8. októbra 1910 vo Lvove. Síce nemala ľahký život, ale o to viac je dobrým príkladom života v skromnosti a akceptácii iných. Mala do činenia s mnohými, a isto nielen s rodákmi, avšak vďaka úcte k ľuďom sa dokázala prebiť životom a zostavila po sebe príklad vhodný nasledovania.

Záver patril chutnému obedu a rozhovorom. Všetci hostia dostali na pamiatku síce neveľkú, ale zato veľmi peknú publikáciu o Harkabúze, kde sa podozvedali najdôležitejšie veci z dejín i školstva tejto obce. Publikácia je o to hodnotnejšia, že doteraz nevyšla o Harkabuze žiadna podobná. Za to patrí autorom veľká vďaka, že sa podujali jej vytvorenia. Škoda len, že nevyužili aj iné zdroje ako poľské, pretože informácie typu *Ludność ciężko pracująca na urodzajnych glebach na przemian madziaryzowana i słowaczona zatracała poczucie więzi z krajem przodków (s. 3). Po rozstrzygnięciu sporu pomiędzy Polską i Czechosłowacją, co do przebiegu granicy na Orawie i Spiszu decyzją Rady Ambasadorów w Paryżu 28 lipca 1920 roku Harkabuz wraz z innymi 14 wioskami orawskimi po długich latach niewoli znalazł się w granicach państwa polskiego (s. 3). Po wybuchu drugiej wojny światowej polska nauczycielka Zofia Stańska-Kondys musiała opuścić szkołę a zajęcia szkolne prowadzili nauczyciele słowaccy. W tym okresie zdewastowane zostały pomieszczenia szkolne oraz zaginęła część dokumentów szkolnych. (s. 7.)* sú zavádzajúce a nedotvárajú pravdivý obraz histórie obce.

Avšak po rozhovore s pánom riaditeľom verím, že aj tieto chyby budú postupne odstránené a žiaci z Harkabúza a Bukoviny budú mať prístup aj k takým informáciám, vďaka ktorým si budú môcť vytvoriť pravdivú predstavu o histórii Harkabúza i o živote svojich predkov. Preto im prajem, aby ako budúce mladé pokolenie dokázali prekonať mnohé historické nedorozumenia a vďaka príkladu novej patrónky sa dokázali presadiť všade kam, kam ich životný údel zavedie.

Marián Smondek

Vdp. L. Uroda posvätuje novú štandardu

Nová patrónka školy

„Ľudia sú anjelmi s jedným krídlom, preto, aby mohli lietať, musia sa držať spolu.“

Maria Konopnicka (1842-1910)

Slávnosti sa zúčastnili mnohí hostia

Žiaci si prichystali pekný program o svojej patrónke

FARNOSŤ NEDECA V ROKU 1832 (3)

III. Povinnosti cirkevných osôb a osôb s nimi spojených

1. Povinnosti patróna

Preslávený patrón si plní svoje povinnosti vzorne a ochotne.

2. Povinnosti farára

Povinnosti farára sú: sústavne sa zdržiavať v svojom benefíciu a bez súhlasu ordinára sa nevzďaľovať na dlhší čas. Nosiť vždy oblek klerika a tonzúru. Starať sa o zariadenie kostola a krásu Božieho domu. Vo výkone bohoslužieb zachovávať stály poriadok, v tejto farnosti takýto: v nedeľu a vo sviatok o 10. hod. kázeň, nato spievaná omša, o 2. hod. popoludní vešpery a litánia, nato katechézka pre ľud. Vo všedných dňoch - v zime neskôr než v lete - je tichá svätá omša. Farár je povinný v nedeľu a vo sviatok obetovať omšu za ľud farnosti a podľa pápežskej buly v iné určené dni a pridať modlitbu za kráľa. Svedomito slúžiť fundačné omše: z ktorých dve sú na úmysel Martina Schechoviča, kňaza, za neho a za príbuzných, dve na úmysel Michaela Lorencza, bývalého farára vo Fridmane, predtým v Nedeci za všetky duše v očistci. Tiež za Leopolda Pauera, prešovského mešťana ročne jednu tichú omšu, potom za Vojtecha Flyačeka, falštínskeho špána, jednu tichú omšu ročne. Tabuľka týchto omší visí v sakristii a deň celebrovania omše sa zapisuje do protokolu povinností farára. Medzi povinnosti farára okrem toho patria aj spoločné modlitby a procesie predovšetkým v kántrové dni, na sv. Marka k siatinám, na Božie Telo a v jeho oktáve, v deň patrocínia kostola, na Obetovanie Pána, na Kvetnú nedeľu, na Vzkriesenie, tiež riadiť osobitné procesie ku kaplnkám v nedeľu po sviatku sv. Rozálie, sv. Michala. Oznamovať ľudu dni sviatkov, pôsty; v nedele a vo sviatky vysvetľovať v reči ľudu slovo Božie, úpravy, katechézky a zachovávať presne predpísaný čas. Starať sa hlavne, aby sa aj cigáňom a tulákom vysvetľovali potrebné základy viery a mravov. Sviatosť krstu udeľovať - okrem nutných prípadov - vždy v kostole. Kedykoľvek sa naskytne príležitosť presviedčať ľudí na prijatie sviatosti birmovania a na prijatie ich náležite pripraviť. Tajomstvo najsvätejšej Eucharistie obmieňať každých osem dní; cez oktávu Zjavenia Pána, deň patrocínia, dedikácie, na sviatok Mena Ježiša a Márie, Sedembolestnej a vo všetky sviatky Pána - podľa úprav vrchností - vyložiť Sviatosť. Ku chorým niesť Sviatosť v superpelícey a štóle v sprievode učiteľa so zvončekom, spovedať v superpelícey a štóle v kostole, ak potreba nevyžaduje ináč; dávať farníkom potvrdenie o veľkonočnej spovedi; chorých navštíviť, v akomkoľvek čase je volaný, bez meškania a otáľania, navštevovať ich, aj keď o to nežiadajú, povzbudzovať ich duchovne, odporúčať prijať sviatosť pomazania chorých, v agónii udeliť plnomocné odpustky a pápežské požehnanie. K uzavretiu manželstva žiadať trojité ohlášky, ako predpísal Tridentský koncil a vysvetľovať prekážky k uzavretiu manželstva. Snúbencom neudeľovať sviatosť manželstva rýchlo, poučiť ich o veciach viery, mravov a o vážnosti, hodnote a povinnostiach manželov. Od snúbenca z inej farnosti žiadať potvrdenie tamojšieho farára o poučení a poverení uzavrieť manželstvo. Podobne nesobášiť poddaných z iných dedičných zemí, vojenské osoby bez súhlasu ich vrchností a veliteľstiev, Bavorákov bez potvrdenia o emigrácii. Sviatosť manželstva - okrem výnimiek, určených kanonickým právom, ak majú súhlas biskupa či urgentné prípady - udeľovať len v kostole minimálne pred dvomi svedkami, nikdy však nie v zakázanom čase. 18-ročných mladíkov a 16-ročné dievčatá nesobášiť ľahko; zmierovať vhodnými prostriedkami rozhádaných manželov; deti z miešaných manželstiev podľa zákonov kráľovstva vychovávať v katolíckej viere, a by sa také deti vyskytli vo farnosti, tak ich vychovávať po katolícky. Aspoň raz do týždňa vyučovať náboženstvo v škole. Biednych a chudobných potešovať a podľa možnosti im aj pomôcť; voči patronátu preukazovať úctu a česť; práva kostola a farnosti zachovávať a chrániť. Knihy k svojmu stavu potrebné si zaobstarať a podľa diecéznych štatútov, po smrti zanechať svoje knihy fare. Zakázané knihy žiadne nevlastniť, nečítať a iným nepožičiavať. Knihy patriace do majetku fary, ktorých súpis je pod písmenom A) priložený k tejto zápisnici, ochraňovať. Prepisovať do protokolu nariadenia kráľovských a diecéznych vrchností, viesť čisto a svedomito matriky a v určený čas ich predkladať kontrole dištriktuálneho dekana a pripraviť mu koncom roka duplikát, ktorý podpísaný sa odošle Biskupskému úradu; zúčastňovať sa dištriktuálnych porád, kedykoľvek sa určia, prerokované veci úplne a so všetkou vážnosťou a umiernenosťou absolvovať. Keby sa mu robila krivda či predsudky, nech sa obráti na príslušnú vrchnosť.

3. Povinnosti kaplána – nič

4. Povinnosti učiteľa

Povinnosti učiteľa v kostole: hrať na organ, ľudu predspevovať, starať sa o večné svetlo, pripraviť kňazovi všetky predmety k obradom; mimo kostol: zvoniť na Anjel Pána, na bohoslužby, pohreby; sprevádzať farára ku chorým. Učí žiakov 10 mesiacov, každý týždeň 5 dní, 4 hodiny denne písať, čítať, počty a náboženstvo; používa predpísané knihy bez podozrenia a omylu. Učí spievať ľud pred bohoslužbami v nedele a vo sviatky. Pomáha farárovi v katechizácii. Je zároveň notárom obce, čo by však nemalo byť dôvodom k zanedbávaniu svojich povinností.

5. Povinnosti učiteľov – nič

6. Povinnosti syndika: plní ich farár s kostolníkmi.

7. Povinnosti kostolníkov

Kostolníci zažíhajú a zhasínajú sviečky, chodia so zvončekom po kostole, dozerajú na čistotu posvätných vecí, sú k dispozícii farárovi pri účtovaní.

8. Povinnosti kurátora dobročinného inštitútu a xenodochialistov

Povinnosťou kurátora xenodochia je viazaný farár; účty nedeckého i nižnolapšanského xenodochia predkladá farár slúžnemu každoročne 1. novembra, o žobrákov i budovu sa otcovsky stará. Xenodochialisti sa modlia denne za zakladateľa Michaela Lorenca tri otčenáše a zdravase; majú viesť čestný život bez akýchkoľvek pohoršení.

9. Povinnosti hrobára

Vyžaduje sa vykopať hrob do hĺbky 8 stôp. Cintorín treba mať vždy zatvorený.

10. Povinnosti babíc

Babice musia byť bez rozdielu kedykoľvek k službám rodičkám i bohatým i chudobným. Narodenie dieťaťa oznámiť farárovi a čím skôr ho priniesť na krst, sprevádzať rodičky na krst, dieťa v prípade nutnosti pokrstiť.

IV. Príjem cirkevných osôb a osôb s nimi spojených

1. Príjem farského kostola

Nedecký kostol má ako vlastníctvo polia a peniaze. Nevedno, kto pridelil polia kostolu. Patria k nemu: 1) kostolné domy, z nich prvý sa volá Stanvirovka, ohraničený mlynským potokom a cestou do Kacvína; patrí k nemu jedna záhradka. Má tieto polia:

1) Oproti Starej Vsi v mieste Nadbriovka medzi poľami Majerska a Zalondkova, ktoré vlastní sedliak Tomáš Novák, v rozlohe 3 bratislavské merice.

2) Nad Třčiem lúka pomedzi poľami Majerska a Ivanovka, ktorú vlastní Michael Chmeľ, obsahuje 3 bratislavské merice,

3) Na Končikoch pomedzi poľami Fridrichovka a Serilovka, ktoré vlastní sedliak Michael Serilla, v rozlohe 6 bratislavských meric,

4) Smerom na Kacvin Nad lukami, medzi poľami Sekulovka, brehom potoka a roľou Kursovka, ktorú vlastní Bartolomej Kursely, 3 bratislavké merice.

5) Na Granicach medzi poliami Majerska, ktoré vlastní Jakub Kapolka, panský želiar a lúkou kostola, 4 bratislavské merice.

6) Na tom istom mieste pomedzi poľami Majerska, ktoré spravuje Jakub Kapolka, a Galikova, ktoré vlastní Bartolomej Kursely, 2 bratislavské merice.

7) Smerom na Fridman v Slepcej doline medzi poľami Jakuba Kapolku a Bartolomeja Kolodžeja, 6 bratislavských meríc.

8) Na Čižovce medzi pozemkami Jakuba Kapolku a Štefana Pukanského, sedliaka, 8 bratislavských meríc.

9) Nad Majerom, s ktorým susedí pole Jakuba Kapolku a z druhej strany skalisko, 6 bratislavských meríc; spolu 41 bratislavských meríc.

Dve susediace lúky má na mieste pod Jendrasovym Vierchem medzi poľami Štefana Pukanského a Andreja Pukanského, na 2 vozy sena. Z tohto domu, ktorý teraz vlastní Ioannes Kapolka, z rozhodnutia farnosti dostáva každoročne 8 zlatých, 20 denárov. Okrem toho jeho žena po týždni zametá kostol striedavo s manželkou Jána Želinského.

Druhý (domček) obýva vdova Michala Bachňatka s pripojenou záhradou, predtým ju užíval Matej Gurčák, okolo 2 bratislavské merice; začo platí poplatok kostolu 4 zl a 3 den; pozemok ohraničuje od juhu chodník, od západu pozemok kostola, čo spravuje Ján Želinský, od severu sú záhrady panských želiarov, od východu potok, tečúci dedinou.

Tretí susediaci s predchádzajúcim spravuje Ján Želinský aj s pripojenou záhradou asi na mericu kŕmnej repy, za domčekom popri ceste; kostolu platí ročne 1 zl a 30 gr.

Štvrtý je miestneho xenodochia, postavil ho farár Šimon Gorilovič; od dvoch miestností dostáva kostol ročne 1 zl a 30 gr.

2) K nehnuteľným pozemkom patria kostolné polia a lúky. Prvá časť polí sa nazýva Honštrok a pozostáva z dolín, vŕškov a planiny, ktorá susedí od východu so záhradkou Žofie Kopáčkovej, od západu sú Stanislavské polia a farská lúka, od juhu je chotárna hranica Kacvína, od severu potok Schnajgrund.

Druhá poloha polí je popri staroveskej ceste, kde sa lúka nazýva Piekelko, sú toho medzi poľami dve jutrá, susediace od východu a juhu s kacvínskym chotárom, od východu je Valentín Froncek a od severu sedliak Pavol Novák.

Tretí pozemok je klčovisko východne na planine v Zlotným, na 1 a merice ovsa, ktoré je od pradávna v držbe organistu, od severu sú panské polia, na juh Tomáš Bachňátko, od východu potok, od západu sedliak Jozef Javorský.

Všetky tieto kostolné pozemky sa oddeľujú od ostatných zatrávnenými skalkami (sutros graminosos) a pre veľkú vzdialenosť od dediny výnosné sú len polovične, spolu majú rozlohu okolo 77 jutár, spolu 240 bratislavských meríc.

Lúky pomedzi poľami Honstroka dávajú okolo 25 vozov sena. Farár, kostolníci i obec dávajú pozor, aby sa tieto pozemky nezhoršovali a nezmenšovali.

Každé tri roky sa dávajú pozemky do árendy, ich cena záleží každoročne od dohody.

Jestvujú nejaké dokumenty o vlastníctve pozemkov kostola: prastaré inventáre z roku 1700 a 1742, vizitácie z rokov 1716, 1752, v ktorých sa pozemky pomenúvajú.

Kostol má aj hotovosť: fundáciu 250 zl na večné svetlo od Michaela Lorenca, uloženú 16. júla 1775 u barónov Horvát z Plavča na 6 % úrok

U tejto rodiny je uložený kapitál kostola na dohodnutý úrok.

1)	30. decembra	1810	60 zl
2)	13. januára	1813	250 zl
3)	30. decembra	1814	500 zl
4)	30. decembra	1816	300 zl
5)	30. decembra	1818	400 zl
6)	1. marca	1820	400 zl
7)	1. novembra	1820	300 zl
8)	22. januára	1823	400 zl
9)	24. apríla	1824	600 zl
10)	8. marca	1830	200 zl
11)	20. mája	1830	200 zl

Pokračovanie v budúcom čísle.

Preklad: prof. J. Šimončič

Odpovede z májového čísla: 1. Banská Bystrica, Banská Štiavnica, Bardejov, Bratislava, Kežmarok, Košice, Kremnica, Levoča, Nitra, Podolínec, Prešov, Spišská Kapitula, Spišská Sobota, Svätý Jur, Trenčín, Trnava, Štiavnické Bane, Žilina; 2.1. Liptovský Mikuláš (c), Spišská Sobota (a), Oravská Polhora (b), 2.2. Rimavská Sobota (b), Dunajská Streda (a), Spišský Štvrtok (c); 2.3. Dolný Kubín (a), Vyšný Kubín (c), Dolný Smokovec (a), Horný Smokovec (b), Vyšné Lapše (c), Nižné Lapše (d); 3. Tatry, Bratislava, Kremnica, Levoča, Trenčín; 4. a) Poprad, b) Trnava, c) Bratislava.

OTÁZKY:

1. Nájdite slovo, ktoré nepatrí medzi ostatné a vysvetlite prečo:

1.1. včela, ovos, chren, vinič _____

1.2. auto, vlak, lietadlo, motorka _____

1.3. jablko, hruška, čerešňa, mrkva _____

1.4. meč, kopia, tank, prak _____

2. Slovenčina má niekoľko písmen, ktoré sa v poľštine nevyskytujú. Napíšte aspoň po tri slovenské slová, v ktorých sa používajú tieto písmená:

ô – _____, _____, _____

ä – _____, _____, _____

ĺ – _____, _____, _____

ŕ – _____, _____, _____

3. Na obrázku je miesto, ktoré pravdepodobne už od 12. storočia bolo sídlom spišského prepošta majúceho právomoc nad obyvateľstvom Spišskej župy. Od 13. storočia plnilo tiež funkciu hodnoverného miesta, čo v podstate znamenalo, že malo úlohu stredovekých notárstiev – vydávali sa tu, overovali či uschovávali listiny. Dodnes sa tu nachádzajú listiny týkajúce sa stredovekých dejín Spiša, vrátane obcí na severe, ktoré sú dnes súčasťou Poľska. O význame tohto miesta svedčí aj to, že už v tomto období tu fungovala škola. V roku 1776 sa toto miesto stalo sídlom spišského biskupa, ktorým je dodnes. Jeho súčasťou boli vtedajšie župy Spiš, Liptov a Orava.

Ako sa toto miesto nazýva?
Ako sa volá spišský biskup, ktorý tam v súčasnosti sídli?

4. V tajničke sa dozviete, ktorého uhorského šľachtica nazývali „pánom Váhu a Tatier“.

1. Mesto, v ktorom sídli Matica slovenská.
2. Mesto, v ktorom sídli slovenský prezident.
3. Mesto, v ktorom sídli Spolok svätého Vojtecha.
4. Slovenské mesto, v ktorom sa nachádza významný železničný uzol (v minulosti spojené s Martinom).
5. Mesto, v ktorom sídli slovenský veľvyslanec v Poľsku.
6. Slovenské mesto, v ktorom zanechali rímske légie nápis na skale.
7. Slovenské mesto, v ktorom boli kedysi ukryté poľské korunovačné klenoty.
8. Mesto, v ktorom sídli Generálny konzulát Slovenskej republiky v Poľsku.

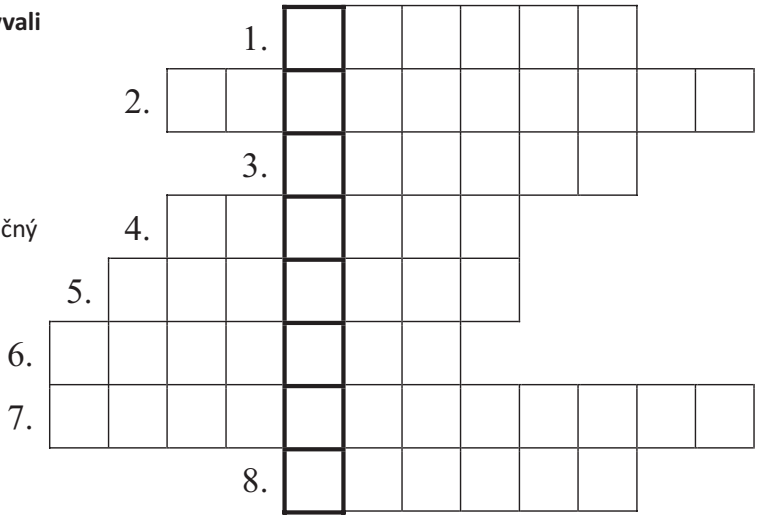

Stránku pripravila: Milica Majeriková-Molitoris

Novela zákona o používaní jazykov národnostných menšín

Koncom mája schválila Národná rada SR novelu zákona o používaní jazykov národnostných menšín. Podľa nej klesne o desať rokov súčasná 20%-ná hranica umožňujúca používanie jazykov menšín v obci aj v úradnom styku na 15%. Obec sa môže dostať na zoznam viacjazyčných vtedy, ak sa v dvoch po sebe nasledujúcich sčítaniach obyvateľstva potvrdí, že menšinoví občania s trvalým pobytom v danej obci tvoria najmenej 15% obyvateľstva. Do úvahy sa pritom budú brať výsledky aktuálneho sčítania ľudu a toho, ktoré bude nasledovať o desať rokov. Právo občana, ktorý patrí k národnostnej menšine, používať svoj jazyk v správnom konaní, sa z územia celého Slovenska obmedzí len na tie obce, ktoré dosahujú stanovenú hranicu 15%. Nápisy a oznamy určené na informovanie verejnosti budú musieť obsahovať najskôr znenie v slovenčine a potom v menšinovom jazyku. Po 30. júni 2012 budú môcť predstavitelia menšín požadovať vydávanie dvojjazyčných rodných, sobášnych a úmrtných listov, povolení, oprávnení, potvrdení, vyjadrení a vyhlásení. Novela tiež zavádza fakultatívnu dvojjazyčnosť v celej úradnej agende. To znamená pri zápisniciach, uzneseniach, štatistikách, evidenciách, úradných záznamoch, informáciách a agende cirkví určených pre verejnosť, okrem matriky, ktorá sa bude naďalej viesť výlučne v štátnom jazyku. Právna norma zavádza aj sankcie. Správne delikty orgánov verejnej správy bude prerokúvať Úrad vlády SR. Najskôr na porušenie zákona písomne upozorní a požiada o nápravu. Ak k nej nepríde, môže úrad uložiť pokutu od 50 do 2500 eur. Novela teraz poputuje na podpis prezidentovi Ivanovi Gašparovičovi.

Slovenský prezident vo Varšave

Prezident SR Ivan Gašparovič sa 27. mája zúčastnil na 17. summite prezidentov krajín strednej Európy vo Varšave. Zišlo sa tu viac ako dvadsať hláv európskych štátov, ku ktorým sa pripojil americký prezident Barack Obama. Stretnutia sa nezúčastnili prezidenti Srbska a Rumunska, keďže Poľsko pozvalo na summit aj prezidentku Kosova, ktoré tieto krajiny neuznali. Kosovo neuznáva ani Slovensko, avšak po dohode o absencii symbolov kosovskej štátnosti za rokovacím stolom sa Ivan Gašparovič stretnutia zúčastnil. Hlavy štátov, okrem iného, jednali aj o situácii v severnej Afrike a o tom, ako by mohol tento región využiť skúsenosti niektorých európskych štátov s prechodom k demokracii. Ivan Gašparovič využil podujatie aj na bilaterálne rozhovory s prezidentom Macedónska Gjorge Ivanovom a s predsedom Predsedníctva Bosny a Hercegoviny Nebojšom Radmanovičom.

Voľba generálneho prokurátora

Na základe rozhodnutia Ústavného súdu SR sa 17. mája zopakovala tajná voľba generálneho prokurátora. Keďže predsedníčka vlády Iveta Radičová avizovala, že ak parlament zvolí Dobroslava Trnku, podá demisiu, rozhodovali poslanci zároveň aj o jej zotrvaní v premiérskom kresle. Generálny prokurátor nakoniec nebol opäť zvolený.

Z dejín spišských múzeí a národopisu na Spiši

Konferencia pod týmto názvom, venovaná významnému životnému jubileu etnografa Jána Olejníka sa konala 21. mája v Levoči. Odzneli na nej zaujímavé prednášky týkajúce sa múzeí v Kežmarku, Starej Ľubovni i Levoči. Záujemcovia sa mohli dozvedieť tiež niečo o piesňach zo Spiša či ženských krstných menách v 13. - 14. storočí. Súčasťou konferencie bola prezentácia krátkeho filmového medailónu o Jánovi Olejníkovi ako spišskom etnológovi i jeho prednáška o národopisných zvláštnostiach Levoče.

Prísne tajné!

Od 13. mája až do 11. septembra môžu návštevníci Slovenského národného múzea prostredníctvom archívnych dokumentov, fotografií a dobových predmetov spoznať metódy, personálne obsadenie a činnosť Štátnej bezpečnosti na Slovensku v rokoch 1945 - 1989. Výstavu pripravil Ústav pamäti národa a je určená tak odbornej ako aj laickej verejnosti, ktorá sa chce dozvedieť viac o represívnom aparáte bývalej Komunistickej strany Československa.

Zamagurské folklórne slávnosti

V peknom teplom počasí, v dňoch 20. až 22. mája, sa v krásnej scenérii pod Troma korunami v Červenom Kláštore uskutočnil jubilejný tridsiaty piaty ročník Zamagurských folklórnych slávností. Ako každoročne začal prvý deň tohto tradičného kultúrneho podujatia živou pozvánkou folklórnych súborov v jednotlivých zamagurských obciach a bol zavŕšený uvítacím programom domáceho folklórneho súboru Maguranka zo Spišskej Starej Vsi a hosťujúcich súborov z Čiech a Maďarska. Večer vystúpila v červenokláštorskom amfiteátri známa slovenská hudobná skupina IMT Smile. Druhý deň slávností otvorili sprievodné programy ľudových hudieb v areáli remesiel, kde taktiež predvádzali svoje umenie zruční remeselníci z rôznych kútov Slovenska. Na prvom nádvorí kláštora sa zatiaľ konala školička tanca. V poobedňajšom otváracom programe sa návštevníkom predstavil región Orava i folklórne súbory z krajín Višehradskej štvorky. Večer predviedol svoje umenie v programe „Tancovali naši Vašim“ profesionálny súbor SĽUK a nočný program zakončil slovenský spevák Pavol Hamel. Nedeľňajšie ráno už tradične patrilo sv omši. Pokračoval tiež trh remesiel a sprievodný program ľudových hudieb. Na obed sa divákom predstavili malí tanečníci zo slovenských detských folklórnych súborov a dokonca i z Moskvy. V záverečnom programe „Pieniny, Pieniny“ sa predstavili takmer všetky domáce i hosťovské folklórne súbory, ktoré vystupovali počas slávností a ľudová hudba Jána Berkyho Mrenicu. Počas podujatia si návštevníci v areáli kláštora mohli prezrieť sprievodné výstavy Miroslava Semančíka „Rezané do dreva“ a výstavu drevených plastík zo zbierky Oravského kultúrneho strediska v Dolnom Kubíne.

Majstrovstvá sveta v ľadovom hokeji

V dňoch 29. apríla až 15. mája sa konali historicky prvé majstrovstvá sveta v ľadovom hokeji na území Slovenska. Nádeje, ktoré boli vkladané do slovenského hokejového tímu, sa bohužiaľ nenaplnili a slovenské mužstvo vypadlo ešte pred bránami štvrťfinále a obsadilo konečné desiate miesto. Majstrami sveta sa druhýkrát v histórii stali hráči Fínska, keď vo finále porazili severských susedov zo Švédska. Tretie miesto obsadili naši západní susedia Česi. Takmer 390 tisíc divákov v Bratislave a Košiciach videlo 54 zápasov, v ktorých padlo 307 gólov. Po organizačnej stránke sa majstrovstvá sveta vydarili a až na niekoľko nepríjemností odchádzali hráči i fanúšikovia zo Slovenska spokojní.

Bojová skupina V4

Krajiny Višehradskej skupiny vytvoria v prvom polroku 2016 spoločnú bojovú skupinu Európskej únie tzv. „battle group" V4. V Levoči sa na tom 12. mája dohodli ministri obrany zoskupenia V4. Na spoločných rokovaniach sa zúčastnil aj ukrajinský šéf rezortu obrany, keďže bojovú skupinu by mohli v prípade záujmu doplniť tiež ukrajinské ozbrojené sily.

Pôžička Portugalsku

Ministri financií štátov Európskej únie v polovici mája schválili záchrannú pôžičku pre zadlžené Portugalsko vo výške 78 miliárd eur. Po Grécku a Írsku ide už o tretiu krajinu eurozóny, ktorá potrebovala pomoc. Slovenská republika bude za portugalskú pôžičku ručiť sumou vo výške 333 miliónov eur. **(mm)**

Púť Rádia Lumen do Krakova

Dňa 14. mája 2011 sa uskutočnila už siedma rozhlasová púť Rádia Lumen do Sanktuária Božieho milosrdenstva v Łagiewnikoch. Za tie roky sa putovanie do Krakova stalo pre slovenských veriacich peknou tradíciou a z roka na rok ich tu prichádza stále viac a viac. Tohtoročná púť sa niesla v znamení beatifikácie Jána Pavla II. a prípravy na 1150 výročie príchodu sv. Cyrila a Metoda na územie Moravy. Slávnostnú sv. omšu celebroval kardinál Jozef Tomko z Ríma, koncelebroval košický arcibiskup Mons. Bernard Bober a pomocný krakovský biskup Mons. Jan Zając. V úvode Eucharistie pozdravil všetkých prítomných krakovský kardinál Mons. Stanisław Dziwisz. Rádio Lumen pripravilo pre veriacich pekný celodenný program naplnený modlitbou, ktorý sa vo voľných chvíľach prelínal s náboženskými piesňami a výkladmi na tému Ján Pavol II. a Božie milosrdenstvo. Program púte sa tradične končil Korunkou k Božiemu milosrdenstvu a záverečným požehnaním pútnikov relikviou bl. Jána Pavla II. **(ms)**

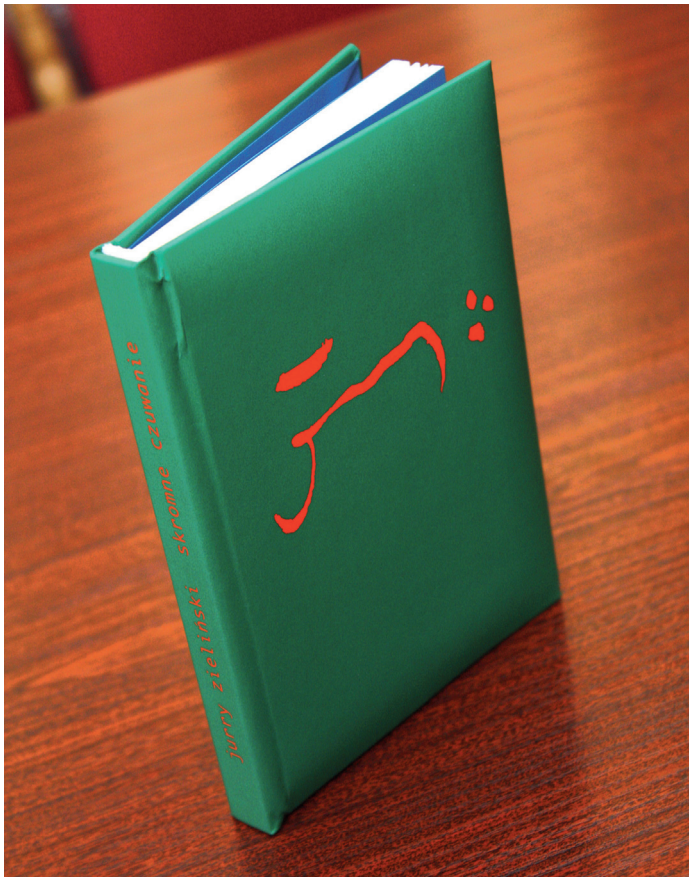

OCENENIE PRE TLAČIAREŇ SSP

Počas tohtoročného Knižného veľtrhu vo Varšave, ktorý sa konal v dňoch 12. – 15. mája 2011, bola tlačiareň Spolku Slovákov v Poľsku ocenená v *51. súťaži o najkrajšie knihy roka 2010* za vydanie knihy *Skromné bdenie* (*Skromne czuwanie*) Jurreho Zielińskeho. Súťaž sa konala pod záštitou prvej dámy Poľskej republiky Anny Komorowskej. Ocenenie udeľuje Poľské združenie vydavateľov kníh. V mene Spolku prebrala túto cenu riaditeľka Slovenského inštitútu vo Varšave Helena Jacošová. Je to už v poradí tretie dôležité vyznamenanie a cena v histórii našej polygrafickej činnosti. **(aj)**

Polskie Towarzystwo Wydawców Książek

składa

Drukarni Towarzystwa Słowaków w Polsce, Kraków

gratulacje za udział w opracowaniu książki

Jurrego
Skromne czuwanie

wyróżnionej

w 51. Konkursie **Najpiękniejsze Książki Roku 2010**

Prezes PTWK *Rafał Skąpski*

PTWK

Warszawa, maj 2011

Radosť naše srdcia zohrieva,
že Vám môžeme milá Martynka a Peťko
zaželať všetko to, čo najlepšie.
V radosti užite svoj život, majte vždy,
po čom srdce túži,
nech Vám zo dňa na deň rastie
láska, blaho, pokoj a šťastie.

Blahoželanie patrí **Martynke Pavlikovskej**, ktorá 2. júna oslávila svoj prvý rôčik života a **Peťkovi Nemcovi** z Novej Belej, ktorý sa 27. júna t.r. dožil druhých narodenín. Zasielajú ho oslávencom rodičia a starí rodičia.

Milá mamička, ako to zvykom býva,
k narodeninám Ti prajeme,
aby sa Ti splnilo, čo Tvoje srdce skrýva.
Veľa šťastia, nech ťa nádej nikdy neopúšťa,
Pán Boh požehnáva či je deň a či noc hustá.
Nech Ti zdravie stále slúži!

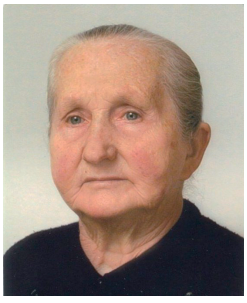

Drahej mamičke, **Márii Milonovej** z Čiernej Hory od Tribša, pri príležitosti jej 80. narodenín zasielajú blahoželanie deti, vnuci a pravnuci. K tejto gratulácii sa pripája redakcia Život, ktorá praje oslávenkyni veľa spokojnosti a pekných chvíľ v rodinnom kruhu a zároveň ďakuje krajanke Milonovej za dlhoročnú nezištnú prácu v prospech redakcie Život a krajanskej komunity.

Drahí rodičia,

všetci Vám do ďalšieho
spoločného života želáme
veľa zdravia, porozumenia,
lásky a veríme, že sa tu takto
spolu opäť stretneme
pri ďalšom okrúhlom výročí
Vášho sobáša.

Milovaným rodičom, **Andrejovi a Janine Václavovcom** z Čiernej Hory posielajú vinš k 30. výročiu sobáša dcéry s rodinami.

Novomanželom!
Nech Vám v láske život
kvitne
a v manželstve majte raj,
nech Vám o rok chlapča
skríkne
mama sestru objednaj,
nech je šťastné Vaše žitie,
nech je šťastný domov Váš,
nech stav manželský
splní túžby oboch Vás.

Toto prianie pri príležitosti uzavretia sobáša zasiela novomanželom **Markovi a Eweline Klukošovským** z Novej Belej celá rodina.

Lesk perlových šperkov
je matný oproti tejto
slávnostnej chvíli.
Chvíli, v ktorej si
pripomíname spolu s Vami,
drahí rodičia,
30. výročie Vášho sobáša.
Lesk perlových šperkov len
na krátku chvíľu upúta oko
človeka a potom zovšednie.
Ale lesk Vašich strieborných
vlasov, Vašej perlovej lásky
nemôže zovšednieť
ani Vám, ani nikomu z
Vašich blízkych, ktorí sú tu
dnes s Vami,
aby Vám naozaj z celého
srdca úprimne zablahoželali
k tomuto Vášmu perlovému výročiu.
Perly, perlové šperky časom stratia lesk. Ale nech nikdy nestihne
tento údel
Vašu vzájomnú úctu, lásku a porozumenie!

Blahoželania k 30. výročiu sobáša zasielajú krajanom **Anne a Dominikovi Bednarčíkovcom** z Novej Belej syn Dominik s manželkou, dcéry Alžbeta a Monika s manželmi a vnúčatá.

K výročiu Vášho sobáša
všetko dobré priať sme chceli,
nech Vás láska povznáša,
nech ste stále jarí, bdelí,
aj keď vek sa ohláša.

Toto pekné prianie patrí jubilantom **Márii a Jozefovi Gombošovcom** z Jurgova, ktorí 10. mája t.r. oslávili 60. výročie sobáša. Želanie zasielajú dcéry, synovia, nevesta, zať a vnúčatá, ako aj Miestna skupina Spolku v Jurgove. Krajania sú dlhoročnými členmi Spolku a čitateľmi Života. Spoločne gazdovali a zveľaďovali svoj majetok, aby sa ich deťom žilo ľahšie. Keď 8. januára t.r. Mária slávila 80. narodeniny prišla ju pozdraviť celá rodina a takisto 19. marca t.r., kedy sa Jozef dožil 84 rokov. S radosťou sa pozerajú na svoju rodinu, deti, vnukov.

SLOVENSKÉ SV. OMŠE V KRAKOVE

Sv. omša sa bude odbavovať každú druhú nedeľu mesiaca v Sanktuáriu Božieho Milosrdenstva v slovenskej kaplnke v Lagiewnikoch v Krakove o 15.30 hod.

- **jún – 12.06.2011**
- september – 11.09.2011
- október - 9.10.2011
- november – 13.11.2011
- december - 11.12.2011

Sv. omša v slovenskom jazyku sa odbavuje v posledný utorok mesiaca v kostole sv. Kríža v Krakove o 16.30 hod.

- máj – 31.05.2011
- jún – 28.06.2011
- júl – 26.07.2011
- august – 30.08.2011
- september – 27.09.2011
- október – 25.10.2011
- november – 29.11.2011
- december – 27.12.2011

SLOVENSKÉ SV. OMŠE V NEDEĽU A SVIATKY NA SPIŠI A ORAVE

Nová Belá farnosť sv. Kataríny Alexandrijskej o 11.00 hod.

Krempachy farnosť sv. Martina o 10.30 hod.

Nedeca farnosť sv. Bartolomeja o 7.45 hod.

Kacvín farnosť Všetkých Svätých o 9.15 hod.

Jurgov farnosť sv. Sebastiána o 11.00 hod.

Vyšné Lapše farnosť sv. Petra a Pavla o 7.30 hod.

Jablonka farnosť Premenenia Pána o 8.00 hod.

Spišská Stará Ves farnosť Nanebovzatia Panny Márie o 8.00 a 11.00 hod.

Veľká Franková farnosť sv. Mikuláša o 10.30 hod. a filiálka Malá Franková o 9.00 hod.

Trstená farnosť sv. Martina o 7.00, 8.30 a 10.30 hod.

Bobrov farnosť sv. Jakuba o 8.00 a 10.30 hod.

BLAHOŽELÁME

Ako ten čas rýchlo letí!
Všedných dní rad, občas sviatky
A zrazu tak divno je ti,
keď sa letmo obzrieš spiatky.

Zrakom duše pátraš v diali,
spomienky sa roja v mysli.
Tie, čo radosť prinášali
i čo smútok v dušu vtisli.

Pre všetky tie šťastné chvíle,
pre tých, čo sú naokolo,
pre všetko, čo je tu milé,
žiť tie roky hodné bolo.
Preto smútiť dôvod nie je,
človek musí premôcť seba.
Spomienka na roky hreje,
ale ďalšie prežiť treba!

Milá Anička,
k tvojmu sviatku,
keďže si oslávila v máji t.r.
krásnu šesťdesiatku
k ďalšej Tvojej žitia púti
jedným tónom srdcia vravia.
Jedným hlasom želajú Ti
veľa sily, šťastia, zdravia!

Toto želanie patrí krajanke **Anne Mačičákovej** z Jurgova a zasiela ho MS SSP v Jurgove spolu s kamarátkami a kamarátmi.

SLOVÁCI – RODÁCI Z KACVÍNA

Peknú fotografiu v kacvínskom kroji nám do redakcie zaslali Vodžakovci bývajúci v Čenstochove, ktorí pochádzajú zo spišskej obce - Kacvína. Ako nám krajania napísali, vždy sú hrdí na svoj pôvod a aj v ďalekej Čenstochove rozprávajú svojim známym o Spiši a jeho tradíciách, ktorých neodlučiteľnou súčasťou je aj tradičný spišský kroj. Srdečne pozdravujeme krajanov z Čenstochovy a ďakujeme za peknú fotografiu!

Slováci zo Spiša a bývajúci v Čenstochove – Vodžakovci.
Foto: rodinný archív Vodžakovcov

ODIŠLI OD NÁS

Dňa 2. apríla 2011 zomrel v Čiernej Hore od Tribša vo veku 84 rokov krajan

JAKUB HELDAK

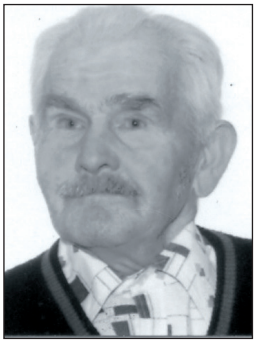

Zosnulý bol dlhoročným čitateľom Života. Odišiel od nás dobrý krajan, manžel, otec a dedo. Nech odpočíva v pokoji! Rodine zosnulého vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP v Čiernej Hore od Tribša

Dňa 10. mája 2011 zomrel v Jurgove vo veku 79 rokov krajan

ANDREJ VOJTAS

Zosnulý bol čitateľom Života. Odišiel od nás drahý manžel, otec, starý otec a brat. Nech odpočíva v pokoji! Rodine zosnulého vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP v Jurgove

Dňa 17. mája 2011 zomrel v Zakopanom vo veku 75 rokov krajan

VALENT ZAREMBA

Zosnulý bol čitateľom Života. Pochádzal z Novej Belej a neskôr spolu s manželkou bývali u dcéry v Zakopanom. Odišiel od nás, manžel, otec, starý otec, brat a švagor. Nech odpočíva v pokoji! Rodine zosnulého vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP v Novej Belej

SPOMIENKA NA KRAJANA JÁNA PETRÁŠEKA

Správa o odchode krajana Jána Petrášeka staršieho z Krempách nás veľmi zasmútila. Odišiel od nás spolkový aktivista a človek verný svojim slovenským koreňom až do smrti.

Ján Petrášek starší sa narodil 7. júna 1924 v Krempachoch v slovenskej roľníckej rodine. V tejto obci strávil celý svoj život, aj keď neveľa chýbalo, aby krátko po vojne ostal bývať na Slovensku. Pochádzal z viacdetnej rodiny. Všetci jeho súrodenci: brat Anton, sestry Mária, Anna, Helena, Katarína, Žofia a Terézia, opustili rodisko a usadili sa na Slovensku.

Ján bol vychovaný v slovenskom duchu. Už od skorej mladosti sa aktívne zapájal do krajanského diania v obci. Spolu so svojím otcom patril medzi zakladateľov Miestnej skupiny Spolku Slovákov v Krempachoch. Na prvej volebnej schôdzi mu bola zverená funkcia tajomníka a v rokoch 1970-77 bol predsedom MS. Zastával záujmy slovenskej menšiny vo veci slovenských bohoslužieb, ktoré sa snažili odstrániť, ale nezlomnosť a odhodlanie zosnulého krajana a ďalších prispela k tomu, že ich dnes máme. Bol autorom listov a členom delegácií, ktoré chodili do krakovskej kúrie v tejto veci. Ako predseda zápasil o prisľúbenú miestnosť pre MS SSP v Kultúrnom dome v Krempachoch a vďaka jeho neústupnosti dnes máme svoj priestor v tejto budove, kde sa môžu krempašskí krajania stretávať.

Za svoje slovenské presvedčenie musel neraz znášať rôzne neprajnosti zo strany úradov. Nikdy však nepodľahol žiadnemu nátlaku a s odhodlaním a presvedčením bojoval za to, aby Slováci v Krempachoch, ale aj na Spiši či Orave mali prístup k slovenským sv. omšiam, školstvu a mohli sa otvorene prihlásiť k svojmu povedomiu. Ako prvý spomedzi krajanov si vybojoval úradný tvar svojho priezviska v slovenskom znení. Stálo ho to síce veľa námahy a vysvetľovania na každom úrade, ktorým musel prejsť, aby dospel k pozitívnemu výsledku svojho snaženia, ale sa nevzdával.

Ján Petrášek starší popri gazdovaní vykonával aj druhé povolanie, totiž zo záľuby bol stolárom, ale aj tesárom. Robil pre ľudí okná, dvere, ale aj nábytok v ľudovom štýle. V sedemdesiatych rokoch okrem iného urobil nábytok do klubovne - stoly, lavice, stoličky a skrine, ktoré slúžia krajanom dodnes. V minulosti urobil tiež drevené lavice do obecného kostola.

Bol veľmi erudovaný, rád čítal. Zúčastňoval sa všetkých krajanských podujatí. Žil skromne a bol veľmi pracovitý. Patril medzi dlhoročných a neúnavných propagátorov a čitateľov časopisu Život.

Oženil sa s krajankou Irenou Krištofekovou. Spolu vychovali v slovenskom duchu päť detí: Milana, Ľudmilu, Jána, Jozefa a Valenta. Syn Ján išiel v otcových šľapajách a aktívne sa podieľal na činnosti MS v Krempachoch a bol dvadsaťdva rokov predsedom tejto miestnej skupiny.

Poslednej rozlúčky s krajanom Jánom Petrášekom starším sa na obecnom cintoríne v Krempachoch zúčastnila najbližšia rodina, príbuzní a zástupcovia Spolku i mnohí krajania. Za Spolok Slovákov sa s ním rozlúčil generálny tajomník Ľudomír Molitoris.

Ján Petrášek zomrel 5. apríla 2011 v Krempachoch, kde je pochovaný. Rodine zosnulého vyjadrujeme úprimnú sústrasť. Všetci, ktorí ste ho poznali, venujte mu tichú spomienku.

Agáta Jendžejčíková

Posledné zbohom na krempašskom cintoríne. Foto: F. Paciga

Mária Ďuríčková

Ako rastie tráva

„Pozri, tráva rastie“! vraví Danka.
„Počúvajme, ako rastie,“ vraví Janka.
Ľahli si na trávu a počúvali. Bolo to zaujímavé, lebo tráva, keď rastie, tak si spieva.
„No, čo si počula?“ spytuje sa Danka.
„Tráva spievala,“ vraví Janka. „ Takto:

Rastiem pomaličky,
rastiem do oblohy,
rastiem pre kravičky
aj pre bosé nohy.“

„Čoby, čoby!“ kričala Danka.
„Tráva spievala takto:

Rastiem na briežku,
rastiem v jamke,
spievam slniečku,
spievam Danke.“

„A veru nie!“ škriepila sa Danka.

Chcete vedieť, ktorá z nich má pravdu?
Ľahnite si na pažiť a vypočujte si na vlastné uši,
ako rastie tráva.

(Zlatý strom, Mladé letá 1983)

ČIERNA VLNA

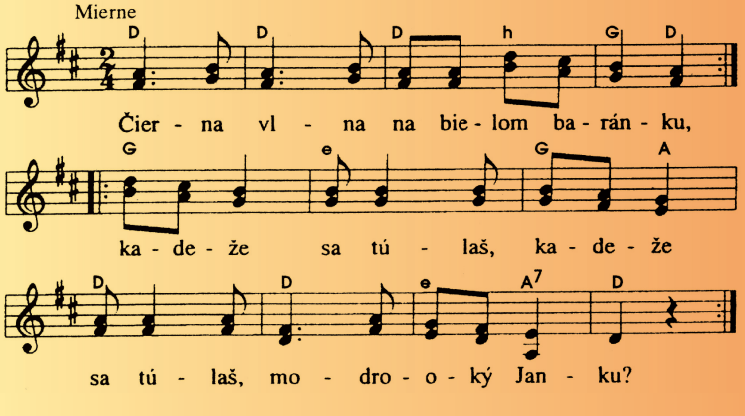

Čierna vlna na bielom baránku,
/:kadeže sa túlaš,:/ modrooký Janku?

A ja idem na ďaleką cestu,
/:idem si vyhliadnuť:/ bohatú nevestu.

Ľudia vravia, že mi ju nedajú,
/:že som ja chudobný,:/ iného čakajú.

Keď nedajú, nebudem sa prosiť,
mám koňa vraného, sadnem si na neho,
budem šabľu nosiť.

KÝM POVIEME „DOBRÚ CHUŤ"

Milí naši najmladší čitatelia, jún je posledný mesiac, v ktorom sa so školskou taškou na pleciach pravidelne vyberáte ráno do školy. Ešte predtým Vám však mamička pripraví prvé jedlo dňa. Akéže je to slovenské slovíčko? No predsa - ***raňajky***! A čo nasleduje po raňajkách? Viete to? No predsa ***desiata***! Čo najradšej jedávate na desiatu - možno je to obložená žemľa, sladké pečivo alebo zdravé ovocie, však? Musí to byť niečo chutné a výživné, niečo čo Vás zasýti, kým príde na rad ***obed***.

Ešte predtým, ako si zaželáte „Dobrú chuť" - skúste sa zamyslieť nad názvami niektorých slovenských jedál. Viete, aké je slovenské národné jedlo? Sú to predsa bryndzové halušky. No a keď sme pri tomto slovíčku, bolo by dobré, aby ste si raz a navždy zapamätali, že sa v ňom píše y-psilonom. Je to totiž jedno spomedzi vybraných slov po písmenku „b".

No a pokiaľ ide o najtradičnejšiu polievku na Slovensku, je to kapustnica. Na kapustovú polievku - kapustnicu sa používa kvasená kapusta, údené mäsko, sušené lesné huby, sušené slivky, klobása a štipka múky a v niektorých regiónoch Slovenska sa pridáva aj trochu kyslej smotany.

Na tému slovenskej kuchyne by sa dalo rozprávať a rozprávať, no popritom by človek veľmi rýchlo vyhladol!

Deťúrence, aby ste hlad rýchlo zahnali a mysleli na niečo celkom iné, ponúkam Vám jeden obrázok, ktorý trochu nadväzuje na tému jedla i varenia. Na obrázku však chýba to najhlavnejšie - farbičky. Vymaľujte ho a čo najskôr pošlite na adresu redakcie Život. Tých najrýchlejších odmena v podobe peknej slovenskej rozprávkovej knižky určite neminie. Veľa šťastia!

Z prác, ktoré sme do redakcie dostali minulý mesiac, sme odmenili: *Natálku Chlebdovú z Jurgova a Annu Madejovú z Nižných Lápš. Dievčatám blahoželáme.*

Pripravila: L. Ostrowska

František Kolkovič

Buky

Keď vstúpiš do bukového lesa
obklopia ťa kamene
premenené vánkom vetra.

Náhle vidíš len pochod kameňov,
neskoršie tiene pod ligotom listí,
potom vyššie konštrukcie halúz
a mágiu lístia zohriatym slnkom.

Zočíš zeleň akoby ohorenú plameňom
uvidíš odlet vtákov a listí
a zdrapy oblakov trhaných vetrom.

Dekorácia skôr pravdivá ako slávna.
Kmene stokrát nakríž povalené,
starobou zaľahnuté
chorobou dlávené
bleskom štiepané.

Jedince vzpínajú ruky v ústrety smrti,
hrčavé konáre s vrzgotom klesajú.
Premenené na práchno a prach
dňom – nocou stúpajú po ceste k nebytiu.

(F.Kolkovič, Stopy jesene, 2010)

BEÁTA DUBASOVÁ

Nedávno oslávila svoje narodeniny slovenská speváčka Beáta Dubasová. Hoci najväčšej sláve sa tešila pred viac ako desiatimi rokmi, ani dnešným mladým milovníkom hudby nie je ukradnutá a radi si vypočujú jej novšie i staršie hity.

Táto východniarka sa narodila v Stropkove 14. mája 1963. Ako na seba prezradila vo viacerých rozhovoroch, od detstva ju hudba priťahovala a vystupovala v rozličných detských speváckych súťažiach. Snívala však aj o tom, aby vedela hrať na nejakom hudobnom nástroji, a tak jej rodičia kúpili gitaru. S úsmevom si spomína, ako sa so svojím bratom o ňu bili.

Hoci by rada študovala spev, doma o tom nebolo ani reči. Dostala sa na Strednú priemyselnú školu odevnú v Prešove. No od sveta hudby sa nevzďaľovala. Práve tu spoznala skupinu PIKNIK, v ktorej začala spievať ako sólová speváčka. V Prešove sa zoznámila a začala spolupracovať s vtedy už dobre známym spevákom Petrom Nagyom. Absolvovala rôzne amatérske súťaže spevákov (Svidník, Vranov, Prešov, Humenné, Košice, Banská Bystrica), kde pravidelne vyhrávala ceny od poroty a aj ceny publika.

V roku 1982 zmaturovala a rozhodla sa odísť za kariérou do Bratislavy. V tom istom roku absolvovala súťaž *Košický Zlatý poklad ´82*. Získala 2. cenu a Cenu divákov.

Profesionálne začala spievať v roku 1985, kedy už mala za sebou stovky sólových vystúpení na domácej aj zahraničnej hudobnej scéne (Malta, Sicília, Nemecko, Chorvátsko, Kazachstan, Poľsko, Čechy). O jej speváckych kvalitách dodnes svedčia výborné umiestnenia v rôznych anketách, súťažiach a hitparádach, ako aj pozitívne ohlasy hudobných kritikov

K jej najznámejším hitom patria piesne: *Maznáčik, Dievča z reklamy*, *Účesy, účesy*.

Po tom, ako sa sama stala mamou, začala sa venovať aj tvorbe pre deti. V roku 1987 vydala v spolupráci s Petrom Nagyom a Vašom Patejdlom album – *Peter, Vašo a Beáta deťom*.

V roku 1989 naspievala duet s Vašom Patejdlom Muzikantské byty s ktorým sa zúčastnili na festivale Bratislavská lýra a získali Cenu novinárov.

V roku 1990 uzrel svetlo sveta album *Za dverami mojej izby*, dodnes uznávaný ako jeden z napredávanejších slovenských albumov. Ďalší album a zároveň prvé CD, ktoré produkoval Vašo Patejdl, vychádza s názvom *Modrý album*. Sú na ňom hity ako *Ten príbeh je náhle preč*, *Vráť mi tie hviezdy*, *Malá horká čokoláda*.

Posledné CD bolo vydané v roku 2007, odvtedy Beáta príležitostne vystupuje v rozličných hudobných programoch a jej fanúšikovia dúfajú, že sa pustí do tvorby nasledujúcich albumov. **(lo)**

BUGATTI VEYRON SUPER SPORT

Bugatti Veyron Super Sport je najvýkonnejší a najrýchlejší medzi sériovo vyrábanými automobilmi. Derivát Super Sport totiž stanovil nový rýchlostný rekord 431,072 km/h. Vytvoril ho na ovále Volkswagenu, keď sa do jeho kokpitu posadil testovací jazdec Pierre-Henri Raphael.

Bugatti Veyron Super Sport sa od štandardného modelu líši nielen bojovým čierno-oranžovým lakovaním. V jej rámci motor 8,0 W16 získal mohutnejšie turbodúchadlo, výkonnejší chladič komprimovaného vzduchu a absolvoval aj ďalšie sprievodné úpravy, ktoré vytlačili maximálny výkon z pôvodných 736 kW (1001 k) na 879 kW (1 200 k). Paralelne nahor sa posunula špička krútiaceho momentu z 1 250 na 1 500 Nm. Hmotnosť auta zas redukovalo výraznejšie zastúpenie hliníka v konštrukcii karosérie. Exteriér modifikujú zväčšené otvory náporového chladenia, zmenená kapotáž motora, centrálne uložené výfukové hrdlá a dvojitý difúzor. Zmeny sa dotkli aj podvozka - silnejšie stabilizátory, nové tlmiče.

Karoséria dostala vylepšenú aerodynamiku a nová štruktúra monokoku zabezpečuje väčšiu pevnosť pri nižšej hmotnosti. Panely karosérie sú vyrobené z uhlíkových kompozitov a na želanie sa dodávajú lakované iba priehľadným lakom. Vďaka úpravám hmotnosť auta klesla o 100 kg len na 2,1 t.

Bugatti Veyron Super Sport akceleruje z nuly do 200 km/h za 7,3 sekundy a 15 sekúnd po štarte má na tachometri 300 km/h. Jeho maximálna rýchlosť v normálnom prevedení je limitovaná na 415 km/h kvôli životnosti pneumatík. Na adrenalínové explózie vo vašom organizme však nemusíte čakať do prekročenia rýchlosti 300 či 350 kilometrov za hodinu. Už samotný šprint na stovku za 2,2 sekundy či prejazd zákrutou s preťažením 1,4 g dá poriadne zabrať vášmu žalúdku i pudu sebazáchovy. Pri takýchto výkonoch spotreba 25 l vôbec nediví.

Ak chce byť niekto svetovo výstredný, môže si zvoliť limitovanú úpravu Veyron Super Sport World Record Edition vo farbách exempláru Pierra Raphaela. V čierno-oranžovej úprave postavia totiž len päť vzácnych solitérov. Tie prinavrátia Bugatti nielen post najvýkonnejšieho a najrýchlejšieho automobilu sveta, ale nepochybne aj titul najdrahšieho sériového auta planéty. Veď cena už „základného“ Super Sportu sa má začať na 1 950 000 €. (ms)

ZUZKA VARÍ

ČO NA OBED? - DEMIKÁT

200 g bryndze, 1 cibuľa, 40 g masla, 40 g čierneho staršieho chleba, 1 a 1/2 l vody z uvarených olúpaných zemiakov, rasca, mletá červená sladká paprika, soľ.

Bryndzu rozmiešame s postrúhanou cibuľou, zomletou rascou, paprikou a maslom a zalejeme zemiakovou vodou. Krátko povaríme, dobre rozmiešame, dosolíme a pridáme chlieb pokrájaný na drobné kúsky.

KOLÁČE - BRYNDZÁKY

Na cesto: *1 kg hladkej múky špeciál, 2 vajcia, 1 žĺtok, štipku soli, 2 uvarené zemiaky - postrúhať, 2 dcl oleja, 1/2 lyžice masti, kvások (cukor, kvasnice, mlieko).* Plnka: *1/2 kg bryndze, 1 pochúťkovú smotanu, 2 dozlatista upražené cibule, 2 l zemiakov uvarených v šupke - nastrúhať, 1 celé vajce, 1 žĺtok, soľ, korenie, kôpor.*

Do misky na kysnutie dáme múku, soľ, 2 vajcia, 1 žĺtok, 2 uvarené postrúhané zemiaky, 2 dcl oleja, 1/2 lyžice masti a kvások. Z týchto surovín vymiešame cesto a necháme nakysnúť asi 20 min. Zatiaľ si pripravíme plnku. Zmiešame 1/2 kg bryndze, 1 smotanu, 2 dozlatista opražené cibule, 1 celé vajce, 1 žĺtok, soľ, korenie, kôpor a 2 l zemiakov (2 l vody a dáme do nich toľko zemiakov koľko sa zmestí) a všetko premiešame. Nakysnuté cesto na doske ponaťahujeme a povykrajujeme z neho kolieska. Na povykrajované kolieska natierame plnku spôsobom, akým sa dáva tvaroh na moravské koláče. Nakoniec okraje ponatierame troškou oleja a žĺtkom a dáme upiecť. Pečieme pri teplote zhruba 180 stupňov cca 20 min.

ŠALÁTY - BYLINKOVÝ ŠALÁT S OVČÍM SYROM

Na 4 porcie: *čerstvé majoránkové listy, 8 polievkových lyžíc extra virgin olivového oleja, soľ a mleté čierne korenie, 2 hrste rukoly, 1 fenikel, nakrájaný na drobno, za hrsť čiernych olív, nakrájané na drobno, čestrvé bazalkové listy, šťava z citróna, 200 g ovčieho syra, 2 čerstvé čilly papričky, nakrájané na drobno.*

Vyhrejeme rúru na 200°C. Majoránkové listy nakrájame na drobno. Dáme ich do misky spolu s 2 lyžičkami oleja a štipkou mletého čierneho korenia. Do tohto primiešame ovčí syr, dáme na malý plech a vložíme do rúry na 15 minút dozlatista. Rukolu, fenikel, olivy a bazalku dáme do šalátovej misky. Pridáme 6 polievkových lyžíc oleja, citrónovú šťavu a soľ. Naservírujeme šalát na 4 taniere spolu s ovčím syrom a čilly papričkou. Podávame s chlebom.

(zdroj: recepty.rodinka.sk)

PORADY KOSMETOLOGA

Witam wszystkich w nowym numerze. W tym artykule chciałbym Państwu podać garść przepisów na naturalne kosmetyki.

Rumiankowy szampon z rzeżuchą

Potrzebne nam będą: dwie łyżki bezzapachowego szamponu, ćwierć świeżej rzeżuchy, 2 łyżki suszonych kwiatów rumianku, szklanka źródlanej wody, łyżeczka olejku migdałowego, 2 krople olejku rumiankowego. Przyrządzenie: wodę zagotować, rumianek i rzeżuchę wsypać do miski – zalać wrzątkiem. Odstawić na 15 minut, aby napar naciągnął. Całość przefiltrować i wymieszać z szamponem i olejkiem migdałowym. Dodać olejek z rumianku, ponownie zamieszać. Gotowy szampon przelać do czystej butelki z zamknięciem. Sposób użycia: umyć głowę przygotowanym szamponem i spłukać letnią wodą.

Odświeżający tonik z ogórka:

Potrzebne nam będą: pół ogórka, pół szklanki wody destylowanej, dwie łyżeczki listków mięty. Przyrządzenie: ogórek starannie umyć, zmiksować, dodać pozostałe składniki. Całość przecedzić przez papierowy filtr, przelać do czystej buteleczki z zamknięciem.

Sposób użycia: gotowy płyn możemy stosować jako tonik i nakładać za pomocą wacika lub po prostu spryskiwać nim twarz. Przechowujemy go w lodówce.

Zioła, które można dodać do kąpieli:

Mięta - olejki eteryczne zawarte w mięcie nie tylko dostarczają potężnego zastrzyku energii, ale także świetnie działają na cerę przetłuszczającą się ze skłonnością do zaskórników.
Szałwia i Tymianek - dodane do kąpieli pomagają oczyścić skórę.
Rumianek, malwa i koper - działają kojąco na skórę podrażnioną i suchą.
Tymianek - ma działanie przeciwbakteryjne, a ponadto wzmacnia skórę. Do kąpieli można dodawać zarówno olejek tymiankowy jak i napar. Podobny efekt osiągniemy dzięki olejkowi pomarańczowemu.
Majeranek - działa przeciwbakteryjnie.
Lawenda - obok pietruszki i rozmarynu znana jest z właściwości dezodorujących. Dodana do kąpieli wywiera zbawienny wpływ na cały organizm. Napar lub olejek lawendowy rozluźnia mięśnie i łagodzi napięcie nerwowe.
Bazylia - bezpośrednio wpływa na móżdżek i pobudza go do żywszej pracy. Taka kąpiel pobudza i daje siłę.
Rozmaryn - ma działanie pobudzające i orzeźwiające. Psychiczne zmęczenie ulatnia się błyskawicznie.

Kompresy i parówki

Zioła są szczególnie skuteczne pod postacią kompresów i kąpieli parowych. Dzięki nim skóra staje się miękka i delikatna. Kompresy i parówki nadają się do każdego rodzaju cery.
- Do skóry normalnej polecane są: rumianek, kwiat lipowy i świeże płatki róży. Kompresy powinny być ciepłe lub na przemian zimne i gorące.
- Dla skóry suchej najlepszy będzie rumianek, koper włoski, kwiat lipy i płatki róży. Kompresy należy robić letnie lub letnie i zimne na zmianę.
- Skóra tłusta i zanieczyszczona najbardziej skorzysta, gdy zastosujemy natkę pietruszki, miętę, tymianek i rozmaryn. Kompresy robimy ciepłe lub wręcz gorące.
- Do skóry mieszanej odpowiednie będą szałwia, rumianek i kwiat lipy. Kompresy powinny być letnie lub lekko ciepłe i odpowiadać potrzebom różnych części twarzy - w strefie T (czoło, nos, broda) stosujemy zioła do cery tłustej, a na policzkach do cery normalnej.

Pomidorowy peeling

Potrzebne nam będą: 2-3 dojrzałe czerwone pomidory, pół szklanki mąki kukurydzianej , 3 łyżeczki oliwy z oliwek. Przyrządzenie: Pomidory rozgnieść na miazgę. Dodać mąkę i oliwę, wymieszać na gładką papkę. Zastosowanie: peelingu możemy używać do całego ciała, spłukujemy zawsze letnią wodą.

Mam nadzieję, że spodobały się Państwu te przepisy i że skorzystacie z nich. Pozdrawiam i do zobaczenia za miesiąc.

Dawid

Józefa
PIERONEK
mgr fizjoterapii

KAPOPLASTYKA
STAWU BIODROWEGO

Jest to metoda należąca do protezoplastyki powierzchniowej inaczej proteza nakładkowa. Polega ona na wymianie powierzchni stawowych, a nie na całkowitym zastępowaniu stawów, co różni ją od totalnej endoprotezy. W kapoplastyce zachowuje się anatomiczną głowę i szyjkę kości udowej, usuwane są jedynie zniszczone powierzchnie stawowe. Na głowę kości udowej nakładana jest kapa – nakładka, a do panewki mocuje się metalową wkładkę, aby odtworzyć powierzchnie nośne stawu biodrowego. Niska ścieralność metalowych powierzchni, jak i niewielka w porównaniu z polietylenowymi ich grubość, pozwoliła na dostosowanie do stawu odpowiednio pogłębionej wkładki dopanewkowej i o dużej średnicy nakładki na głowę kości udowej. Możliwość zastosowania wszczepu o średnicy zbliżonej do anatomicznego znacznie wpłynęło na poprawę kinematyki biodra. Kapoplastyka zyskała na stabilności i zwiększeniu zakresów ruchów w stawie biodrowym. Ponadto wykazano, iż pacjenci po kapoplastyce zachowują najbliższe fizjologicznemu wzorce ruchowe chodu. Metalowe kapy wykonane ze stali chromowo-kobaltowej poddawane są precyzyjnej obróbce, która zapewnia gładkość powierzchni i tym samym zmniejsza ich tarcie. Ze względu na brak polietylenowej wkładki, która najszybciej ulega zużyciu, kapoplastyka wykazuje mniejsze prawdopodobieństwo niepowodzeń i obluzowań endoprotezy. W przypadku ewentualnego ponownego zabiegu zmiana kapy na protezę całkowitą staje się łatwiejsza dzięki zmniejszonej resekcji kości i daje lepsze wyniki w porównaniu z wymianą tradycyjnej endoprotezy całkowitej. Jeśli chodzi o zmiany zwyrodnieniowe w dysplastycznym stawie biodrowym, również istnieje możliwość zastosowania metody kapoplastyki. W związku z tym, iż mamy tu do czynienia z płytką panewką stawu biodrowego, dla wzmocnienia stabilizacji stosowane są śruby mocujące wkładkę i rozdrobnione ubite przeszczepy kostne, które stanowią uzupełnienie stropu dachu panewki. Przy kwalifikacji do kapoplastyki zwraca się uwagę na aktywność i wiek chorego. Osoby w wieku poniżej 55 r.ż.,

u których istnieje wysokie prawdopodobieństwo kilkukrotnej wymiany tradycyjnej endoprotezy zaleca się wymianę jedynie powierzchni stawowych. Chorzy aktywni i sprawni fizycznie - pomiędzy 55 a 65 r.ż. - także mogą być kwalifikowani do kapoplastyki stawu biodrowego o ile posiadają dobrą jakość kości bez zmian osteoporotycznych, gdyż nakładka musi być osadzona na zdrowej kości. Istotą zabiegu jest zaprotezowanie samej powierzchni stawowej z pozostawieniem głowy i szyjki kości udowej. Jest zatem zabiegiem mniej obciążającym. Wymaga jednak spełnienia specyficznych warunków, takich jak dobrej jakości tkanki kostnej - bez wspomnianej osteoporozy, torbieli kostnych, osteolizy, zapaleń bakteryjnych, RZS. Do tego zabiegu nie zakwalifikują się pacjenci z czynnym procesem zapalnym i infekcjami oraz pacjenci z rozpoznaną nadwrażliwością na elementy składowe implantu – metal, cement kostny. Kapoplastyka może być polecana u młodych chorych ze średnio zaawansowanym procesem patologicznym – (chorobie zwyrodnieniowej, jałowej martwicy kości udowej, w zwyrodnieniach pourazowych). Dzięki temu, że zabieg jest wykonywany w młodszym wieku niż totalna endoproteza umożliwia szybszy powrót chorego do zdrowia, aktywności ruchowej i zawodowej.

PRAWNIK

Sprzedaż jagód bez podatku

Dla wielu osób sezon letni to dobry moment na dorobienie paru groszy na sprzedaży tego, co rośnie w lasach. Zebrane w ciągu dnia jagody, jeżyny czy grzyby są sprzedawane wprost klientom.

Ważne jest, że zyski z takiej działalności nie są opodatkowane. Ustawodawca przewidział dla nich specjalne zwolnienie. Zgodnie z art 21 ust. i pkt 72 ustawy z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jedn. Dz. U. z 2010 r. nr 51, póz. 307 ze zm.) zwolnione z podatku są dochody ze sprzedaży surowców roślin zielarskich i ziół dziko rosnących, leśnych, jagód, owoców leśnych i grzybów leśnych (PKWiU ex 02.30.40.0). Dotyczy to zbioru dokonywanego osobiście, a także z udziałem członków najbliższej rodziny.

Dla dalszej rodziny też przysługuje ulga podatkowa

Specjalne zwolnienie z podatku przewidziane dla mieszkań i domów nabywanych w drodze spadku czy darowizny pozwala zaoszczędzić na podatku spadkobiercom i obdarowanym należącym do dalszej rodziny, którzy nie mogą skorzystać ze zwolnienia przewidzianego dla tzw. zerowej grupy podatkowej.

Podstawą zwolnienia jest art 16 ustawy z 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (tekst jedn. DzU z 2009 r., nr 93, póz. 768 ze zm.). Zgodnie z jego treścią nie wlicza się do podstawy opodatkowania czystej wartości określonych nieruchomości do łącznej wysokości nieprzekraczającej 110 mkw. powierzchni użytkowej budynku lub lokalu. Oznacza to, że mieszkania i domy o powierzchni użytkowej do 110 mkw. nie podlegają opodatkowaniu. Zwolnienie dotyczy nabycia własności (współwłasności) budynku mieszkalnego lub lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość, spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego lub udziału w takim prawie, spółdzielczego prawa do domu jednorodzinnego albo udziału w takim prawie. Ustawodawca uzależnił jednak zakres ulgi od tego, w jakiej grupie znajduje się nabywca i od podstawy, na jakiej nastąpiło przysporzenie.

Osoby należące do I grupy podatkowej mają prawo do zwolnienia przy nabyciu w drodze dziedziczenia, zapisu, dalszego zapisu, polecenia testamentowego, darowizny lub polecenia darczyńcy. W przypadku osób należących do grupy podatkowej podatku nie będzie przy nabyciu mieszkania czy domu tylko w drodze dziedziczenia, zapisu, dalszego zapisu lub polecenia testamentowego. Prawo do ulgi zostało najbardziej ograniczone dla osób należących do III grupy podatkowej. Podatek nie zostanie naliczony jedynie przy nieruchomościach nabytych w drodze dziedziczenia, zapisu, dalszego zapisu lub polecenia testamentowego, jeżeli sprawowały one opiekę nad wymagającym jej spadkodawcą. Do skorzystania z preferencji konieczna jest im ponadto pisemna umowa z podpisem notarialnie poświadczonym, która musi obowiązywać przez co najmniej dwa lata od dnia poświadczenia podpisów przez notariusza.

Dodatkowe warunki

Niestety, osoby, które chcą skorzystać z omawianego zwolnienia, muszą pamiętać o spełnieniu dodatkowych warunków. Wynikają one wprost z ustawy i muszą być spełnione łącznie. Najistotniejsze z nich dotyczą stanu posiadanych przez podatnika nieruchomości oraz czasu zamieszkiwania w nabytym lokum. Podatnik, który chce skorzystać ze zwolnienia, nie może być właścicielem ani najemcą innej nieruchomości. Jeśli podatnik dysponuje jakąś nieruchomością, musi się jej pozbyć w terminie sześciu miesięcy od dnia złożenia zeznania podatkowego albo zawarcia umowy darowizny w formie aktu notarialnego. Nie chodzi jednak o sprzedaż. Przykładowo, chodzi o przeniesienie własności w terminie sześciu miesięcy następnych (dzieci, wnuki itd.), na rzecz Skarbu Państwa lub gminy. Żeby skutecznie skorzystać z ulgi, podatnik musi zamieszkać w odziedziczonym czy darowanym lokum (będąc zameldowanym na pobyt stały) i nie może go zbyć przez pięć lat.

Grupy podatkowe

Wysokość podatku od spadków i darowizn ustala się w zależności od grupy podatkowej. O zaliczeniu do grupy podatkowej decyduje osobisty stosunek nabywcy do osoby, od której lub po której zostały nabyte rzeczy i prawa majątkowe. Zalicza się:

- do grupy I - małżonka, zstępnych (dzieci, wnuki itd.), wstępnych (rodzice, dziadkowie itd.), pasierba, zięcia, synową, rodzeństwo, ojczyma, macochę i teściów;
- do grupy II - zstępnych rodzeństwa, rodzeństwo rodziców, zstępnych i małżonków pasierbów, małżonków rodzeństwa i rodzeństwo małżonków, małżonków rodzeństwa małżonków, małżonków innych zstępnych;
- do grupy III - innych nabywców.

Do tzw. zerowej grupy (bez podatku od każdego spadku i darowizny) zalicza się: małżonka, zstępnych, wstępnych, pasierba, rodzeństwo, ojczyma i macochę. (aj)

HVIEZDY O NÁS

RAK (22.6.–22.7.)

Dávajte si pozor na vašu neobmedzenú dôverčivosť k ľuďom, ktorých dostatočne nepoznáte. V partnerskom živote si musíte dôverovať navzájom, vernosť sa nedá dokázať. Preto nikoho neobviňujte bez dôkazu. Aj keď sa vám zdá, že vaše pracovné tempo nie je dostačujúce, nepridávajte si povinnosti.

LEV (23.7.–23.8.)

Máte pred sebou síce pracovný, ale aj napriek tomu veľmi zaujímavý mesiac. Venujte viac z voľných chvíľ vlastnej rodine a najmä vašej láske. Na pracovisku si budete výborne rozumieť s priateľmi. Nenechajte sa strhnúť do nekončiacich úkladov na pracovnej pôde medzi kolegami.

PANNA (24.8.–23.9.)

Mali by ste sa naplno venovať bežným pracovným povinnostiam. Všetky úlohy si plňte ako najlepšie viete. Určite sa vám to vyplatí. Nepremárnite svoju šancu na vytúžený postup. Ak rozmýšľate o zmene zamestnania, poriadne zvážte všetky možnosti. Hviezdy sú na vašej strane.

VÁHY (24.9.–23.10.)

Ak sa vám zdá, že ste ostali stáť už dlhšiu dobu na mŕtvom bode, je najvyšší čas opäť pohnúť rozumom i rukami, nabrať energiu a nanovo sa popasovať s daným problémom. Nevzdávajte sa a myslite optimisticky. Pomôže vám aj to, že budete citlivejší na vonkajšie podnety. Je to zaručená cesta k úspechu.

ŠKORPIÓN (24.10.–22.11.)

Hviezdy sú vám priaznivo naklonené, tak to využite vo svoj prospech. Vyhýbajte sa akýmkoľvek konfliktom na pracovisku. Partnerské vzťahy budú priam prekvitať a urovnajú sa staré spory. Čaká vás dôležité stretnutie ohľadom ďalšej profesijnej kariéry. Dôkladne zvážte všetky alternatívy a správne sa rozhodnite.

STRELEC (23.11.–21.12.)

Tento mesiac je ako stvorený na získavanie nových známostí, ktoré by mohli ovplyvniť vašu budúcnosť. Ak máte pocit, že istú vec by ste mali konečne vyriešiť, začnite o nej hovoriť. Uvidíte, že aj druhá strana bude mať záujem na vyriešení tohto problému a ponúkne vám konštruktívne riešenia, ktoré budú stáť za to.

KOZOROŽEC (22.12.–20.1.)

Na pracovisku sa nebudete cítiť práve najlepšie. Spôsobí to napätá atmosféra, ktorá bude medzi spolupracovníkmi. Nepridávajte sa jednoznačne ani na jednu z rozhádaných strán. Nikto zo zúčastnených vám totiž nepovie celú pravdu, a to je pri riešení tohto problému.

VODNÁR (21.1.–19.2.)

V zamestnaní sa dnes budete cítiť príjemnejšie než po iné dni. Pracovné povinnosti zvládnete mávnutím ruky. Ak máte pocit, že vaša práca nie je dostatočne ocenená, zviditeľnite svoju prácu a posuňte svoje nápady ďalej a budete mať možnosť realizovať sa. Vyhýbajte sa však konfliktom, ktoré by mohli vzniknúť v rodine.

RYBY (20.2.–20.3.)

Počítajte s menším rodinným nedorozumením. Ak úprimne vyjadríte svoj názor, problém vyriešite. V zamestnaní sa vám bude dariť. Aj keď sa vám zdá, že situácia, do ktorej ste sa dostali, je neriešiteľná, neklesajte na duchu. Poraďte sa s niekým, kto už niečo podobné zažil a uvidíte, že existuje niekoľko dobrých riešení.

BARAN (21.3.–20.4.)

Máte v poslednom čase veľa práce? V tom prípade vás priebeh dnešného dňa milo prekvapí. Mnohé povinnosti, ktoré dodnes ležali na vašich pleciach, sa ako keby vytratia. Budete sa cítiť veľmi spokojne. Dobrú náladu si ľahko udržíte. Voči klebetám sa vyzbrojte väčšou trpezlivosťou. Veľa slov by mohlo škodiť.

BÝK (21.4.–20.5.)

Nie je vhodné príliš často sa vracať do minulosti a žiť len zo spomienok. Čo bolo, bolo. Do svojich spomienok zaraďte len to pekné a na ostatné zabudnite. Otvárajú sa pred vami nečakané možnosti a máte pred sebou obdobie, kedy sa vám bude dariť snáď vo všetkých oblastiach života.

BLÍŽENCI (21.5.–21.6.)

V rodinnom živote vás čaká pokojný mesiac. Buďte však obozretní medzi priateľmi. Ak budete investovať do menej rizikových oblastí, stav vášho bankového konta dosť stúpne. Skúste sa presne skoncentrovať na to, na čo sa máte. Vyhýbajte sa nepríjemným spolupracovníkom, ktorí by vás mohli vyviesť z miery.

(zdroj: horoskopy.aktuality.sk)

VEČNÝ ŽIVOT

1. Bojíte sa smrti?
a) Veľa o nej nerozmýšľate, snažíte sa predovšetkým žiť; b) áno, veľmi; c) pokúšate sa s ňou vyrovnať.

2. V minulosti ste niekomu ublížili, čo s tým chcete urobiť?
a) Čo už teraz narobíte? Je dospelý, hádam sa s tým nejako vyrovná; b) je vám to naozaj ľúto a trápi vás to; c) nájdete správny spôsob a okamih a porozprávate sa s tým človekom.

3. Plánujete svoju budúcnosť?
a) Samozrejme, človek vždy musí mať pred sebou nejaký cieľ; b) nie, udalosti vás obyčajne zaskočia; c) áno, hlavne podstatné veci.

4. Čo je podľa vás zmyslom života?
a) Užiť si to tu; b) to by ste aj vy chceli vedieť a stále po tom pátrate; c) to je teda dosť zbytočná otázka.

5. Ako sa pozeráte na svoj doterajší život?
a) Viac-menej to bolo v pohode; b) nestihli ste všetko, čo ste chceli; c) je to hlavne VÁŠ život.

6. Predstavte si, že prestanete starnúť a na všetkých vašich známych a priateľoch čas zanechá výrazné stopy.
a) Na živote sa vždy dá nájsť niečo pekné; b) možno by ste potom konečne pochopili, prečo sa to všetko vôbec deje; c) takúto mladosť by ste mimoriadne ťažko znášali.

Vyhodnotenie:

Najviac odpovedí „a“ – Milujete život a určite máte v zásobe mnoho nápadov, čo všetko by ste ešte mali a chceli urobiť. Ale naozaj by vám tieto nápady vystačili na večnosť? Nezačali by vám všetky tie drobnosti a maličkosti, z ktorých sa teraz tešíte, po pár storočiach liezť krkom? Ťažko povedať, ale vo vašom prípade by to hádam za pokus stálo. Hoci sklamanie by bolo pravdepodobné.

Najviac odpovedí „b“ – Pre vás je vidina nekonečného života mimoriadne lákavá, lebo odpovede, ktoré hľadáte, určite nie sú na dosah. Odkiaľ sme prišli? Kam smerujeme? O čom to všetko je? Človek naozaj potrebuje celú večnosť, aby odpovedal na tieto otázky. Na druhej strane, s ľuďmi, čo príliš veľa premýšľajú a špekulujú, nie je až taká veľká zábava. Kto by to tu tak dlho s vami vydržal?

Najviac odpovedí „c“ - Vy by ste si zaslúžili žiť večne. K životu pristupujete s rešpektom a zodpovedne. Snažíte sa veci vnímať pozitívne, ale neprepadáte zbytočnej eufórii. Uvedomujete si, že musia prísť aj ťažšie chvíle, prijímate ich s pokorou, nesiahate po teatrálnych gestách. Na druhej strane je otázne, či by ste večne žiť chceli, na čo by to bolo dobré. **(aj)**

Chceš potešiť svoju manželku a ešte pekne zarobiť? Prestaň ju kontrolovať a vrhni sa na predaj parožia.

* * *

Je to červené a krúti sa to. Čo je to?
Komunista vo víre transformácie.

* * *

Na čo sú antikoncepčné prostriedky?
Na to, aby sa z rizikového pracoviska stalo miesto pre rekreáciu.

* * *

Sú dve anorektičky vo vani a tá jedna hovorí druhej:
- Drž sa, vypúšťam vaňu.

* * *

Prečo chcel rybár, aby ho po smrti spopolnili?
Bál sa pomsty červíkov.

* * *

- Pán doktor, ako to, že vám idú tak dobre kšefty?
- To je jednoduché. Špecializoval som sa na liečenie svokier. Keď sa to podarí, tak platí dcéra, a keď nie, tak platí zať.

* * *

Číňania ukradli Rusom tajné plány na MIG 29. Neskôr ho začali Číňania stavať a keď ho postavili, vyšla im z toho parná lokomotíva. Pod nákresom bolo napísané: „Ďalej vypracovať pilníkom“.

* * *

Veľrybí samec pláva okolo svojej polovičky a šomre:
- Kopa ekologických aktivistov, svetové vlády a rôzne nadácie vyvíjajú enormné úsilie na záchranu nášho druhu, ale teba bolí hlava.

* * *

Ide babka na WC a namiesto do ženského vojde do mužského. Tam ju zastaví muž a hovorí:
- Babka, sem nemôžete ísť, to je iba pre pánov.
- No a čo, a chudoba sa má posrať!?

* * *

Žena má v hádke vždy posledné slovo. Každé ďalšie slovo muža je začiatkom novej hádky. Existuje však výnimka, keď muž povie: - Kúp si to!

* * *

Na verejných záchodoch je na automate na kondómy ceduľka: Zodpovedá britským predpisom.
Pod tým je vyrytý nápis: Titanik tiež zodpovedal.

* * *

Mladomanželom sa narodí dieťa a babka hovorí:
- Syn môj, nie je ti divné, že má tmavú pleť, hoci vy ste s manželkou bieli?
- Ale, babka, vieš, manželka mala málo mlieka, tak ho pridájala černoška a takto mu stmavla pleť.
A babka na to:
- Syn môj, keď si sa mi ty narodil, tiež som mala málo mlieka, pridájala som ťa kravským, ale že bude z teba taký veľký vôl, to som si nikdy nemyslela.

* * *

Žena sa ráno zobudila a hovorí mužovi:
- Snívalo sa mi, že na výročie svadby som dostala briliantový náhrdelník. Čo by to mohlo znamenať?
- Len vydrž, skoro sa to dozvieš.
A naozaj. Na výročie svadby dostala peknú škatuľku previazanú mašľou. S trasúcimi rukami ju rozbalila a vnútri knižočka s nadpisom Snár.

* * *

Na zlatej svadbe sa manželia zhovárajú:
- Musím sa ti priznať, že som ťa tri razy oklamala. Prvý raz to bolo s riaditeľom jednej banky, keď nám nikde nechceli dať pôžičku na dom.
- Máš odpustené, tie peniaze sa nám vtedy moc hodili. A s kým to bolo druhý raz?
- Keď si raz nutne potreboval operáciu a nikde ťa nechceli operovať, musela som takto presviedčať jedného primára.
- Ďakujem ti drahá, že si mi vtedy zachránila život! A kedy bol ten tretí raz?
- Pamätáš sa, ako si raz kandidoval do miestneho zastupiteľstva a chýbalo ti ešte 250 hlasov?

AKO JE TO SPRÁVNE?

Milí čitatelia, často sa pýtate na správny preklad slov, preto sme sa rozhodli, že na vašu žiadosť budeme uverejňovať niektoré poľské a slovenské frázy a slová, ktoré sa využívajú v oblasti administratívy, stavebníctva, poľnohospodárstva, reklamy, dopravy a spojov, ekonómie, turistiky a pod.

V POĽŠTINE:	V SLOVENČINE:
warcaby - gra towarzyska	dáma - spoločenská hra
kruche ciasto	sušienky
ciasto francuskie	lístkové cesto
kołek cylindryczny	valcový kolík
współczynnik rozpuszczalności	koeficient rozpustnosti
narzędzie gwintujące	závitový nástroj
czop mimośrodowy	výstredníkový čap
czopiarko-frezarka	frézovacia čapovačka
cyrkulacja sztuczna	umelá cirkulácia

Červené melóny vybuchujú

Čínski roľníci strácajú hektáre svojej úrody. Nadmerné používanie chemickej látky, ktorá pomáha ovociu k rýchlejšiemu rastu, vyvolalo vlnu výbuchov červených melónov na východe Číny. Na problém, pre ktorý farmy v provincii Ťiang-su na pobreží Čínskeho mora strácajú celé

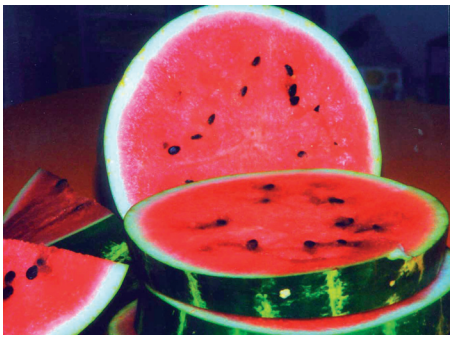

hektáre úrody melónov, upozornila čínska ústredná televízia. Uviedla, že roľníci nastriekali priveľa rastového hnojiva v nádeji, že dostanú ovocie na trh ešte pred jeho sezónou a viac zarobia. Čína bojuje s prebujneným zneužívaním pesticídov, hnojív a potravinárskych prísad, ako sú farbivá a sladidlá, ktoré majú jedno zatraktívniť a podporiť jeho predaj, uviedla agentúra. (Zdroj: TASR)

Umrela najstaršia panda

V polovici mája umrela v Číne najstaršia v zajatí chovaná panda v úctyhodnom veku 34 rokov. Ming Ming, ktorú kedysi zapožičali aj do zoo v Londýne, zomrela v záhrade v Siang-ťiangu. Ming Ming prežila na pandu skutočne dlhý život, ktorý si aj patrične užívala – precestovala polovicu sveta. Od roku 1998 sa jej domovom stala záhrada divokých zvierat v Siang-ťiangu. Pandy chované v zajatí sa dožívajú

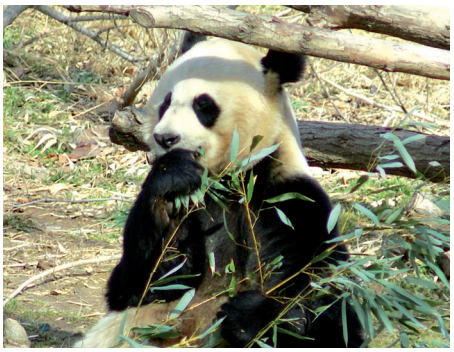

maximálne 22 rokov, jedince žijúce v divočine umierajú už po 15 rokoch Jej život sa nezaobišiel ani bez škandálov. Keď ju v roku 1991 požičali do londýnskej zoo, spôsobila Ming Ming diplomatický incident. V dočasnom domove sa totiž mala páriť s berlínskym samcom Paom Paom. Lenže dvojica si zrejme nepadla do oka, od začiatku spolu bojovali a Ming Ming žiadne mláďatko na svet nepriviedla. (Zdroj: Famous)

Olympionika pohltila jama v piesku

Devätnásťročný rakúsky olympionik strávil veľkú časť nedeľného odpočinku vykopávaním jamy v piesku na pláži Pompano na Floride hlbokej dva metre a širokej 1,8 metra. Podvečer zo žartu do jamy skočil a piesok ho zasypal až alebo našťastie len po krk. Do jamy v piesku skočil zo žartu. Záchranná operácia trvala dve hodiny a vyhrabávalo ho 60 záchranárov. Hovorkyňa záchranárov z pláže Pompano Sandra Kingová povedala, že mu hrozilo rozmliaždenie tlakom piesku. Nič bližšieho o jeho zdravotnom stave nie je známe. (Zdroj: TASR)

V mestách žijú múdrejšie vtáky ako na dedine

Kavky, drozdy či straky sa dávno prispôsobili životu v mestách. Podľa švédskeho prieskumu majú väčší mozog než druhy žijúce iba na vidieku či v

prírode. Mestské sýkorky vedia podľa vedcov stvárať oveľa šikovnejšie kúsky ako ich dedinské príbuzenstvo. Tam zostávajú vtáčie druhy, ktorých mozog je v pomere k telu malý. Odborníci zo švédskej Uppsaly porovnali 82 druhov vtákov z miest a okolitej voľnej krajiny v strednej Európe. Veľkosť mozgu pritom ovplyvňuje schopnosť vtákov prispôsobiť sa neustále sa meniacemu prostrediu.
Podľa autora štúdie Alexeia Maklakova typickým príkladom sú sýkorky. Dnes vedia prederaviť hliníkové viečko na fľaši s mliekom a pochutnať si na smotane na povrchu. Výnimkou tvoria holuby. Majú veľmi malé mozgy v pomere k telu. Ich výhodou však je, že zožerú všetko a vďaka tomu prežijú. (Zdroj: red)

ŽIVOT

MIESIĘCZNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ADRES REDAKCJI:
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7/7, tel. +48 12 633 36 88
e-mail: zivot@tsp.org.pl, www.tsp.org.pl

WYDAWCA:
TOWARZYSTWO SŁOWAKÓW W POLSCE,
ZARZĄD GŁÓWNY
SPOLOK SLOVÁKOV V POĽSKU, ÚSTREDNÝ VÝBOR
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7
tel. +48 12 632 66 04, +48 12 634 11 27,
fax +48 12 632 20 80
e-mail: zg@tsp.org.pl

Zespół: redaktor naczelna: Agáta Jendžejčíková
redaktorzy: Lýdia Ostrowska,
Dorota Mošová, Milica Majeriková
sekretarz redakcji: Marián Smondek

Społeczne kolegium doradcze:
Žofia Bogačíková, Jerzy M. Bożyk, František Harkabuz, Bronislav Knapčík, Božena Bryjová, Mária Kačmarčíková, František Paciga, Janina Karkošková, Krištof Pieronek, Monika Bednarčíková, Dominik Surma, Anna Krištoféková, Natália Milaniaková, Nina Klusová, Silvia Plučinská, Ján Bašisty, Ľudomír Molitoris

Skład: Redakcja Život

Łamanie i druk:
Drukarnia TSP
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7

Warunki prenumeraty:
Prenumeratę na kraj i za granicę przyjmuje
Zarząd Główny w Krakowie
lub bezpośrednio przez wpłatę na konto:
Bank Pekao S.A. III/O Kraków
36 1240 2294 1111 0000 3708 6972
IBAN: PL 36 1240 2294 1111 0000 3708 6972
SWIFT: PKOPPLPW
z dopiskiem: Prenumerata czasopisma Život za rok...
Prenumeratę czasopisma można zacząć w każdej chwili.

CENY PRENUMERATY

DLA KÓŁ I ODDZIAŁÓW TOWARZYSTWA:
1 miesiąc: 2,50 zł, półrocznie: 15,00 zł, rocznie: 30,00 zł

INDYWIDUALNA:
krajowa, łącznie z opłatą za wysyłkę wynosi:
1 miesiąc 4,40 zł, półrocznie 26,40 zł, rocznie 52,80 zł

zagraniczna, łącznie z opłatą za wysyłkę wynosi:
na Słowację: 5,00 zł – rocznie 60,00 zł
do Europy (w tym Czechy): 9,60 zł – rocznie 115,20 zł
do USA i Kanady: zwykłą pocztą 10,10 zł – rocznie 121,20 zł,
pocztą lotniczą 16,00 zł – rocznie 192,00 zł

Niezamówionych tekstów, rysunków i fotografii redakcja nie zwraca i zastrzega sobie prawo skrótów oraz zmian treści nadesłanych tekstów.
Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z poglądami redakcji.
Za niezamówione teksty redakcja nie płaci honorariów autorskich.

Nakład 2100 egz.

ZREALIZOWANO DZIĘKI DOTACJI MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI

VŠETKÝM DEŤOM PRAJEME ÚSMEV NA TVÁRI A RADOSŤ V DUŠI!

Emilka

Veronika a Gabriela

Editka

Kristián

Šimon a Peťko

Bartolomej a Martynka

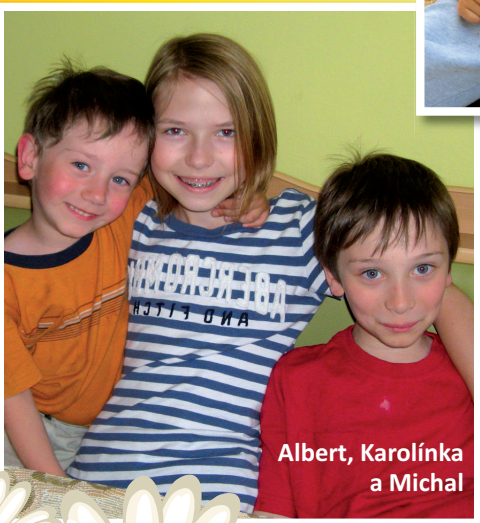
Albert, Karolínka a Michal

Foto: D. Mošová

OFERTA PRACY

Firma recyklingowa z Polski poszukuje 2 pracowników na stanowisko specjalista d/s. logistyki.

Wymagania:
1. biegła znajomość języka słowackiego w mowie i piśmie
2. znajomość języka polskiego na poziomie umożliwiającym komunikacje.

Oferujemy bardzo dobre warunki pracy:
1. stałe miesięczne wynagrodzenie
2. dodatkowa prowizja uzależniona od osiąganych wyników.

Osoby zainteresowane prosimy o przesyłanie CV wraz ze zdjęciem na adres e-mail

r.trzebuchowski@recykling-karat.pl
lub kontakt telefoniczny pod numerem +48 515-073-540

TOWARZYSTWO SŁOWAKÓW W POLSCE
SPOLOK SLOVÁKOV V POĽSKU

POLECAMY NASZE WYDAWNICTWA

Almanach, Słowacy w Polsce cz. VI, VII, VIII, IX, XI, Kraków ..... 10,00 zł

J. Ciągwa, J. Szpernoga, Słowacy w Powstaniu Warszawskim, Kraków 1994 ..... 8,00 zł

Zbigniew Tobjański, Czesi w Polsce, Kraków 1994 ..... 10,00 zł

J. Ciągwa, Dzieje i współczesność Jurgowa, Kraków 1996 ..... 10,00 zł

H. Homza, St. A. Sroka, Štúdie z dejín stredovekého Spiša, Kraków 1998 ..... 11,00 zł

Miejsce w zdarzeniu – antologia współczesnych opowiadań słowackich, Kraków 1998 ..... 12,00 zł

Vlastimil Kovalčík, Klucz Światła – wybór poezji, Kraków 1998 ..... 13,00 zł

Pavol Országh Hviezdoslav, Dzieci Prometeusza (Deti Prometeusa), Kraków 1999 ..... 15,00 zł

Regina Adamska-Matusiak, Klasycyzująca poetyka Milana Rúfusa, Kraków 1999 ..... 5,00 zł

Antologia współczesnej poezji słowackiej, w przekładach Bohdana Urbankowskiego, Kraków 2002 ..... 15,00 zł

Julian Kwiek, Z dziejów mniejszości słowackiej na Spiszu i Orawie w latach 1945–1957, Kraków 2002 ..... 10,00 zł

Anton Hykisch, Kochajcie królową, Kraków 2003 ..... 15,00 zł

Pavel Vilikovský, Wiecznie zielony..., Kraków 2004 ..... 10,00 zł

Jozef Leikert, Rosa na duszy, Kraków 2004 ..... 15,00 zł

Franciszek Kolkowicz, Moje pejzaże (Moje krajinky, Kraków 2004) ..... 10,00 zł

Krajanský spevník, Towarzystwo Słowaków w Polsce, Kraków 2007 ..... 10,00 zł

Franciszek Kolkowicz, Oravské návraty, Kraków 2005 ..... 5,00 zł

Ivan Bukovčan, Stryczek dla dwóch, czyli rzeź domowa, Kraków 2006 ..... 6,00 zł

Jerzy S. Łątka, Bohater na nasze czasy?, Kraków 2007 ..... 15,00 zł

Július Balco, Wróbli król, Kraków 2007 ..... 10,00 zł

Milica Majeriková, Vojna o Spiš, Kraków 2007 ..... 10,00 zł

Peter Zmátlo, Dejiny slovenskej ligy na Spiši, Kraków 2007 ..... 10,00 zł

Martin Garek, Horná Orava a severný Spiš v rokoch 1945-1947, Kraków 2007 ..... 10,00 zł

Franciszek Kolkowicz, Dozvuky, Kraków 2008 ..... 10,00 zł

R. Kožiak, J. Nemeš, Kresťanstvo v časoch sv. Vojtecha, Kraków 2009 ..... 10,00 zł

J. Ciągwa, Państwo, prawo, społeczeństwo w dziejach Europy Środkowej, Kraków 2009 ..... 100,00 zł

Milica Majeriková, Nepokojná hranica, Kraków 2010 ..... 10,00 zł

10,-

10,-

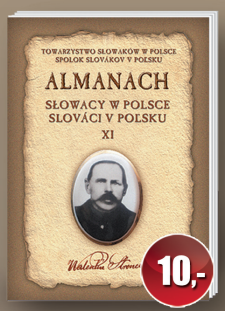

10,-

15,-

10,-

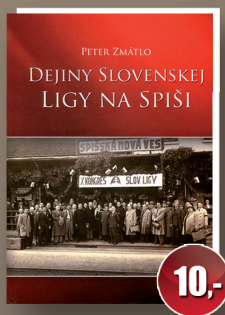

10,-

10,-

10,-

100,-

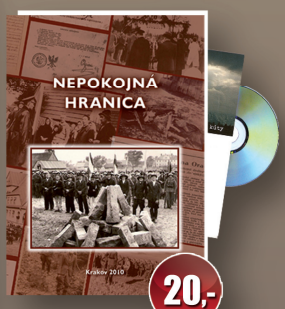

20,-

ul. św. Filipa 7, 31-150 Kraków,
tel.: +48 12 634-11-27, 12 632-66-04, DTP +48 12 633-09-41, fax: +48 12 632-20-80
e-mail: zg@tsp.org.pl www.tsp.org.pl